

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Offentlig ekonomi

2006

Offentlig ekonomi

Offentlig ekonomi

2006

Sveriges officiella statistik

Statistiska centralbyrån

2006

Public finances in Sweden 2006

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2006

Tidigare publicering Uppgifter rörande kommunernas finanser har publicerats i serien Sveriges officiella statistik under titeln *Kommunernas fattigvård och finanser* fr.o.m. 1874–1917, från 1918 under titeln *Kommunernas finanser*, från 1999 under titeln *Den offentliga sektorns finanser*, från 2001 under titeln *Den offentliga sektorn. Bokslut för verksamhetsåret* och från 2006 under titeln *Offentlig ekonomi*.

Previous publication Information on municipal finances was published in the *Official Statistics of Sweden* series under the title *Municipal poor relief and finances* from 1874 until 1917. From 1918 until 1998 the title used has been *Municipal finances*, from 1999 under the title *General Government Finance*, from 2001 under the title *Annual accounts for general government sector* and from 2006 under the title *Public finances in Sweden*.

Producent
Producer Statistiska centralbyrån,
Enheten för statistik om offentlig ekonomi
701 89 ÖREBRO
+46 19 17 60 00
offentlig.ekonomi@scb.se

Förfrågningar
Enquiries Ingegerd Berggren, + 46 19 17 62 44
Hans Björklund, +46 19 17 64 48

Omslag/Cover: Ateljén SCB
Foto/Photo: Mark Markefelt, Pressens Bild

Sveriges officiella statistik – fri att återge

Denna publikation är en del av Sveriges officiella statistik (SOS). Den officiella statistiken får fritt användas och återges. Det är alltså tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet i publikationen. Ange alltid källa (SCB + publikation) när du citerar. Den särskilda SOS-logotypen får enligt lag inte användas vid vidarebearbetningar av statistiken.

Official statistics of Sweden – free to quote

This publication is a part of the official statistics of Sweden (SOS). The official statistics may be used freely and quoted. In other words, permission is granted to copy and reproduce the contents in this publication. When doing so, please always state the source (Statistics Sweden and the name of the publication). Use of the particular SOS logotype is prohibited when further processing the statistics.

Om du citerar ur denna publikation, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, Offentlig ekonomi 2006.

When quoting material from this publication, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Public finances in Sweden 2006.

ISSN 1653-5057
ISBN 91-618-1308-7
ISBN 978-91-618-1308-7
URN:NBN:SE:SCB-2006-OE06SA0601_pdf

Printed in Sweden

Förord

I betänkandet Utveckling och förbättring av den ekonomiska statistiken (SOU 2002:18) framfördes behovet av en samlad redovisning av den offentliga sektorn i ett makroekonomiskt perspektiv.

Statistiska centralbyråns (SCB) ambition är att årligen samla aktuella uppgifter om den offentliga sektorns ekonomi och utveckling – årsboken *Offentlig ekonomi 2006* är den första utgåvan. Boken finns både i tryckt version och som webbversion. På webben finns även boken i sin helhet på engelska.

I *Offentlig ekonomi 2006* samlas de senast tillgängliga uppgifterna från den officiella statistiken som beskriver den offentliga sektorns ekonomi och omfattning. Den offentliga sektorn omfattar huvudsakligen de verksamheter och transfereringssystem som staten, kommuner och landsting ansvarar för. Ur ett makroekonomiskt perspektiv beskrivs sektorns finansiering och dess utgifter, främst för konsumtion och transfereringar.

Boken har utarbetats vid SCB:s enhet för statistik om offentlig ekonomi. Arbetsgruppen bestod av Heather Bergdahl, Ingegerd Berggren (projektledare), Hans Björklund, Marie Glanzelius och Annika Näsvall men även andra personer vid enheten har deltagit i arbetet. Flera personer från SCB:s enhet för nationalräkenskaper respektive analysenhet vid avdelningen för makroekonomi och priser och från avdelningen för näringsliv och arbetsmarknad har likaså bidragit med förslag på, och underlag till, bokens innehåll.

Från SCB:s programråd för makroekonomi och priser med Olle Djerf i spetsen, från Mikael Marelius från ESV samt från Klas-Göran Larsson på Finansdepartementet har vi fått stor hjälp med konstruktiva synpunkter och stöd under arbetets gång. Värdefulla synpunkter på rapportmanus har också lämnats av Sten Hansen, Konjunkturinstitutet och Stefan Ackerby, Sveriges Kommuner och Landsting.

Ett stort tack till alla er som hjälpt oss under arbetets gång! Det här är vår första årsbok och till nästa år kan vi utveckla den ytterligare. Vi hoppas därför att få läsarnas synpunkter och önskemål på nästa version efter det att ni tagit del av denna bok.

Statistiska centralbyrån i februari 2006

Gunnel Bengtsson

Heather Bergdahl

Innehåll

A separate text in English is provided at the end of the publication, on page 165.

An English version– Public finances in Sweden 2006 – is published at www.scb.se

Förord	3
Sammanfattning	11
Statsbudgeten och de offentliga finanserna.....	12
Den offentliga sektorns finansiering	13
Den offentliga sektorns utgifter	14
Delsektorernas ekonomi och verksamhet	15
Ålderspensionssystemet	16
1 Introduktion	17
Bokens tre delar	17
Lästips.....	18
2 Omfattning och ansvar	19
Den offentliga sektorn och offentliga myndigheter	19
Den offentliga sektorns struktur	20
Styrning av den offentliga sektorn.....	22
Resultatstyrning	23
3 Den offentliga sektorns storlek	25
Den offentliga sektorns andel av BNP	25
Den offentliga sektorns konsumtions- och investeringsandel av BNP	27
Sysselsättningen i den offentliga sektorn.....	27
Den offentliga sektorns utgifter	29
Den offentliga sektorns inkomster	30
Den offentliga sektorns finansiella tillgångar och skulder	32
Internationella jämförelser av den offentliga sektorns storlek	33
4 Statsbudgeten och de offentliga finanserna	37
Budgetpropositionen och statsbudgeten.....	37
Statsskulden	40
Budgetpolitikens mål	43
EU:s budget	46

5 Den offentliga sektorns finansiering	51
Skattekvot.....	54
Skatter och avgifter	55
6 Den offentliga sektorns utgifter	59
Utgifter för konsumtion	60
Utgifter för bruttoinvesteringar	63
Transfereringar	64
Ränteutgifter	68
7 Finansiellt sparande.....	71
Utvecklingen från 1970-tal till 2000-tal	71
Internationella krav och jämförelser	73
8 Den offentliga sektorns struktur och nyttjande.....	77
Verksamheter i delsektorerna	78
Medborgarnas nyttjande av offentliga tjänster	80
9 Statlig sektor.....	85
Universitet och högskolor	87
10 Den kommunala sektorns ekonomi.....	93
Strukturella förändringar	93
Den kommunala sektorns utgifter och inkomster	96
Det kommunala balanskravet	97
Redovisning av pensionsskulden	98
Statsbidrags- och utjämningssystemen.....	100
11 Kommuner, landsting och kommunalförbund.....	105
Primärkommunernas ekonomi och verksamhet	105
Landstingens ekonomi och verksamhet	115
Hälso- och sjukvården	116
Kommunalförbundens ekonomi.....	121
12 Ålderspensionssystemet.....	125
Inkomstpensionen	125
Premiepensionssystemet	127
Fakta om statistiken.....	155
Publiceringstider – definitiva och preliminära årsuppgifter	155
Tidsserier.....	155
Löpande och fasta priser.....	156
Nationalräkenskaperna	156
Skillnader mellan beräkningar i NR och statsbudgeten.....	158
Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS.....	159
Räkenskapssammandrag för kommuner (RS)	160
Räkenskapssammandrag för landsting	161
Underlag till statens finansiella sparande	162
Referenslista.....	163

In English.....	165
Summary.....	165
List of tables.....	167
List of terms	168
Sakordsregister, begreppsförklaring	170

Tabellförteckning

Tabell 1 BNP som olika produktionssektorsers förädlingsvärde, löpande priser. Miljoner kronor	129
Tabell 2 BNP som olika produktionssektorsers förädlingsvärde, fasta priser. Miljoner kronor	130
Tabell 3 Sysselsatta i olika sektorer enligt RAMS och NR	131
Tabell 4 Den offentliga sektorns utgifter, konsoliderat, löpande priser. Miljoner kronor	133
Tabell 5 Den offentliga sektorns inkomster år 1980–2004, konsoliderat, löpande priser. Miljoner kronor	135
Tabell 6 Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, löpande priser. Miljoner kronor	137
Tabell 7 Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, fasta priser. Miljoner kronor	139
Tabell 8 Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, fördelade på ändamål, löpande priser. Miljoner kronor	140
Tabell 9 Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, fördelade på ändamål, fasta priser. Miljoner kronor	142
Tabell 10 Transfereringar från den offentliga sektorn till hushållen, löpande priser. Miljoner kr	144
Tabell 11 Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, löpande priser. Miljoner kronor	145
Tabell 12 Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, fasta priser. Miljoner kronor	147
Tabell 13 Den offentliga sektorns storlek i vissa länder. Procent av total BNP i respektive land år 2004	149
Tabell 14 Offentliga sociala utgifter och justerade sociala utgifter inom OECD. Procent av BNP i respektive land år 2001	150
Tabell 15 Kostnader för kommunernas verksamhet, löpande priser. Miljoner kronor	151
Tabell 16 Landstingens kostnader och intäkter efter område år 2004. Miljoner kronor	152
Tabell 17 Statsbudgetens inkomster år 2004. Miljoner kronor	153
Tabell 18 Statsbudgetens utgifter m.m., per utgiftsområde år 2004. Miljoner kronor	154

Diagramförteckning

Den offentliga sektorns andel av BNP, år 1993–2004. Procent.....	26
Den offentliga sektorns konsumtions- och investeringsandel av BNP år 1993–2004. Procent	27
Andel offentligt sysselsatta år 1993–2003. Procent.....	29
Den offentliga sektorns utgifter i relation till BNP år 1993–2004. Procent.....	30
Den offentliga sektorns inkomster i relation till BNP år 1993–2004. Procent.....	31
Budgetsaldo år 1990–2005. Miljarder kronor	40
Statsskuldens utveckling och dess sammansättning år 1970–2005, löpande priser. Miljarder kronor	41
Jämförelse mellan skuldbegreppen för staten och den offent- liga sektorn år 2002–2005, löpande priser. Miljarder kronor.....	42
Den okonsoliderade statsskulden som andel av BNP år 1950–2004. Procent	43
Den offentliga sektorns finansiella sparande som andel av BNP jämfört med saldomålet år 2000–2004. Procent.....	45
Den offentliga sektorns inkomster år 1993–2004, löpande priser. Miljarder kronor	52
Inkomster för stat, kommun och socialförsäkringssektorn/ ålderspensionssystemet år 1993–2004, löpande priser. Miljarder kronor	53
Skattekvoter i procent av BNP år 1993–2003. Procent.....	54
Den offentliga sektorns totala utgifter år 2003 fördelade på ändamål. Procent.....	60
Den offentliga sektorns utgifter för konsumtion år 2003, fördelade på ändamål. Procent.....	62
Den offentliga sektorns utgifter för konsumtion fördelade på ändamål, år 1993–2003, fasta priser. Miljoner kronor.....	63
Den offentliga sektorns utgifter för bruttoinvesteringar år 1993–2004, fasta priser. Miljarder kronor	64
Fördelning av transfereringar till hushållen år 1993–2004. Procent.....	66
Vissa transfereringar, utveckling år 1993–2004. Miljarder kronor, löpande priser	67
Finansiellt sparande i offentlig sektor år 1980–2004, andel av BNP. Procent.....	72
Differens mellan finansiellt sparande i offentlig sektor enligt nationalräkenskaperna och enligt finansräkenskaperna år 1994–2004, löpande priser. Miljarder kronor	73
Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, utveckling år 1994–2004. Procent av BNP	75
Inkomster och utgifter år 2004 för delsektorer i offentlig sektor. Miljarder kronor	77

Sysselsatta i den offentliga sektorns olika delar år 2003.	
Procent	79
Vissa offentliga individuella tjänster och transfereringar samt erlagda skatter m.m. Schematisk fördelning av kostnader i kronor / invånare över åldersklasser. Förhållanden år 2004	82
Statens kostnader för egen verksamhet år 2004. Procent	87
Finansiering av grundutbildning respektive forskning och forskarutbildning år 2004. Miljarder kronor	88
Antal studenter i grundutbildningen vid universitet och högskolor höstterminerna år 1945–2004.....	89
Antal forskarexamina läsåren 1945/46 – 2003/2004.....	90
Kommunernas köp av välfärdstjänster som andel av kostnaden år 1995–2004. Procent	95
Landstingens köp av verksamhet från privat ägda företag samt från landstingsägda företag år 2001–2004. Miljarder kronor	96
Andel kommuner som klarar balanskravet. Treårsmedelvärden 1996–1998 – 2002–2004	98
Landstingens soliditet enligt fullfonderingsmodell respektive blandad modell år 2000–2004. Procent	99
Kommunernas pensionsskuld enligt fullfonderingmodell respektive blandad modell. Miljarder kronor år 2000–2004	100
Kommunernas resultat år 1999–2004, löpande priser. Miljoner kronor	106
Kostnad och finansiering av kommunernas verksamheter år 2004. Miljoner kronor	107
Kostnad för kommunernas totala löpande verksamhet och vissa verksamhetsområden år 1996–2004, löpande priser. Miljarder kronor	108
Kostnader för omsorg om äldre och funktionshindrade år 2000–2004, löpande priser. Miljarder kronor	109
Kostnader för verksamheter inom utbildningsområdet år 1995–2004. Miljarder kronor, löpande priser	111
Landstingens resultat år 2000–2004. Löpande priser. Miljarder kronor	116
Fördelning av nettokostnader för hälso- och sjukvården år 2004. Procent.....	117

Sammanfattning

Syftet med denna årsbok är att ge en samlad bild av den offentliga sektorns utveckling ur ett ekonomiskt perspektiv. Vilken avgränsning som används vid beräkningen av den offentliga sektorns ekonomi, likaväl som vilken statistikkälla som statistiken hämtas från, har betydelse för de uppgifter som presenteras. Vid tolkningen av uppgifter om den offentliga sektorns ekonomi måste därför detta beaktas.

Den offentliga sektorns uppgift är att verkställa de beslut som riksdag och regering har fattat. De flesta uppgifterna i offentlig sektor regleras i det som kallas speciallagstiftningen, till exempel skollagen, hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen, högskolelagen, miljöbalken med flera. Flera av speciallagarna är ramlagar som kompletteras med förordningar och föreskrifter från regering och statliga myndigheter.

Den offentliga sektorn omfattar de tre delsektorerna:

- den statliga sektorn (riksdagen, Regeringskansliet och de statliga myndigheterna)
- den kommunala sektorn (huvudsakligen primärkommuner, landsting och regioner samt kommunalförbund)
- ålderspensionssystemet (tidigare socialförsäkringssystemet)

Vilka verksamheter som hör till respektive delsektors ansvarsområde har varierat över tid. I dag är de flesta s.k. kollektiva nyttigheter som polisväsende och försvar, rättsväsende, infrastruktur och statlig förvaltning statens ansvar, medan ansvaret för utbildning, vård och omsorg kommit att ligga på kommunal nivå.

Den offentliga sektorns storlek kan mätas på olika sätt. För att få jämförbara mått redovisas storleksuppgiften i relation till bruttonationalprodukten (BNP).

Sammanfattning av olika mått på den offentliga sektorns storlek 2004

Offentliga myndigheters andel av det totala förädlingsvärdet	19 %
Den offentliga sektorns konsumtion och investeringar	30 %
Sysselsatta i offentlig sektor exklusive offentligt ägda företag (2003)	31 %
Sysselsatta i offentlig sektor inklusive offentligt ägda företag (2003)	37 %
Den offentliga sektorns utgifter	54 %
Den offentliga sektorns inkomster	55 %
Den offentliga sektorns finansiella tillgångar	70 %
Den offentliga sektorns finansiella skulder	64 %

Måtten har satts i relation till BNP även om måtten inte alltid utgör en del av BNP. Antalet sysselsatta är satta i relation till totala sysselsättning i riket.

I de internationella jämförelser som redovisas av bland annat OECD och Eurostat jämförs den offentliga sektorns inkomster, utgifter och konsumtion för olika länder. Sverige tillhör de länder som redovisar de högsta andelarna av BNP för den offentliga sektorn i samtliga mått. Vid sådana jämförelser måste man dock beakta att den offentliga sektorn omfattar olika verksamheter i skilda länder, och att avgränsningar av den offentliga sektorn samt beräkningar av utgifterna kan ha skett på olika sätt.

Statsbudgeten och de offentliga finanserna

I budgetpropositionen presenteras regeringens förslag till statsbudget. Förslaget omfattar riktlinjer för den ekonomiska politiken, förslag till budgetpolitiska mål och fördelning av utgifter på respektive utgiftsområde samt förslag till skatteförändringar. Förslaget till statsbudget behandlas av riksdagens olika utskott innan riksdagen fattar sitt beslut. Genom regeringsbeslut får därefter myndigheterna sina regleringsbrev för nästa år.

Statsbudgeten ska omfatta samtliga inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Statsbudgeten visar inkomster och utgifter ur ett statligt perspektiv och avser *inte* att redovisa hela den offentliga sektorns ekonomi.¹

Inkomsterna till statskassan ökade med drygt 32 miljarder kronor mellan 2003 och 2004 och uppgick till sammanlagt 694 miljarder kronor 2004. Skatteinkomsterna, som är den största inkomstkällan för statskassan, ökade med 29 miljarder kronor.

¹ Visserligen redovisas även inbetalda kommunalskatter i statsbudgeten men dessa nettoredovisas mot utbetalningar av kommunalskattemedel till kommuner och landsting. Motsvarande gäller för de avgifter som betalas från medborgarna till ålderspensionssystemet.

Statsbudgetens utgifter uppgick till 748 miljarder kronor 2004, vilket var en ökning med 40 miljarder kronor från 2003. Det mest omfattande utgiftsområdet är ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp vilket svarar för 16 procent av det totala utfallet.

Budgetpolitikens saldomål

Saldomålet infördes 2000 och är ett budgetpolitiskt mål som anknyter till EU:s krav i stabilitetspakten för de offentliga finanserna. Saldomålet, som Sveriges riksdag satt för Sverige, innebär att den offentliga sektorns finansiella sparande² i genomsnitt ska uppgå till 2 procent av BNP över en konjunkturcykel. Mellan åren 2000 och 2004 uppgick det finansiella sparandet till 1,7 procent i genomsnitt.

Avgifter till, och inkomster från EU

I statsbudgeten sker en bruttoredovisning av de transaktioner med EU som administreras av svenska myndigheter. Redovisningen avser dels avgifter, inklusive tullavgift, till EU på sammanlagt 25,6 miljarder kronor 2004, dels bidrag från EU på sammanlagt 11,6 miljarder kronor. De största bidragen från EU utgörs av bidrag från EG:s jordbruksfond med 8 miljarder kronor.

Den offentliga sektorns finansiering

Den offentliga sektorn finansieras i huvudsak av medborgarna själva genom de skatter och avgifter som betalas av hushåll och näringsliv. De totala inkomsterna till den offentliga sektorn uppgick till 1 423 miljarder kronor 2004 varav den största delen utgörs av skatter och avgifter som uppgick till 1 300 miljarder kronor. De största inkomsterna härrör från inkomst- och förmögenhetsskatter som tillsammans svarar för drygt en tredjedel av den offentliga sektorns inkomster.

Inkomstkällorna skiljer sig åt för de olika delsektorerna. Den statliga sektorns inkomster består huvudsakligen av produktionsskatter och socialförsäkringsavgifter medan kommunsektorns huvudsakliga inkomster härrör från direkta skatter, främst kommunalskatter. Kommuner och landsting får också inkomster i form av statsbidrag.

² Den del av den disponibla inkomsten brutto som inte konsumeras eller används som bruttoinvestering, dvs. totala inkomster minus totala utgifter.

Skatter och avgifter

Den totala skattekvoten, det vill säga summan av skatter och lagstiftade avgifter i förhållande till BNP, uppgick till 50 procent 2004. Skattekvoten för skatt på produktion och import uppgick till 17 procent och skattekvoten för inkomst-, förmögenhets- och kapitalskatter till 19 procent medan skattekvoten för sociala avgifter uppgick till 15 procent.

Hushållen svarar för en stor del av den offentliga sektorns skatteinkomster. Den sammanlagda debiteringen av skatter och avgifter för inkomståret 2004 uppgick till 524 miljarder kronor för fysiska personer. Kommunalskatten utgjorde 90 procent av skatteinkomsterna från fysiska personer.

I statlig skatt på inkomst från juridiska personer (aktiebolag, ekonomiska föreningar m.fl.) debiterades totalt 72 miljarder kronor, varav huvuddelen kom från aktiebolag.

Inkomster från mervärdesskatten uppgick till 213 miljarder kronor 2004 och inkomster från energiskatter till 61 miljarder kronor.

Den offentliga sektorns utgifter

De totala utgifterna för den konsoliderade offentliga sektorn uppgick till 1 397 miljarder kronor 2004. En stor del, drygt 40 procent, av de totala utgifterna går till det sociala skyddet³.

Den största delen av de totala utgifterna är utgifter för konsumtion med 706 miljarder kronor och för transfereringar med 568 miljarder kronor 2004. Utgifterna för investeringar var 72 miljarder kronor och utgifter för räntor m.m. 51 miljarder kronor.

Utgifter för konsumtion

Av utgifterna för konsumtion på 706 miljarder kronor utgör andelen för löner drygt 40 procent. Den offentliga sektorns konsumtion domineras av tre stora områden: hälso- och sjukvård, utbildning och socialt skydd vilka tillsammans tar två tredjedelarna av konsumtionsutgifterna i anspråk.

³ Socialt skydd omfattar sociala förmåner för personer och hushåll med speciellt definierade behov till exempel vid sjukdom och arbetslöshet, personer med funktionshinder, äldre personer m.fl. Här ingår alltså en stor del av utgifterna för transfereringssystemen.

Utgifter för transfereringar

Den största delen av transfereringarna går till hushållen, som 2004 mottog 86 procent av de totala transfereringarna på sammanlagt 568 miljarder kronor. Pensionerna är den tyngsta posten och svarade för närmare hälften av transfereringarna till hushållen.

Arbetsmarknadsrelaterade transfereringar (t.ex. arbetslöshetsersättningar och arbetsskadeersättningar) svarar för ungefär en tiondel av de totala transfereringarna. Sjukdomsrelaterade transfereringar (t.ex. sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning) uppgick till nästan en fjärdedel av de totala utgifterna för transfereringar till hushållen 2004.

Delsektorernas ekonomi och verksamhet

Den offentliga sektorns verksamheter kategoriseras i delsektorer efter vem som har ansvar för att de tjänster som riksdag och regering fastställer också tillhandahålls medborgarna.

Den statliga sektorn

Den statliga sektorn är störst om man ser till dess utgifter och inkomster. Detta beror på att staten ansvarar för de stora transfereringssystemen. Enligt årsredovisningen för staten uppgick intäkterna år 2004 till 902,4 miljarder kronor och kostnaderna till 832,6 miljarder kronor. 80 procent av statens kostnader gällde transfereringar.

Kostnaderna för statens egen verksamhet, främst kostnader för de statliga myndigheternas drift, uppgick till 176,4 miljarder kronor 2004. Universitets- och högskoleväsendet svarar för en fjärdedel av denna verksamhet mätt i andelen sysselsatta.

Den kommunala sektorn

Den kommunala sektorn omfattar den verksamhet som primärkommuner, landsting och regioner, kommunalförbund och kommunalt ägda ideella organisationer bedriver eller är ansvariga för. Flera stora reformer som omfördelade ansvarsområden mellan kommuner och landsting skedde under 1990-talet. De största reformerna gällde vården och omsorgen om äldre och funktionshindrade (Ädelreformen) och omsorgen om utvecklingsstörda (Psykädelreformen), som fördes över från landstingen till kommunerna.

Det kommunalekonomiska utjämningssystemet har till syfte att skapa likvärda möjligheter för kommuner och landsting att tillgodose invånarnas behov av kommunal service oberoende av strukturella skillnader och skillnader i invånarnas inkomster. Staten finansie-

rar merparten av utjämningen. År 2005 uppgick den statliga utjämningen till 55 miljarder kronor.

Kommuner

Kommunernas totala kostnader enligt resultaträkningarna var 419,4 miljarder kronor 2004 och de sammanlagda intäkterna var 424,6 miljarder kronor. Verksamhetskostnaderna, det vill säga kostnaderna för kommunens årliga löpande verksamhet, uppgick till 398,1 miljarder kronor.

Kommunernas verksamhet omfattar ett flertal verksamhetsområden, varav de flesta är obligatoriska. Kommunen är således skyldig att tillhandahålla verksamheten för alla invånare. Utbildning (inklusive förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg) och vård och omsorg är de största verksamhetsområdena.

Landsting och regioner

Landstingens och regionernas totala kostnader enligt resultaträkningarna var 199,7 miljarder kronor 2004 och de sammanlagda intäkterna var 199,5 miljarder kronor. Verksamhetskostnaderna, det vill säga kostnaderna för den årliga löpande verksamhet, uppgick till 193,7 miljarder kronor.

Landstingens och regionernas huvudsakliga verksamhet är hälso- och sjukvård, vilken omfattar cirka 80 procent av landstingens verksamheter. Hälso- och sjukvårdens största delområde är den specialiserade somatiska vården, vilken tar i anspråk 59 procent av verksamhetens nettokostnader. Primärvårdens kostnadsandel uppgår till 19 procent.

Ålderspensionssystemet

Ålderspensionssystemet ersätter det tidigare gällande pensionsystemet omfattande ATP och folkpension. Det äldre pensionsystemet kommer att fasas ut fram till 2018 och successivt ersättas av det nya ålderspensionssystemet.

Ålderspensionssystemet består av en fördelningsdel (inkomstpensionen inklusive tilläggspension) och en premiereservdel (premiepensionen). Inkomstpensionen finansieras i princip av de pensionsavgifter som betalas in löpande, medan premiepensionen finansieras av fonderade medel. I inkomstpensionen fungerar allmänna pensionsfonder (AP-fonder) som en buffert. Premiepensionsmyndigheten är försäkringsgivare för premiepensionen i det allmänna ålderspensionssystemet.

1 Introduktion

Syftet med denna årsbok är att ge en samlad bild av den offentliga sektorn ur ett makroekonomiskt perspektiv. Genom en återkommande publicering kommer Statistiska centralbyrån (SCB) att komplettera de redovisade tidsserierna med senast tillgängliga data från den officiella statistiken. Varje år redovisar vi mer detaljerade uppgifter för ett särskilt tema, vilket i år är det finansiella sparandet. I år beskriver vi dessutom utvecklingen inom följande verksamhetsområden mer utförligt: av de *statliga verksamheterna* universitet och högskola och av de *kommunala verksamheterna* vård och omsorg för äldre och funktionshindrade, hälso- och sjukvård samt skola, inklusive förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Den offentliga sektorn kan definieras på olika sätt och dess storlek kan mätas med olika måttstockar. I dagligt tal används oftast sådana uttryck för den offentliga sektorn som svarar mot förklaringen i Nationalencyklopedin: Offentliga sektorn, förr offentlig hushållning, det vill säga statens, kommunernas och landstingens verksamhet. Begreppet "verksamhet" omfattar då även transfereringar.

De svenska nationalräkenskaperna (NR), som utgör underlag för prognoser och bedömningar av den ekonomiska politiken, följer däremot en detaljerad definition enligt Europeiska rådets förordning.

Vilken avgränsning som används vid beräkningen av den offentliga sektorns ekonomi är betydelsefull för de uppgifter som presenteras. De uppgifter som redovisas här bygger på statistik från olika källor – vilket även detta medför skillnader i beräkningssätt och uppgifter.

För att förklara varför presenterade uppgifter inte alltid är jämförbara ger vi förklaringar och definitioner för de specifika termer och begrepp som används dels i samband med tabeller och diagram, dels i avsnittet *Sakordsregister, begreppsförklaringar*.

Bokens tre delar

Den första delen (kapitel 2–4) ger en översiktlig bild av vad den offentliga sektorn omfattar i olika sammanhang, hur den avgränsas från andra samhällssektorer och vad som styr den offentliga sektorns omfattning och ansvarsfördelning. En genomgång av förekommande storleksmått visar hur såväl avgränsningen som valet av

mått påverkar beskrivningar och analyser av den offentliga sektorns storlek. Arbetet med statsbudgeten och dess centrala begrepp samt de ekonomiska transaktionerna med EU beskrivs också.

I den andra delen (kapitel 5–7) beskrivs den ekonomiska aktiviteten i stort i den offentliga sektorn, huvudsakligen med utgångspunkt från NR.

I bokens tredje del (8–12) redovisas ekonomin för de olika verksamheterna i offentliga sektorns delsektorer (stat, kommun och landsting, ålderspensionssystemet) samt utvecklingen av de offentligt finansierade tjänsterna (verksamheterna).

Lästips

Mer utförliga förklaringar och beskrivningar av statistiken som ligger till grund för redovisningarna finns i avsnittet *Fakta om statistiken*. Där finns också hänvisning till mer detaljerad information för respektive statistikälla på www.scb.se

I slutet av varje kapitel finns lästips och hänvisningar till mer detaljerade redovisningar.

Läsanvisningar

- Kommunsektorn (den kommunala sektorn, kommunala verksamheter) omfattar både kommuner (primärkommuner) och landsting (landstingskommuner) och regioner samt kommunalförbund. Med termen landsting avses landsting och regioner, det vill säga även Västra Götalandsregionen och Region Skåne ingår i begreppet landsting.
- Det är de senaste tillgängliga uppgifterna som presenteras med angivande av referensår. I vissa fall är uppgiften preliminär, och kan komma att revideras. Både fasta priser och löpande priser förekommer.
- Ord och uttryck som närmare förklaras i avsnittet *Sakordsregister, begreppsförklaringar* är understrukna i texten. I webbversionen kommer man direkt till förklaringen genom att klicka på ordet.

2 Omfattning och ansvar

I detta kapitel ger vi en kort bakgrund till hur begreppet "den offentliga sektorn" kan förstås, och vad sektorn omfattar. Här beskriver vi också översiktligt ansvarsfördelning och styrning av verksamheter i den offentliga sektorn.

Den offentliga sektorn kallas även den gemensamma sektorn eftersom alla medborgare berörs av dess verksamheter och gemensamt, via politiska beslut, bestämmer vilka verksamheter som ska omfattas. Det är dock inte möjligt att entydigt, och en gång för alla, avgränsa den offentliga sektorn från andra samhällssektorer. Såväl vilka uppgifter som tilldelats den offentliga sektorn som hur samhället organiserats för att utföra dessa uppgifter varierar över tiden. Den offentliga sektorn kan således avgränsas och definieras på olika sätt. Nedan redogör vi översiktligt för de definitioner som oftast förekommer i den officiella statistiken.

Den offentliga sektorn och offentliga myndigheter

Den offentliga sektorn indelas i tre delsektorer: *den statliga sektorn* (riksdagen, Regeringskansliet och de statliga myndigheterna), *den kommunala sektorn* (kommuner, landsting och regioner samt kommunalförbund) samt *ålderspensionssystemet* som i nationalräkenskaperna (NR) benämns socialförsäkringssektorn.

I NR definieras den offentliga sektorn operationellt med utgångspunkt från de institutionella enheternas sektorstillhörighet. Sektorstillhörigheten bestäms genom att enheter med liknande förutsättningar förs samman. Den offentliga sektorn är ett något vidare begrepp än offentliga myndigheter och omfattar offentligt ägda enheter som är "icke-marknadsproducenter", medan de offentliga myndigheterna endast omfattar den del av verksamheten som är skattefinansierad.

I det följande används begreppet offentlig sektor även om uppgifterna i vissa fall enbart omfattar offentliga myndigheter. I tabellavsnittet redovisas värden för offentliga myndigheter i förekommande fall.

Offentlig sektor

Till offentlig sektor räknas alla institutionella enheter som är "övriga icke-marknadsproducenter" och vars produktion är avsedd för individuell och kollektiv konsumtion. Enheterna är huvudsakligen finansierade med obligatoriska betalningar av enheter som hör till andra sektorer och alla institutionella enheter som främst ägnar sig åt omfördelning av inkomster och förmögenhet. I den offentliga sektorn ingår alltså inte offentligt ägda bolag.

Offentliga myndigheter

Till offentliga myndigheter räknas de verksamheter inom offentlig sektor som är "övriga icke-marknadsproducenter" och som är till största delen skattefinansierade. Den skattefinansierade verksamheten i stat, kommuner och landsting räknas till offentliga myndigheter medan t.ex. renhållning, vatten och energi, huvudsakligen finansierade av taxor och avgifter, ingår i näringslivet.

Övriga sektorer

Företagssektorn svarar för produktion av marknadsförda varor och tjänster samt icke-finansiella och finansiella tjänster.

Hushållssektorn eller hushållen omfattar alla fysiska personer, såväl enskilda som grupper av individer (t.ex. hushållens ideella organisationer och stiftelser). De är dels konsumenter, dels egna företagare som producerar varor och tjänster.

Källa: SCB, Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik, 2001:2. SCB, Nationalräkenskaper, 10 SM 0401

Den offentliga sektorns struktur

Den offentliga sektorns inriktning på olika uppgifter har utvecklats från vad som brukar kallas nattväktarstatens minimum av uppgifter, huvudsakligen rättsväsende och försvar, till det så kallade välfärdssamhällets uppbyggnad med stora inslag av inkomstfördelning och transfereringar under 1900-talets senare hälft.

Enligt regeringsformen (SFS 1974:152) är det riksdag och regering som har det yttersta ansvaret för den offentliga verksamheten och för det politiska beslutsfattandet – såväl inom finanspolitiken som inom övriga politikområden. Uppgiftsfördelningen mellan staten, landstingen och kommunerna är både en principiell och en praktisk fråga, och samhällsutvecklingen gör att uppgiftsfördelningen mellan delar inom den offentliga sektorn varierar över tid.

De verksamheter och tjänster som tillhandahålls av den offentliga sektorn brukar delas in i

- kollektiva nyttigheter, det vill säga tjänster som försvar och polisväsende, infrastruktur som gator och vägar, statlig förvaltning med mera
- individuella nyttigheter det vill säga tjänster som utbildning, omsorg, hälso- och sjukvård med mera

De flesta kollektiva nyttigheterna ingår i statens ansvar. Fram till mitten av 1950-talet svarade också staten för större delen av den offentliga verksamheten. I takt med att välfärdstjänsterna byggdes ut kom allt större del av ansvaret för de individuella nyttigheterna som skola, vård och omsorg att ligga på kommunal nivå.

Den offentliga sektorns tjänster

Nattväktarstaten

Samhällsskydd och rättskipning	Polis, domstols- och åklagarväsende, kriminalvård
Försvar	Militärt och civilt försvar, krisberedskap
Allmänna tjänster	Allmän och utrikes förvaltning, skatteväsende, tullväsende

Välfärdstjänster

Utbildning	Förskoleverksamhet, skola, högre utbildning, forskning, studiestöd
Vård, social trygghet, omsorg	Hälso- och sjukvård, smittskydd, social trygghet, äldreomsorg, insatser för funktionshindrade, arbetsmarknadsåtgärder, integration
Kultur	Konst, teater, kulturarvsfrågor, fritidsverksamhet, radio, TV m.m.
Näringslivstjänster, infrastruktur	Miljö- och naturvårdsfrågor, samhällsplanering, bostadsförsörjning, kommunikationer, insatser rörande energi, areella näringar

En central princip vid uppgiftsfördelningen i den svenska förvaltningsmodellen är att ansvaret för verksamheterna och besluten ska ligga så nära de människor som berörs av besluten som möjligt. Decentraliseringen gör det också möjligt att anpassa verksamheten efter de lokala förutsättningar som råder.

Den struktur som i dag gäller för den offentliga sektorn är under omprövning. Regeringen beslutade 2003 att tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över strukturen och uppgiftsfördelningen inom samhällsorganisationen. Uppdraget omfattar att analysera och bedöma om struktur och uppgiftsfördelning inom staten samt mellan staten, landstingen och kommunerna behöver förändras. (Ansvarskommittén, dir. 2003:10.

www.sou.gov.se/ansvar)

Styrning av den offentliga sektorn

Den offentliga sektorns uppgift är ytterst att verkställa de beslut som riksdag och regering har fattat och att informera de politiska instanserna om hur väl detta har lyckats. Riksdag och regering bestämmer ramarna för den kommunala verksamheten, det vill säga vilka uppgifter den offentliga sektorn *har skyldighet att utföra* och vilka *uppgifter som får utföras* i den offentliga sektorn. Den offentliga sektorns verksamheter regleras således av lagar och förordningar.

Utgångspunkten är regeringsformens första paragraf, där det stadgas att all offentlig makt utgår från folket och ska bygga på allmän och lika rösträtt. Riksdagen, som är folkets företrädare, beslutar och för vidare till regeringen att verkställa vissa uppgifter. Regeringen å sin sida ger i regleringsbrev befogenheter till de statliga myndigheterna, vilka sedan har till uppgift att verkställa besluten.

Det kommunala självstyret ger beskattningsrätt

Enligt regeringsformen ska folkstyrelse förverkligas genom kommunalt självstyre. Kommunalt självstyre innebär att det ska finnas en självständig och, inom vissa ramar, fri bestämmanderätt för kommuner och landsting att organisera sin verksamhet. Kommuner och landsting har också rätt att ta ut skatt för skötseln av sina uppgifter.

Enligt kommunallagen (1992) får kommuner och landsting själva ta hand om angelägenheter av allmänt intresse. Det gäller sådant som har anknytning till kommunens eller landstingets område. En kommun kan normalt inte åta sig uppgifter som staten eller en annan kommun eller landsting ansvarar för.

De flesta av uppgifterna i offentlig sektor regleras i det som kallas speciallagstiftningen, t.ex. socialtjänstlagen (2001:453), hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), skollagen (1985:1100), miljöbalken (1998:808), högskolelagen (1992:1434). Flera av speciallagarna är ramlagar som kompletteras av förordningar och föreskrifter från regering och statliga myndigheter.

Resultatstyrning

Under 1990-talet övergick den tidigare detaljerade regelstyrningen av de offentliga verksamheterna till vad som brukar benämnas resultatstyrning. Riksdag och regering sätter de ekonomiska ramarna för verksamheterna och följer upp och utvärderar hur målen har uppnåtts. Via statsbudgeten fördelas medel till olika uppgifter som den offentliga sektorn har att fullgöra. Denna styrning har utvecklats och förstärkts de senaste decennierna med början under 1990-talets senare hälft med omläggningen av budgetprocessen och införandet av tydliga budgetpolitiska mål och ramar. (se kapitel 4).

I samband med statsbidragsreformen 1993 infördes den kommunala finansieringsprincipen. Principen är inte lagfäst men riksdagen har godkänt den. Den innebär i stora drag att om staten beslutar om åtgärder som direkt tar sikte på den kommunala verksamheten så ska de ekonomiska effekterna neutraliseras genom reglering av statsbidragen.

Medlemskapet i EU ställer krav på landets ekonomi

Medlemskapet i EU ställer också vissa krav på de offentliga finanserna. Enligt EG-fördraget och Stabilitets- och tillväxtpakten ska alla länder sträva efter att ha balans eller överskott i sina finanser sett över en konjunkturcykel samt uppnå målen för bruttoskulden i enlighet med EU:s konvergenskrav. (se Kapitel 4)

EU:s finansministrar antog 2003 allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken för åren 2003–2005. De allmänna riktlinjerna fokuserar på hur den ekonomiska politiken såväl nationellt som på EU-nivå kan bidra till att uppnå målen i Lissabonstrategin om en långsiktigt hög och uthållig tillväxt och full sysselsättning. I riktlinjerna ingår därför rekommendationer för EU som helhet och för enskilda länder. Rekommendationerna som anges för den offentliga sektorn i Sverige är att arbeta vidare med att öka effektiviteten i sektorn, bland annat genom att förbättra förutsättningarna för ökad konkurrens, främja "benchmarking" i fråga om effektivitet i den offentliga sektorn, och genom att använda offentlig upphandling i större omfattning.

Lästips:

Eklund, Klas. *Vår ekonomi*. Stockholm 2005.

Regeringskansliet. *Nationell rapport om ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna*. Sverige. Oktober 2005.

Regeringskansliet och Finansdepartementet. *Lissabonstrategin*.

Riksbanken. *Inflationsrapport 2004:4*.

Ringqvist, Margareta. *Om den offentliga sektorn*. Göteborg 1996.

SCB. *Offentliga sektorn. Utveckling och nuläge*. Stockholm 1990.

SCB. *Standard för institutionell sektorindelning 2000, Standard för indelning efter ägarkontroll 2000*. Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik. 2001:2.

Statens offentliga utredningar. *Utvecklingskraft för hållbar välfärd*.

Ansvarskommittén SOU 2003:12.

Regeringskansliet. *Kommuner och landsting – organisation, verksamhet och ekonomi*. Fi 2004:42. www.regeringen.se

Till detta avsnitt hör:

Tabell 6. Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, löpande priser

Tabell 7. Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, fasta priser

3 Den offentliga sektorns storlek

I detta kapitel presenterar vi de vanligaste sätten att mäta storleken på den offentliga sektorn. Dessutom redovisas och diskuteras några jämförelser mellan olika länders storlek på den offentliga sektorn.

Den offentliga sektorns storlek kan mätas på olika sätt. Storleken kan till exempel mätas genom att man relaterar den offentliga sektorns inkomster eller utgifter till bruttonationalprodukten (BNP), att man mäter förädlingsvärdet, eller mäter antalet anställda.

De olika måtten har vart och ett sina förtjänster, men det kan också resas reservationer mot dem. Vilket mått som passar bäst bör därför få bero på sammanhanget. Ofta kan det vara mest informativt att redovisa mer än ett mått. I det följande redovisas några av de vanligaste måtten på den offentliga sektorns storlek, tillsammans med de reservationer som har gjorts mot respektive mått.

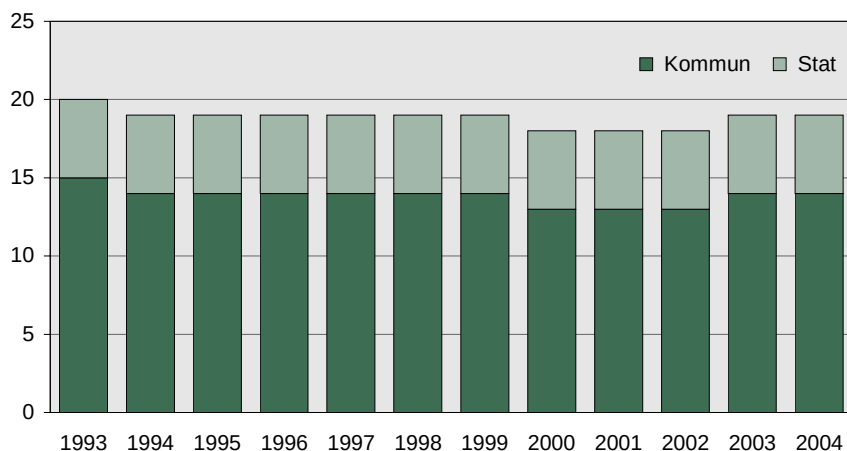
Sammanfattning av olika mått på den offentliga sektorns storlek 2004. Procent

Offentliga myndigheters andel av det totala förädlingsvärdet	19
Den offentliga sektorns konsumtion och investeringar	30
Sysselsatta i offentlig sektor exklusive offentligt ägda företag (2003)	31
Sysselsatta i offentlig sektor inklusive offentligt ägda företag (2003)	37
Den offentliga sektorns utgifter	54
Den offentliga sektorns inkomster	55
Den offentliga sektorns finansiella tillgångar	70
Den offentliga sektorns finansiella skulder	64

Måtten har satts i relation till BNP även om måtten inte alltid utgör en del av BNP, vilket beskrivs nedan. Antalet sysselsatta är satt i relation till totala sysselsättning i Sverige.

Den offentliga sektorns andel av BNP

En del av BNP produceras av offentliga myndigheter. BNP är en summering av förädlingsvärdet över samtliga sektorer och branscher. Offentliga myndigheters förädlingsvärde är lika med sektorns bidrag till BNP. Detta bidrag har legat mellan 18 och 20 procent under åren 1993 till 2004 enligt nationalräkenskaperna (NR). År 2004 var andelen 19 procent. Den offentliga sektorns bidrag till BNP består dels av kollektiva tjänster som försvar och rättsväsen, dels av individuella tjänster som sjukvård, barnomsorg och utbildning.

Den offentliga sektorns andel av BNP, år 1993–2004. Procent

Med kommun avses i diagrammet såväl primärkommuner som landsting.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

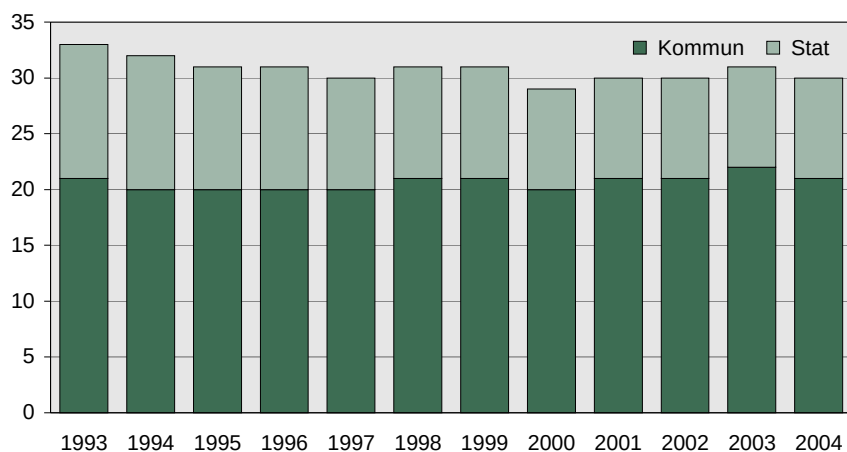
NR avgränsar den offentliga sektorn till att omfatta i princip enbart de offentliga myndigheterna. Affärsverksamhet som bedrivs under offentligt ägande är inte medräknat. Detta innebär bland annat att statliga affärsverk som Sjöfartsverket och Luftfartsverket inte kommer med och inte heller offentligt ägda bolag som Posten och Telia. Dessa verksamheter ingår i NR som en del av näringslivet. I NR saknas en redovisning av hur stor andel som den offentligt ägda affärsverksamheten står för. Förädlingsvärdet för dessa verksamheter motsvarar enligt SCB:s företagsstatistik 6 procent av BNP. Den offentliga sektorns andel av BNP skulle alltså, enligt denna statistik, öka från 19 procent av BNP till minst 25 procent om de offentligt ägda företagen och affärsverken räknades in (se kapitel 8).

En annan aspekt som kan vara värd att nämna är att de offentliga myndigheternas bidrag till BNP till marknadspris beräknas på ett annorlunda sätt än vad som är fallet när det gäller näringslivets bidrag till BNP. De offentliga myndigheternas förädlingsvärde kan inte beräknas till marknadspris, eftersom tjänsterna inte bjuds ut på en marknad. De offentliga myndigheternas bidrag till BNP beräknas därför i stort sett från kostnadssidan i form av utbetalda löner och kollektiva avgifter med tillägg för kapitalförslitning.

Den offentliga sektorns konsumtions- och investeringsandel av BNP

Ett annat sätt att mäta den offentliga sektorns omfattning är att utgå från försörjningsbalansen och sätta sektorns konsumtion och investeringar i relation till BNP. Försörjningsbalansen består av en tillgångssida med summan av BNP och import. Denna tillgångssida motsvaras av en användningssida med konsumtion, investeringar och export.

Den offentliga sektorns konsumtions- och investeringsandel av BNP år 1993–2004. Procent

Med kommun avses i diagrammet såväl primärkommuner som landsting. Uppgifterna avser egentligen offentliga myndigheter, d.v.s. verksamheter som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter har räknats bort.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Den offentliga sektorns konsumtion och investeringar var 33 procent av BNP år 1993, varefter andelen minskade till 29 procent år 2000. Efter år 2000 har andelen ökat igen och ligger år 2004 på 30 procent.

Sysselsättningen i den offentliga sektorn

Ett ofta använt sätt att mäta den offentliga sektorns storlek är att sätta sysselsatta i sektorn i relation till totalt antal sysselsatta. Detta kan göras på olika sätt och med olika källor beroende på syftet med redovisningen. Sysselsättningsstatistik från SCB:s urvalsundersökningar som arbetskraftsundersökningen (AKU) ger mer aktuella uppgifter medan den inte tillåter samma detaljerade redovisning för

olika grupper som den registerbaserade sysselsättningsstatistiken (RAMS) som används i vår redovisning nedan.

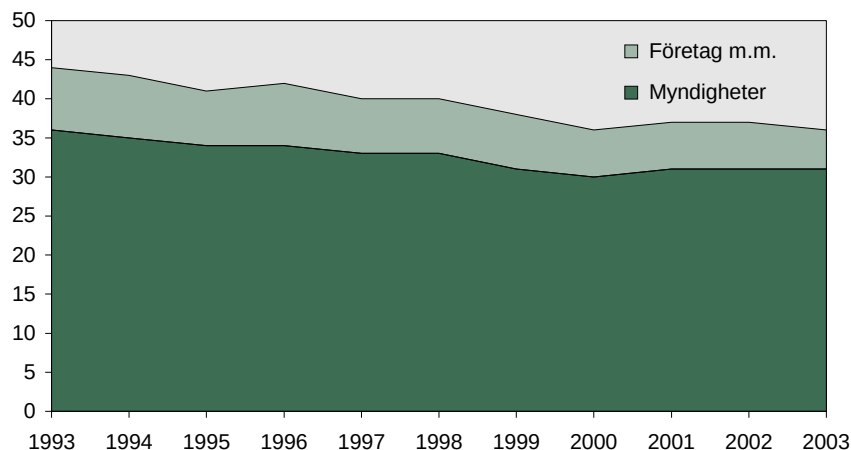
Här jämförs sysselsättningsuppgifter från SCB:s registerbaserade sysselsättningsstatistik (RAMS) med siffrorna i NR. I RAMS redovisas bland annat sysselsättningen i de offentligt ägda företagen, vilket inte görs i NR. Definitionen av sysselsatta i NR avviker något från definitionen i RAMS. Den viktigaste skillnaden är att NR ska mäta sysselsättningen som ett genomsnitt under året medan RAMS har en mättidpunkt, nämligen november månad respektive år.

Antal och andel sysselsatta av totalt antal sysselsatta enligt RAMS och NR år 2003. Procent och antal

NR	Procent	Antal
Statliga myndigheter inklusive socialförsäkring	5,6	245 100
Kommunala myndigheter	25,0	1 088 500
Hushållens ideella organisationer	2,5	112 200
Näringsliv	66,8	2 890 700
Summa hela ekonomin	100	4 336 500
RAMS		
Statlig förvaltning	5,2	214 500
Primärkommunal förvaltning	19,8	811 000
Landsting	5,8	236 300
Summa offentliga myndigheter	30,8	1 261 800
Statliga affärsverk	0,1	5 700
Statligt ägda företag och organisationer	3,3	136 500
Kommunalt ägda företag och organisationer	1,9	79 500
Övriga offentliga institutioner	0,4	16 300
Summa offentligt ägda företag och organisationer	5,7	238 000
Aktiebolag ej offentligt ägda	51,2	2 096 800
Övriga företag, ej offentligt ägda	7,9	322 500
Övriga organisationer	4,3	175 900
Summa hela ekonomin	100	4 095 300

Källa: SCB, Nationalräkenskaper, NR, och Registerbaserad sysselsättningsstatistik, RAMS

Enligt RAMS var andelen sysselsatta 31 procent i statlig förvaltning, primärkommunal förvaltning och landsting. Inklusive statliga affärsverk och statligt och kommunalt ägda företag uppgår andelen till 37 procent. Siffran 31 procent överensstämmer med andelen sysselsatta i statliga och kommunala myndigheter enligt NR.

Andel offentligt sysselsatta år 1993–2003. Procent

Med företag avses i diagrammet statligt eller kommunalt ägda affärsverk och bolag.

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS

Andelen sysselsatta minskade i den offentliga sektorn under åren 1993–2000, varefter andelen legat runt 36–37 procent. Denna tendens sammanfaller väl med utvecklingen av förädlingsvärdets andel av BNP. Det kan dock här vara på sin plats att påminna om att andelsminskningen beror både på att antalet sysselsatta i den offentliga sektorn har minskat och på att antalet sysselsatta i andra sektorer har ökat. En bidragande orsak till dessa förändringar av antalet sysselsatta är att tidigare offentligt ägda företag har övergått till att vara privat ägda.

I NR redovisas också antalet arbetade timmar i olika sektorer. De offentliga myndigheternas andel av sysselsättningen blir ett par procentenheter lägre mätt på antalet arbetade timmar i stället för på antalet sysselsatta.

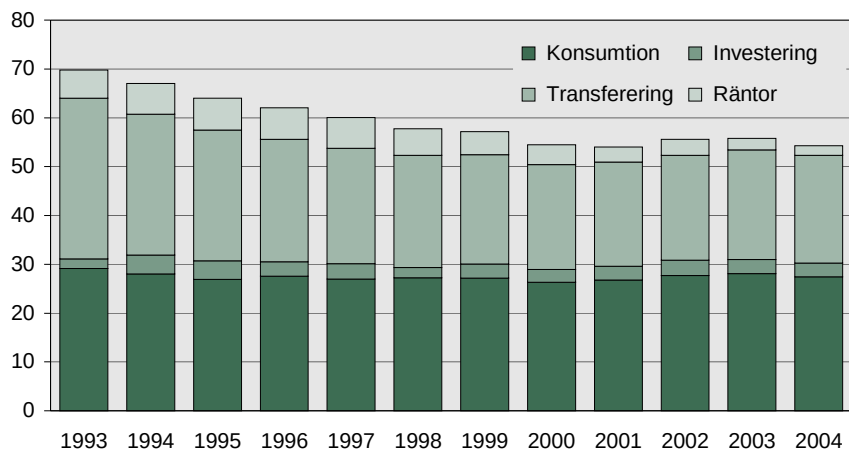
Sysselsättningen i den offentliga sektorn redovisas utförligare i kapitel 8.

Den offentliga sektorns utgifter

Den offentliga sektorns storlek kan också mätas genom att dess utgifter sätts i relation till BNP. En distinktion görs mellan å ena sidan den offentliga sektorns utgifter för konsumtion och investeringar och å andra sidan transfereringar och räntor. Konsumtion och investeringar avser då utgifter för sektorns "egen" verksamhet.

Det är egentligen tveksamt att sätta de offentliga utgifterna i relation till BNP, eftersom allt som ingår i begreppet utgifter inte utgör en del av BNP. Det gäller i synnerhet transfereringar och räntor. Men tillvägagångssättet är ändå etablerat till exempel i internationella sammanhang när det gäller att få ett mått på den offentliga sektorns storlek.

Den offentliga sektorns utgifter i relation till BNP år 1993–2004. Procent

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Den offentliga sektorns utgifter har varierat mellan 54 och 56 procent i relation till BNP de senaste åren, efter att ha legat på 70 procent år 1993. Som redan nämnts kan detta inte tolkas som att den offentliga sektorn förbrukar mer än hälften av BNP, eftersom en stor del av utgifterna går tillbaka till andra sektorer, främst hushållen, i form av transfereringar.

Det kan noteras att utgiftsandelen av BNP har sjunkit i förhållande till krisåren i början av 1990-talet. Huvuddelen av minskningen härrör från transfereringarna. Ränteutgifterna har också minskat under perioden. Summan av konsumtionen och investeringarna ligger däremot kvar på samma nivå som 1993, det vill säga cirka 30 procent.

Den offentliga sektorns utgifter redovisas utförligare i kapitel 6.

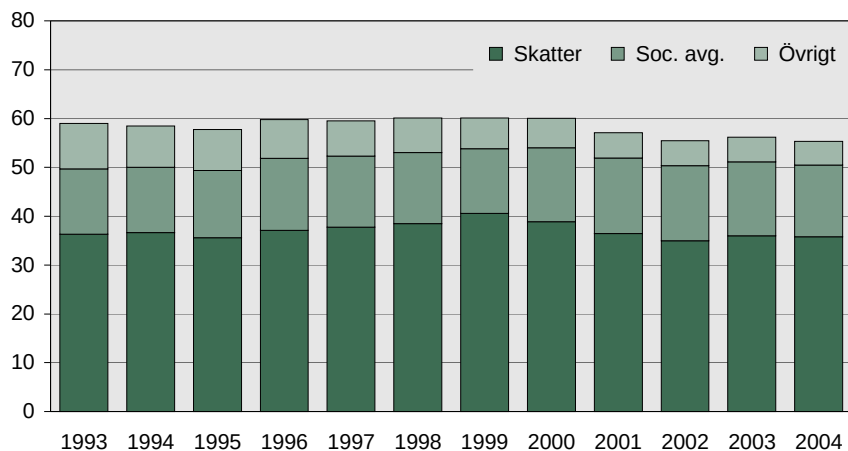
Den offentliga sektorns inkomster

Även inkomsterna kan relateras till BNP, med samma reservation som för utgifterna. Skatteinkomsterna är till exempel inte enbart

avsedda för förbrukning inom den offentliga sektorn, utan en stor del betalas tillbaka till andra sektorer genom transfereringssystemen.

Den allra största delen av den offentliga sektorns inkomster kommer från skatter och socialförsäkringsavgifter. Dessa svarade år 2004 för 91 procent av den sektorns inkomster. Övriga inkomster uppgick till 9 procent och innehåller bland annat ränteintäkter och utdelningar från statliga bolag och affärsverk.

Den offentliga sektorns inkomster i relation till BNP år 1993–2004. Procent

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Inkomsternas andel av BNP har minskat mellan åren 1993 och 2004, men minskningen är inte lika kraftig som för utgifterna. Inkomsterna ökade fram till år 1999. Därefter kom en minskning från 60 procent år 1999 till 55 procent år 2004.

Det kan vara värt att notera att den offentliga sektorns storlek mätt i relation till BNP var nästan lika stor år 2004, oavsett om man utgår från inkomster eller utgifter. Detta beror naturligtvis på att den offentliga sektorns inkomster och utgifter låg nära varandra just detta år, vilket inte alltid har varit fallet under tidigare år.

Den offentliga sektorns inkomster redovisas utförligare i kapitel 5.

Den offentliga sektorns finansiella tillgångar och skulder

Den offentliga sektorns storlek brukar ibland anges genom att man sätter dess tillgångar och skulder i relation till BNP. I den offentliga sektorns skulder ingår statens, den kommunala sektorns och ålderspensionssystemets skulder. Det finns dock flera skilda mått på finansiellt netto, bland annat använder Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet andra definitioner än SCB:s finansräkenskaper (FiR) i sina mått. Om den offentliga sektorns skulder konsolideras, samt redovisas till nominellt värde, överensstämmer detta skuldbegrepp med det bruttoskuldbegrepp som utgör ett av EU:s konvergenskrav i stabilitetspakten (se kapitel 4 och 7).

Den offentliga sektorn har stora reala tillgångar i form av byggnader, vägar, hamnar, flygfält med mera. I FiR redovisas dock enbart de finansiella tillgångarna. De finansiella tillgångarna kan till exempel vara aktie- och obligationsinnehav, finansiella fordringar och liknande.

Även den offentliga sektorns finansiella tillgångar och skulder kan sättas i relation till BNP, även om de inte utgör en del av BNP.

Den offentliga sektorns finansiella tillgångar och skulder i relation till BNP, år 1995–2004. Procent

År	Tillgångar	Skulder	Netto
1995	69	95	-26
1996	73	99	-26
1997	73	97	-23
1998	75	95	-20
1999	74	83	-9
2000	76	77	-1
2001	70	67	3
2002	63	65	-2
2003	67	65	2
2004	70	64	6

Källa: SCB, Finansräkenskaper (FiR)

De finansiella tillgångarna har varierat mellan 63 och 76 procent av BNP under den senaste tioårsperioden. De finansiella skulderna har minskat kraftigt från år 1996, då de var 99 procent av BNP, till år 2004, då de var 64 procent. Detta innebär att nettot numera är positivt efter att ha varit starkt negativt i mitten på 1990-talet.

Internationella jämförelser av den offentliga sektorns storlek

Det är svårt, för att inte säga omöjligt, att hitta uppgifter som på ett jämförbart sätt visar hur stor andel som den offentliga sektorn svarar för i olika länder. Det beror på att sektorn definieras och avgränsas på skilda sätt i olika länder. Vidare finns det skillnader i hur skattesystem och dylikt fungerar. I Sverige är till exempel många transfereringar skattepliktiga. I andra länder kan dessa transfereeringar vara skattefria. Om en person betalar skatt på till exempel sjukersättningen, så blir såväl den offentliga sektorns inkomster som utgifter större än om sjukersättningen är skattefri. Till detta kan läggas att olika möjligheter till skatteavdrag och olika sätt att finansiera verksamheter kan skilja sig starkt mellan olika länder, vilket också dels kan påverka den offentliga sektorns storlek, dels försvårar jämförbarheten. Till exempel kan sjukvårdskostnader finansieras helt eller delvis med privata försäkringssystem. Även utbildningskostnader kan finansieras på annat sätt än genom den offentliga sektorn.

Den offentliga sektorns storlek år 2004 i vissa länder. Procent av BNP

	Förädlingsvärde	Inkomster	Utgifter	Konsumtion
Sverige	19	58 ¹	57 ¹	27
Danmark	20	57	55	27
Frankrike	16	50	53	24
Norge	16	58	46	22
Finland	16	53	51	23
Storbritannien	11	41	44	21
Tyskland	9	43	47	19
EU15	13	45	47	21
USA	11	32	36	16
Japan ²	9	30	38	18

1) Uppgifter enligt Eurostat och NR kan skilja sig beroende på revideringar och olika tidpunkter för uppdateringar.

2) Uppgifter från 2002.

Källa: Eurostat för EU-länder samt Norge (update: Jan 24 21:43:12 MET 2006), OECD för övriga länder (update: Jan 30 2006)

Trots dessa svårigheter att jämföra olika länder publiceras ändå uppgifter av olika internationella organ. EU:s statistikkontor *Eurostat* publicerar till exempel uppgifter om medlemsländerna. I princip kan sägas att möjligheterna till jämförelser är beroende av hur lika eller olika samhällssystemen är i de länder som ska jämföras. Det går därför ganska bra att jämföra Sverige med de övriga nordiska

länderna. Möjligheterna blir sedan sämre ju längre ifrån det svenska samhällssystemet som de olika länderna befinner sig.

Den offentliga sektorns förädlingsvärde är lika med sektorns bidrag till BNP. Sektorns bidrag till BNP är högst i Danmark. Men de övriga nordiska länderna ligger nära Danmark. Det finns andra EU-länder som också ligger i närheten av de nordiska länderna, till exempel Ungern och Frankrike. Den lägsta förädlingsvärdeandelen inom EU noteras för Tyskland, som ligger på samma nivå som länder som Japan och Sydkorea.

Sverige, Danmark och Norge ligger högst när det gäller den offentliga sektorns inkomster i förhållande till BNP. Skatter och sociala avgifter är den huvudsakliga källan för den offentliga sektorns inkomster. Frankrike och Belgien ligger högst bland icke-nordiska EU-länder. Lägst bland EU-länderna ligger Litauen. Av de gamla EU-länderna har Irland den lägsta andelen. Här skall dock sägas att jämförelserna haltar betänkligt. Sveriges höga siffra beror, som tidigare nämnts, bland annat på att många offentliga transfereringar till hushållen beskattas i Sverige.

När det gäller den offentliga sektorns utgifter i förhållande till BNP ligger Sverige också högt, tillsammans med Danmark och Frankrike.

Den offentliga sektorns konsumtion bör innehålla mindre av jämförelseproblem, även om det också här finns besvärande definitions- och avgränsningsproblem. Sverige ligger högst, tätt följt av Danmark. Även Frankrike, Nederländerna och Island ligger ganska nära Sverige. Lägst andelar bland EU-länder har Grekland och Irland.

OECD har försökt att göra beräkningar för att få mer jämförbara uppgifter över OECD-ländernas sociala utgifter. Några av dessa uppgifter finns i tabellbilagan. OECD:s material visar att de sociala utgifterna för Sveriges del minskar från nära 30 procent till 26 procent, när justering görs för bland annat skatter på sociala utgifter och när hänsyn tas till privata försäkringar med mera. Länder som Frankrike och Tyskland har något högre sociala utgifter om man ser till dessa justerade sociala utgifter. För USA ökar de sociala utgifterna och de ligger bara knappt 3 procentenheter under Sveriges. Beräkningarna och en metodgenomgång, som visar svårigheterna med internationella jämförelser, finns publicerade på OECD:s webbplats.

Lästips

SCB. Nationalräkenskaperna 1999–2004. Statistiskt meddelande
NR 10 SM 0501

Till detta avsnitt hör:

Tabell 1. BNP som olika produktionssektorerers förädlingsvärde, löpande priser

Tabell 2. BNP som olika produktionssektorerers förädlingsvärde, fasta priser

Tabell 3. Sysselsatta i olika sektorer enligt RAMS och NR

Tabell 4. Den offentliga sektorns utgifter, löpande priser

Tabell 5. Den offentliga sektorns inkomster löpande priser

Tabell 6. Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, löpande priser

Tabell 7. Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, fasta priser

Tabell 13. Den offentliga sektorns storlek i vissa länder

Tabell 14. Offentliga sociala utgifter brutto och totala sociala utgifter netto inom OECD

4 Statsbudgeten och de offentliga finanserna

I kapitlet ger vi en översiktlig beskrivning av statsbudgeten och de offentliga finanserna. Mer ingående redovisas tre centrala aspekter som har stor betydelse för finanspolitiken: statsskulden, utgiftstaket samt EU.

Budgetpropositionen och statsbudgeten

I september varje år får riksdagen normalt regeringens förslag till statsbudget. I budgetpropositionen presenterar regeringen förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken samt förslag till budgetpolitiska mål och fördelning av utgifter på respektive utgiftsområde. Vidare ges även förslag till skatteförändringar och en prognos för kvarvarande budgetår. Regeringen lägger även tilläggsbudgetar under året.

Förslaget till statsbudget behandlas i riksdagens olika utskott. Under december fattar riksdagen sitt beslut och genom regeringsbeslut får myndigheterna sina regleringsbrev för nästa år.

Statsbudget

Statsbudgeten ska omfatta samtliga inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten.

Den offentliga sektorns olika åtaganden delas in i nästan femtio politikområden eller politiska uppgifter, till exempel forskningspolitik, regionalpolitik, näringspolitik, utbildningspolitik och bostadspolitik. Syftet med indelningen är att bättre kunna koppla ihop mål, kostnader och resultat.

De olika politikområdena skiljer sig åt. En del politikområdens verksamhet ryms inom ett utgiftsområde. Andra politikområden kan omfatta en begränsad del av verksamheten eller beröra flera utgiftsområden.

Statsbudgetens utgifter

Statsbudgetens utgifter redovisas på 27 utgiftsområden. Under varje utgiftsområde finns flera anslag. Utöver utgiftsområdena ingår även

Riksgäldskontorets in- och utlåningsverksamhet samt en kassamässig korrigeringspost.

Statsbudgetens utgifter uppgick till 748 miljarder kronor 2004, en ökning med 40 miljarder kronor jämfört med 2003.

Det mest omfattande utgiftsområdet är ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, vilket svarar för 16 procent av det totala utfallet. Andra stora utgiftsområden är arbetsmarknad och allmänna bidrag till kommuner, som vardera svarar för närmare 10 procent.

Statsbudgetens utgifter, utfall år 2002–2004. Miljarder kronor

Utgifter	2002	2003	2004
Utgiftsområde 1-27	733	703	741
Kassamässig korrigerig	-46	-7	-3
Riksgäldskontorets nettoutlåning	50	12	10
Summa statsbudgetens utgifter m. m.	729	708	748

Källa: Ekonomistyrningsverket (ESV), Statsbudgetens utfall 2003, 2004

Statsbudgetens inkomster

Inkomsterna som redovisas i statsbudgeten är indelade i sex inkomsttyper varav skatter är den mest omfattande. Inkomsttyperna är i sin tur indelade i cirka 160 inkomstitlar. (Även inbetalda kommunalskatter redovisas i statsbudgeten, men de nettoredovisas mot utbetalningar av kommunalskattemedel till kommuner och landsting.)

Statsbudgetens inkomster, det vill säga inkomsterna till statskassan, uppgick till 694 miljarder kronor 2004. Jämfört med 2003 är det en ökning med 32 miljarder kronor varav skatteinkomsterna ökade med 29 miljarder kronor.

Statsbudgetens inkomster, utfall år 2002–2004. Miljarder kronor

Inkomster	2002	2003	2004
Skatter m.m.	659	608	637
Övriga inkomster	71	53	57
Summa statsbudgetens inkomster	730	662	694

Källa: Ekonomistyrningsverket (ESV), Statsbudgetens utfall 2003, 2004

Nedsättning av skatter

Enligt budgetlagen är det en grundläggande princip att alla poster på statsbudgeten ska bruttoredovisas. Det innebär att inkomsterna och utgifterna ska redovisas brutto och var för sig. Redovisade inkomster ska således inte minskas med poster som egentligen är utgifter för staten. Det görs dock vissa avsteg från denna princip och det förefaller som att sådana avsteg i någon utsträckning ökat i antal och betydelse under senare år. Budgettekniskt benämns sådana poster *nedsättning av skatter* eller skattenedsättningar.

År 2004 redovisades åtta olika skattenedsättningar på statsbudgeten. Tillsammans uppgick de till knappt 10 miljarder kronor, en ökning med 11 procent jämfört med 2003. En stor del av skattenedsättningen utgjordes av sysselsättningsstöd till kommuner och landsting. Stödet uppgick till drygt 4 miljarder kronor. Under 2004 tillkom två nya nedsättningar: stöd till anställning av långtidssjuk-skrivna samt stöd till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare. Nedsättningarna uppgick till 600 miljoner kronor respektive 785 miljoner kronor vardera.

Redovisningen av utgifter på inkomstsidan omfattas således inte av utgiftstaket, vilket diskuteras av Riksrevisionen (RiR) – en myndighet under riksdagen med uppgift att granska den statliga verksamheten. Myndigheten granskade 2004 regeringens hantering av sysselsättningsstödet till kommuner och landsting. I rapporten diskuterades att stödet inte utformats i enlighet med budgetlagens bruttoredovisningsprincip och att det heller inte finansierats genom prioriteringar inom ramen för utgiftstaket (RiR 2004:26).

Statsbudgetens saldo

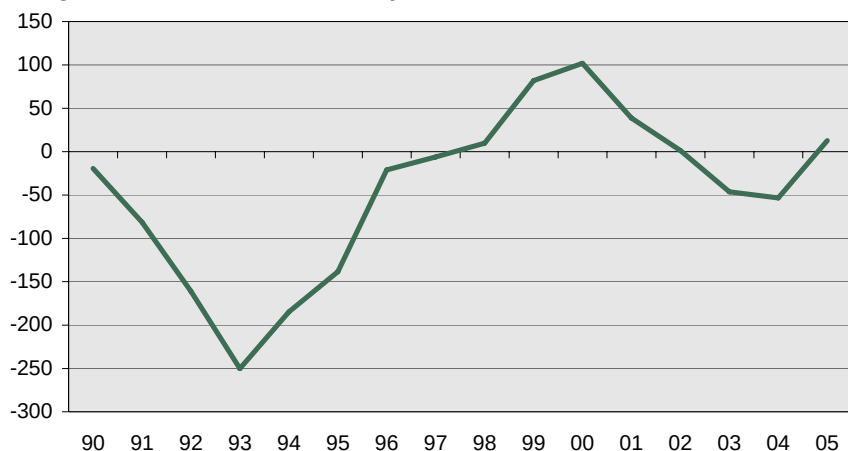
Statsbudgetens saldo speglar nettot av de kassamässiga strömmarna och motsvarar med omvänt tecken statens lånebehov.

De senaste 15 åren har budgetsaldot varierat kraftigt. Under större delen av 90-talet hade Sverige ett budgetunderskott och kulmen nåddes 1993 då underskottet uppgick till nära 250 miljarder kronor. Orsaken var den djupa kris i ekonomin i början av 1990-talet som medförde en svag utveckling av skatteinkomsterna samtidigt som utgifterna för bland annat arbetslösheten steg kraftigt. I takt med att statsskulden ökade steg även ränteutgifterna.

Efter 1993 har budgetunderskottet minskat stadigt för att i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet visa ett överskott. År 2000 var budgetsaldot högst, drygt 100 miljarder kronor. Därefter har saldot

minskat för att 2002–2004 utgöra ett underskott. År 2005 vände saldot återigen för att visa ett överskott på 13 miljarder kronor.

Budgetsaldo år 1990–2005. Miljarder kronor

Statens lånebehov enligt nuvarande definition. Åren 1990–1993 är justerade enligt denna.
Källa: Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens utfall 2004. Riksgäldskontoret 2005.

Statsskulden

Ett budgetunderskott medför att staten behöver låna pengar vilket genererar en skuld för staten, statsskulden. Statsskulden växer i regel när det är underskott i statens finanser och minskar de år det är överskott och staten kan amortera.

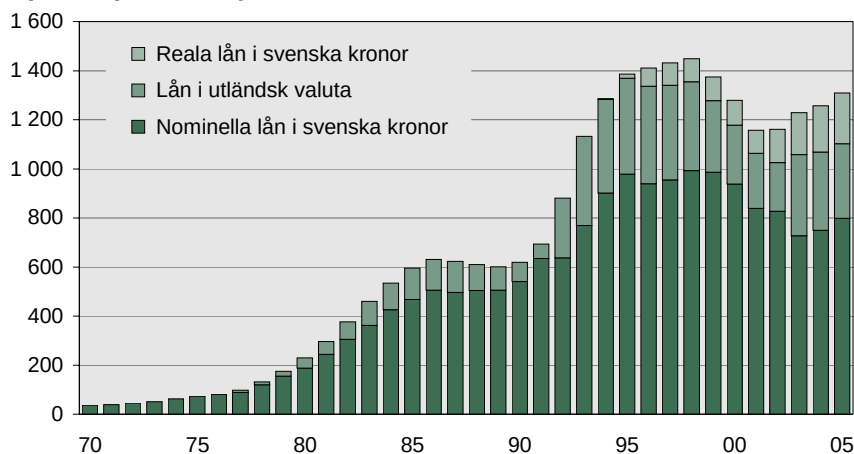
Statsskuldens sammansättning

I Sverige sker statens upplåning på penning- och obligationsmarknaden eller från hushållen. Lånen tas i huvudsak upp genom att Riksgäldskontoret ger ut värdepapper i form av obligationer, statskuldväxlar och derivat. Upplåning som sker i utländsk valuta bildar den så kallade valutaskulden. År 2005 uppgick valutaskuldens andel av den totala statsskulden till cirka en fjärdedel.

Regeringen har dock beslutat att andelen lån i utländsk valuta ska minska. På sikt ska valutaskuldens andel av statsskulden uppgå till högst 15 procent. Orsaken är att en skuld i utländsk valuta innebär en risk för staten, eftersom kronan kan minska i värde i förhållande till andra valutor. Riksgäldskontoret överväger *när* det är berättigat att betala tillbaka, det vill säga amortera av lånen, med hänsyn till kronans växelkurs.

Med statsskuld menas här den okonsoliderade statsskulden som förklaras närmare nedan.

Statsskuldens utveckling och dess sammansättning år 1970–2005, löpande priser. Miljarder kronor

Fotnot: Principerna för att redovisa statsskulden ändrades den 1 januari 2003. Från och med 2003 ingår derivat i statsskulden och alla skuldinstrument redovisas till nominella värden. Realobligationer redovisas med nominellt belopp 1994–1995, för 1996–2002 med diskonterat belopp.

Källa: Riksgäldskontoret

Olika sätt att mäta statsskulden

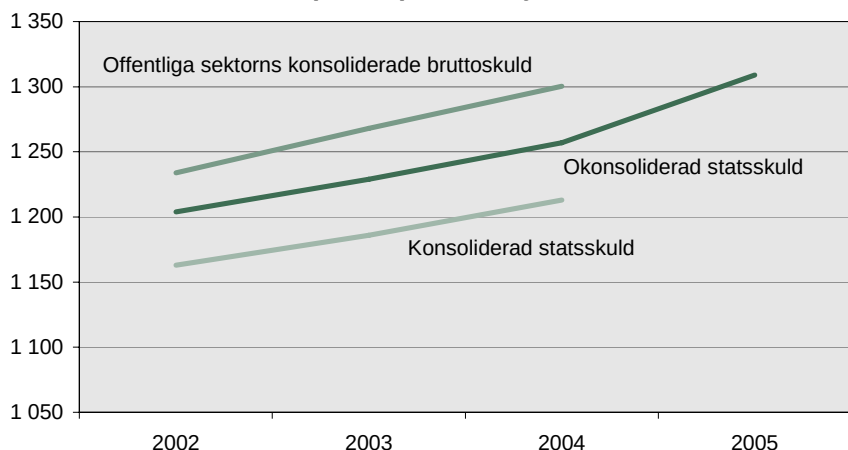
Statens skulder och finansiella tillgångar kan mätas på olika sätt. I begreppet statens bruttoskuld, den *okonsoliderade statsskulden*, ingår alla lån och värdepapper som används för att finansiera statsskulden samt derivaten som används för att styra skuldens risksammansättning. De summerade skuldinstrumenten värderas till sitt nominella slutvärde, vilket är det belopp som staten betalar tillbaka när lånet förfaller. För realobligationer ingår upplupen inflationskompensation fram till värderingstidpunkten, och skuld i utländsk valuta räknas om till svenska kronor med aktuella valutakurser. Den okonsoliderade statsskulden räknas fram av Riksgäldskontoret.

Ett annat sätt att mäta statsskulden är utifrån den konsoliderade statsskulden. Skulden beräknas efter samma principer som den okonsoliderade statsskulden med den skillnad att statliga myndigheters innehav av värdepapper som Riksgäldskontoret har emitterat räknas bort. Den konsoliderade statsskulden är med andra ord ett mått på hur stor statens skuld är till externa långivare. Den konsoliderade statsskulden redovisas i "Underlag till årsredovisning för staten", vilken upprättas varje år av Ekonomistyrningsverket (ESV)

på uppdrag av regeringen. Regeringens skrivelse, som sedan lämnas till riksdagen, ska ge en samlad bild av hur statens finansiella resultat och ekonomiska ställning utvecklats.

I den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld ingår hela den offentliga sektorn. Även här räknar man bort interna skulder och fordringar mellan delsektorer och måttet används ofta vid internationella jämförelser. Det är detta mått som används i de så kallade Maastrichtvillkoren, för att se om ett land uppfyller villkoren för EMU. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, Maastrichtskulden, räknas fram av SCB. (Se kapitel 7)

Jämförelse mellan skuldbegreppen för staten och den offentliga sektorn år 2002–2005, löpande priser. Miljarder kronor

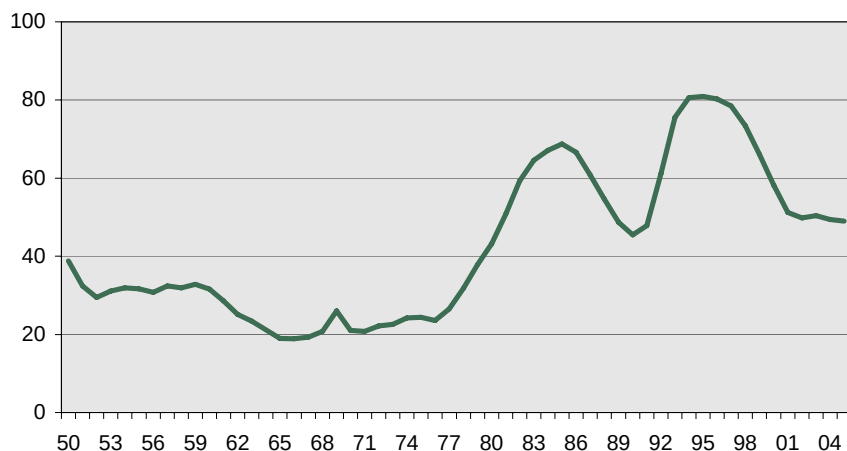

Källa: Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån, Riksgäldskontoret

Statskuldens utveckling

Mellan 1975 och 1985 steg den okonsoliderade statsskulden till nästan 70 procent i relation till BNP. Orsakerna var bland annat de internationella oljekriserna samt de svenska industrikriserna. Den högre ekonomiska aktivitet som sedan följde under andra hälften av 1980-talet bidrog till att skulden minskade till en nivå på 45 procent av Sveriges BNP.

I början av 1990-talet bidrog den ekonomiska krisen till att statskulden åter ökade. Vid mitten av 1990-talet låg värdet på statskulden runt 80 procent. Sedan dess har statsskulden i relation till BNP sjunkit för att vid slutet av 2004 ligga på 49 procent.

**Den okonsoliderade statsskuden som andel av BNP år 1950–2004.
Procent**

Källa: Riksgäldskontoret

Budgetpolitikens mål

För att främja trovärdigheten och långsiktigheten i den ekonomiska politiken beslutar riksdagen om ett antal budgetpolitiska mål. De budgetpolitiska målen är sedan 1997 främst inriktade på två övergripande och fleråriga mål, utgiftstaket för staten och den offentliga sektorns finansiella sparande, saldomålet.

Utgiftstaket

År 1997 införde riksdagen ett utgiftstak för staten. Utgiftstaket är en maximal nivå för de statliga utgifterna under ett år. Taket fastställs av riksdagen och beslutas normalt tre år i förväg. Syftet är att öka långsiktigheten i den ekonomiska politiken samt att ge regering och riksdag större kontroll över utvecklingen av statens finanser. Utgiftstaket kan bland annat förhindra att tillfälligt högre inkomster används för att finansiera varaktigt högre utgifter. Det förebygger även en utveckling där skatteuttaget måste höjas till följd av bristfälligt utgiftskontroll.

Ett redan beslutat utgiftstak ändras normalt bara av tekniska skäl (när riksdagen beslutar om ändrande) och ligger därmed fast för de två kommande åren. Beslutet är inte juridiskt bindande men innebär ett politiskt åtagande från regeringens sida att hålla statens utgifter under utgiftstaket.

För varje utgiftsområde fastställs en utgiftsram. Eventuella utgiftsökningar ska i första hand finansieras genom en motsvarande sänkning av andra utgifter inom utgiftsområdet.

Takbegränsade utgifter

Utgifterna under taket omfattar statsbudgetens och ålderspensionssystemets utgifter. I utgifterna ingår anslagna medel men också utnyttjande av sparande medel från föregående år. Statsskuldsräntor (utgiftsområde 26) ingår inte i de takbegränsade utgifterna. Skillnaden mellan det fastställda utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna kallas för budgeteringsmarginalen.

I budgetpropositionen redovisas takbegränsade utgifterna på sammanlagt 834 miljarder kronor 2004, vilket innebar en budgeteringsmarginal på drygt två miljarder kronor. De takbegränsade utgifterna har varit lägre än utgiftstaket samtliga år sedan det infördes år 2000.

Utgiftstak för staten, takbegränsade utgifter samt budgeteringsmarginal år 2000–2004. Miljarder kronor

	2000	2001	2002	2003	2004
Utgiftstak ¹	720	746	773	803	836
Takbegränsade utgifter utfall ¹	715	741	773	800	834
Budgeteringsmarginal	5,0	4,7	0,4	2,9	2,4

1) Korrigerat för tekniska förändringar. Utgiftstak och takbegränsade utgifter är korrigerade för tekniska förändringar. Utgifterna för staten och ålderspensionssystemet anges enligt NR korrigerat för dels den mervärdesskatt som ingår i statlig konsumtion, i statliga investeringar samt i bidragen till den kommunala sektorn, dels överföringen till premiepensionssystemet.

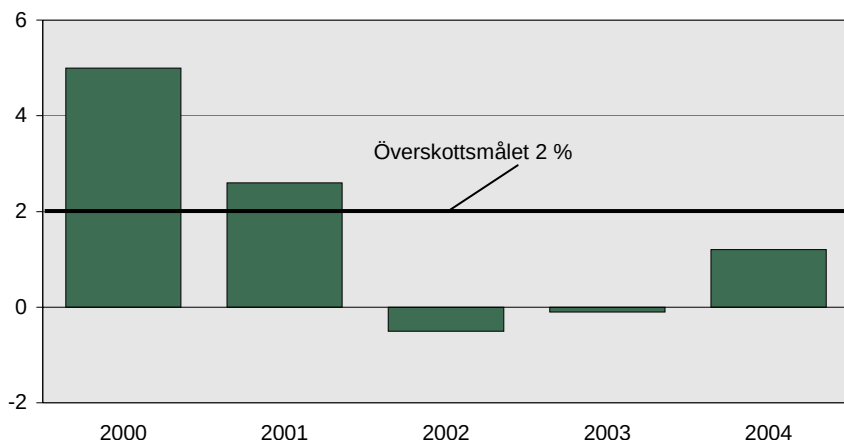
Källa. Regeringens proposition 2005/06:1, bilaga 2

Saldomålet

Dagens saldomål gäller från och med 2000 och är ett budgetpolitiskt mål som anknyter till EU:s krav i stabilitetspakten på medlemsländernas offentliga finanser. Saldomålet för Sverige, även kallat överskottsmålet, är satt av Sveriges riksdag. Det innebär att den offentliga sektorns finansiella sparande, det vill säga den del av den disponibla bruttointkomsten som inte konsumeras eller används som bruttoinvestering, i genomsnitt ska uppgå till två procent av BNP över en konjunkturcykel (se kapitel 7). Ett överskott kan vara lägre i en lågkonjunktur för att hjälpa till att hålla upp hushållens och företagens inkomster och därmed mildra effekterna av den svaga konjunkturen. På motsvarande sätt dämpar ett större överskott aktiviteten i ekonomin under en högkonjunktur och minskar därmed risken för ökad inflation.

Sedan saldomålet infördes har den offentliga sektorns finansiella sparande varit högre än EU-genomsnittet. Dock minskade överskottet i början av 2000-talet när konjunkturen försvagades. Mellan åren 2000 och 2004 uppgick överskottet i de offentliga finanserna till 1,7 procent i genomsnitt. För EU var medelvärdet för 2000–2004 minus 1,44 procent, det vill säga ett underskott.

Den offentliga sektorns finansiella sparande som andel av BNP jämfört med saldomålet år 2000–2004. Procent

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Stabilitets- och tillväxtpakten

Genom sitt medlemskap i EU har Sverige även åtagit sig att ha ordning på sina offentliga finanser. Härigenom finns ytterligare mål för budgetpolitiken.

I stabilitets- och tillväxtpakten har medlemsländerna anslutit sig till målet att hålla de offentliga finanserna i nära balans eller i överskott över konjunkturens växlingar. Pakten kompletterar EG-fördragets bestämmelser om övervakning av medlemsländernas ekonomier samt förfarandet vid alltför stora underskott. Alla medlemsländer omfattas av stabilitetspakten men reglerna är striktare för de länder som anslutit sig till euron.

Stabilitets- och konvergensprogram

De medlemsländer som antagit den gemensamma valutan ska presentera så kallade stabilitetsprogram. Övriga länder ska presentera konvergensprogram. Programmen ska uppdateras årligen.

För att visa att Sverige uppfyller EU:s konvergenskrav lämnas ett uppdaterat konvergensprogram till Europeiska kommissionen och

till Rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofinrådet) varje år. Enligt konvergenskriterierna i EG-fördraget får den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld enligt Maastrichtdefinitionen inte överstiga 60 procent av BNP och underskottet i de offentliga finanserna får under normala omständigheter inte överstiga tre procent av BNP.

Ministerrådet yttrar sig över samtliga program och bedömer deras realitet. Programmen ska bland annat innehålla beskrivningar av medlemsländernas:

- utveckling för att nå målet om överskott i offentliga finanser
- förväntade utveckling av den offentliga sektorns skuldsättning
- vidtagna och planerade ekonomisk-politiska åtgärder för att stödja utvecklingen mot budgetmål

EU:s budget

Liksom Sverige fastställer sin budget, statsbudgeten, fastställer EU årligen en budget, EU-budgeten. Det årliga budgetarbetet utgår från kommissionens preliminära förslag om politiska prioriteringar, beräkningar av unionens behov, förväntade inkomster samt utgifter. Därefter granskar rådet förslaget innan EU:s parlament slutligen fastställer budgeten.

Nästa budgetplan som kommissionen tagit fram förslag till ska gälla perioden 2007–2013. Enligt denna ram ska EU:s verksamhet i första hand inriktas på konkurrenskraft och sammanhållning, hållbar utveckling, unionsmedborgarskap samt utformningen av EU:s roll som global partner.

Europeiska unionens inkomster

EU:s inkomster enligt EU-budgeten utgörs i huvudsak av de så kallade egna medlen, det vill säga medlemsavgifterna från EU-länderna. Medlemsavgifterna består av momsbaserad avgift, jordbruksavgift, bruttonationalinkomstbaserad avgift och tullavgift.

EU:s inkomster—medlemsavgifterna från EU-länderna

Mervärdesskattebaserad avgift. En avgift tas ut som en procentuell andel av mervärdesskattebasen. Avgiften baseras på en prognos för aktuellt budgetår. I efterhand revideras avgiften med hänsyn till verkligt utfall.

Särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter. Inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken tas särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter ut. Inkomsterna tillfaller liksom tullavgifterna gemenskapsbudgeten (undantaget ländernas avdrag för administrativa kostnader).

Bruttonationalinkomst(BNI)-baserad avgift. Avgiften beräknas som en procentuell andel av medlemslandets bruttonationalinkomst (BNI) beräknad till marknadspris. Uttagets storlek beräknas som en procentuell andel av gemenskapens samlade BNI utifrån återstående finansieringsbehov sedan övriga avgifter beräknas. BNI-avgifter korrigeras därför i efterhand då den prognostiserade avgiftsbasen ersätts med utfall.

Storbritannienavgift. Storbritannien har beviljats en nedsättning av sin avgift vilken gemensamt finansieras av de övriga medlemsländerna.

Tullavgifter. Vid handel med länder utanför EU tas handelstullar ut enligt den gemensamma tulltaxan. Inkomsterna tillfaller gemenskapsbudgeten (undantaget den andel medlemsländerna behåller för att finansiera administrationskostnaderna).

Sveriges avgift till EU

Genom sitt medlemskap i EU betalar Sverige årligen en avgift till EU-budgeten. Sverige är en av de största nettobetalarna i EU eftersom avgiften är betydligt högre än återflödet i form av bidrag från EU.

Förklaringen till att Sverige betalar mer än vad som kommer tillbaka utgår från att de pengar ett land får tillbaka från EU:s budget i huvudsak består av jordbruks- och regionalstöd. För Sveriges del utgör jordbrukets andel av ekonomin endast två procent. Skillnaderna mellan rikare och fattigare regioner är dessutom mindre i Sverige än i andra länder inom EU.

Sveriges avgift till EU uppgick 2004 till 26 miljarder kronor vilket utgjorde tre procent av EU:s budget under 2004.

Europeiska unionens utgifter

EU-budgetens utgifter är uppdelade i *sju utgiftskategorier*. Tillsammans utgör de ramarna för budgeten.

Utgiftskategorier i EU-budgeten

Kategori 1) Jordbruksfonden. Den största delen av bidragen utgörs av jordbruksstöd. Exempel på bidrag är areal- och djurbidrag samt trädesersättning och exportbidrag. Dessa bidrag finansieras av jordbruksfondens garantisektion (EUGFJ-garanti). Jordbruksfonden finansierar även insatser under strukturfonderna (EUGFJ-utveckling). (Utgör cirka 45 procent av EU:s budget.)

Kategori 2) Strukturfonderna. Från strukturfonderna erhålls olika former av strukturstöd som till exempel regional- och arbetsmarknadsstöd. Strukturfonderna är ett samlingsbegrepp för fyra olika fonder vilka är Europeiska socialfonden (ESF), Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Fonden för fiskets utveckling (FFU), Utvecklingssektionen vid EG:s jordbruksfond (EUGFJ-utveckling) samt de så kallade gemenskapsinitiativen. (Utgör cirka 33 procent av EU:s budget.)

Kategori 3) Inre politik. Avser alla utgifter som rör unionens inre arbete så som forskning, teknisk utveckling, kultur och miljö. (Utgör cirka 6 procent av EU:s budget)

Kategori 4) Externa åtgärder. Avser i huvudsak bistånd. (Utgör cirka 5 procent av EU:s budget.)

Kategori 5) Institutionernas administration. Löner, översättning, lokaler samt drift. (Utgör cirka 5 procent av EU:s budget.)

Kategori 6) Reserver. Om särskilda behov uppstår, till exempel katastrofhjälp. (Utgör cirka 0,6 procent av EU:s budget.)

Kategori 7) Stöd inför anslutningen. Avser stöd till kandidatländer. (Utgör cirka 3 procent av EU:s budget.)

Sveriges bidrag från EU

Sverige får främst bidrag från EG:s jordbruks- och strukturfonder. Utfallet för 2004 uppgick till knappt 12 miljarder kronor. Jämfört med 2003 blev bidragen från EU knappt en halv miljard, fyra procent, lägre.

Redovisning av bidrag från EU och avgifter till EU i statsbudgeten år 2000–2004. Miljoner kronor

	2000	2001	2002	2003	2004
Avgifter:					
Tullavgift	2 979	3 048	2 480	2 382	2 662
Jordbruksavgifter	312	278	194	175	210
Momsbaserad avgift	8 169	7 940	5 291	4 620	3 420
BNI-baserad avgift	9 688	9 396	12 125	10 811	18 998
Storbritannienavgift	1 147	2 610	559	334	273
Summa EU-avgifter	22 295	23 272	20 648	18 322	25 563
Bidrag:					
EG:s jordbruksfond	7 227	7 084	7 641	8 163	8 035
EG:s fiskefond	91	40	32	34	25
EG:s regionalfond	797	252	1 303	1 640	1 458
EG:s socialfond	696	1 039	211	2 072	1 915
Transeuropeiska nätverk	196	29	91	69	91
Övriga bidrag från EG	25	41	29	39	31
Summa bidrag från EU m.m.	9 031	8 485	9 307	12 016	11 555
Nettoflöde från statsbudgeten till EU	13 263	14 787	11 341	6 306	14 008

Källa: ESV. Underlag till Årsredovisning för staten 2004

Redovisning av EU:s verksamhet i statsbudgeten

I statsbudgeten sker en bruttoredovisning av återflödet från EU som administreras av svenska myndigheter. Redovisningen avser betalningar från Europeiska gemenskapens kommission (EG-kommissionen). Dessa redovisas under inkomsttypen "bidrag med mera från EU" och är specificerade på ett flertal inkomsttitlar.

De utbetalningar som myndigheterna gör på kommissionens vägnar redovisas mot anslag på statsbudgetens utgiftssida under respektive utgiftsområde. Avgiften till Europeiska gemenskapen redovisas under utgiftsområde 27. Redovisningen i statsbudgeten är kassamässig.

Lästips:

Ekonomistyrningsverket. *Statsbudgetens utfall 2004*. Stockholm 2005

Ekonomistyrningsverket. *Årsredovisning för staten 2004* Stockholm 2005.

Riksgäldskontoret *Statsskulden*. www.rgk.se

Regeringen. *Budgetpropositionen för 2006*. Stockholm 2005

Regeringskansliet. *Finansplanen*. Fi 2005:23

Se även www.eu-upplysningen.se

Till detta avsnitt hör:

Tabell 17. Statsbudgetens inkomster

Tabell 18. Statsbudgetens utgifter m.m. per utgiftsområde

5 Den offentliga sektorns finansiering

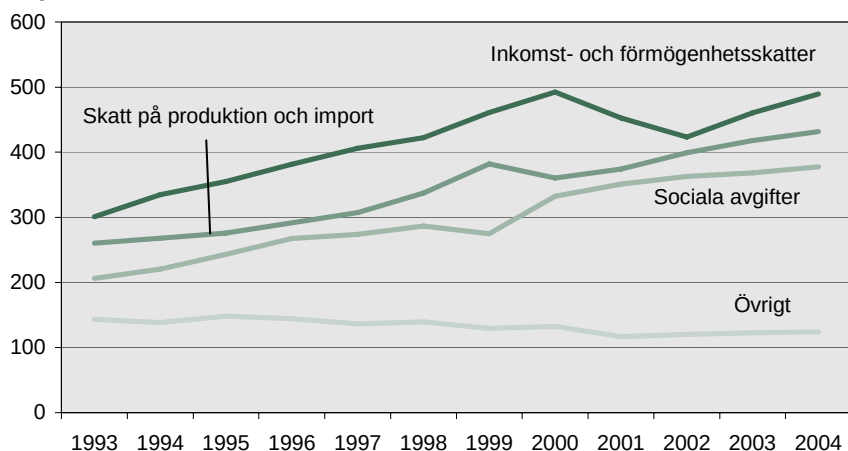
I detta kapitel redovisar vi den offentliga sektorns finansiering. De olika inkomstkällorna presenteras och inkomsterna från respektive källa redovisas. Dessutom redovisar vi inkomsterna till delsektorerna (den statliga sektorn, den kommunala sektorn och ålderspensionssystemet). Vi beskriver också skatter och sociala avgifter samt skattekvoter.

Den offentliga sektorn finansieras huvudsakligen av medborgarna själva genom de skatter och avgifter som betalas av hushåll och näringsliv. Det mesta av den offentliga sektorns inkomster redovisas i statsbudgeten. Statsbudgeten ska visa inkomster och utgifter ur ett statligt perspektiv och avser inte att vara en redovisning av hela den offentliga sektorns ekonomi. Visserligen redovisas även inbetalda kommunalskatter i statsbudgeten, men dessa nettoredovisas mot utbetalningar av kommunalskattemedel till kommuner och landsting. Motsvarande gäller för de avgifter som betalas från medborgarna till ålderspensionssystemet (tidigare socialförsäkringssektorn). Därmed kommer skatteinkomsterna netto i statsbudgeten endast att omfatta de inkomster som tillfaller statskassan. (se kapitel 4.) I nationalräkenskaperna (NR) görs en beräkning av hela den offentliga sektorns ekonomi, såväl statens som den kommunala sektorns och ålderspensionssystemets. Redovisningen görs för varje sektor för sig men också för hela den konsoliderade offentliga sektorn. Att uppgifterna är konsoliderade innebär att transfereringar mellan olika delar inom sektorn har räknats bort.

I NR:s redovisning ingår löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på produktion och import samt socialförsäkringsavgifter och övriga inkomster. Skatt på produktion och import är i första hand så kallade produktsskatter som tas ut på förbrukningen av vissa varor och tjänster, bland annat mervärdesskatt och energiskatt. Även övriga produktionsskatter, som företag åläggs som en följd av deras så kallade produktionsaktiviteter, ingår bland skatter på produktion och import. I NR räknas därför också fastighetsskatt som en övrig produktionsskatt. Skatten bokförs vid den tidpunkt då skattskyldigheten inträffar.

De totala inkomsterna till den offentliga sektorn uppgick till 1 423 miljarder kronor 2004, varav den största delen utgörs av skatter och avgifter.

Den offentliga sektorns inkomster år 1993–2004, löpande priser. Miljarder kronor

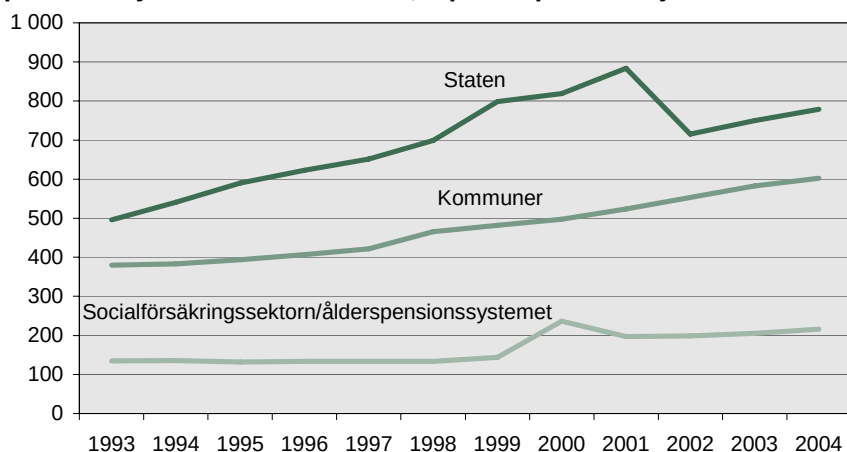
Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Sammanlagt uppgick inkomsterna av skatter och sociala avgifter till 1 300 miljarder kronor 2004. De största inkomsterna härrör från inkomst- och förmögenhetsskatter som tillsammans svarar för drygt en tredjedel av den offentliga sektorns inkomster 2004. Åren 2001–2002 minskade inkomsterna från skatter, vilket främst berodde på minskade kapitalskatter (realisationsvinster och bolagsskatt).

Övriga inkomster består dels av ränteinkomster främst från AP-fondernas avkastning, dels av de inlevererade överskotten från de affärsdrivande verken och aktieutdelningar. Dessa inkomster har minskat något från mitten av 1990-talet.

Delsektorernas finansiering

I NR redovisas inkomsterna till de olika delsektorerna i den offentliga sektorn: den statliga sektorn, den kommunala sektorn och ålderspensionssystemet. I denna särredovisning av inkomster är inte uppgifterna konsoliderade utan även transfereringar mellan olika delar av sektorn redovisas. De redovisade inkomsterna för respektive delsektor kan således inte läggas ihop till totala inkomster för hela den offentliga sektorn eftersom transaktioner mellan sektorerna då räknas två gånger.

Inkomster för stat, kommun och socialförsäkringssektorn/ålderspensionssystemet år 1993–2004, löpande priser. Miljarder kronor

Till och med år 1999 ingick församlingar och samfälligheter inom Svenska kyrkan i den kommunala sektorn.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Inkomsterna till den statliga sektorn ökade stadigt från mitten av 1990-talet fram till decenniets slut då ökningstakten i princip avstannade. Dock förekom tillfälliga ökningar av statens inkomster 1999–2001 beroende på kapitalöverföringar från ålderspensionssystemet.

Även inkomsterna till kommuner och landsting ökade från 1994 fram till decenniets slut men i en svagare takt än till staten. Under de första åren på 2000-talet har den kommunala sektorns inkomster åter ökat kraftigare, dels beroende på bidrag från staten, dels beroende på ökade skatteintäkter.

Inkomsterna till dagens ålderspensionssystem (tidigare den så kallade socialförsäkringssektorn) var i stort sett oförändrade fram till slutet av decenniet för att därefter öka till 2000. Ökningen beror på förstagångsöverföring av sparande från premiepensionsfonden. Under åren på 2000-talet har inkomsterna till ålderspensionssystemet åter legat på en relativt konstant nivå.

Inkomstkällorna skiljer sig åt för de olika delsektorerna

Den statliga sektorns inkomster består huvudsakligen av produktionsskatter och socialförsäkringsavgifter, medan kommunsektorns huvudsakliga inkomster härrör från direkta skatter i form av kommunalskatter och bidrag från staten. Kommuner och landsting får också inkomster i form av statsbidrag. Ålderspensionssystemets

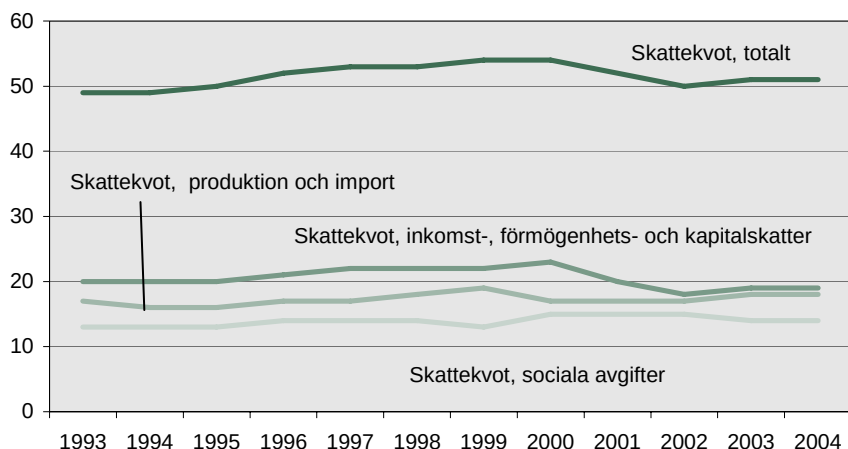
(tidigare socialförsäkringssektorn) inkomster kommer till största delen från sociala avgifter. Inom samtliga delsektorer är det en relativt liten del som är övriga inkomster, t.ex. inkomster från taxor och avgifter, som betalas av dem som faktiskt använder tjänsten.

En mer detaljerad redovisning av delsektorernas ekonomi finns i kapitel 8 – 12.

Skattekvot

Ofta redovisas den offentliga sektorns skatter i ett land som en skattekvot. Från NR kan uppgifter om skatte- och avgiftsbelopp ställas i relation till BNP och en skattekvot bildas. I allmänhet avses med skattekvoten den totala summan av skatter och de lagstadgade avgifterna i förhållande till BNP. Förändringar i skattekvoten mellan åren kan således bero både på förändringar i skatte- och avgiftsuttagen och på förändringar i storleken på, och sammansättningen av, BNP.

Skattekvoter i procent av BNP år 1993–2003. Procent

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Från 1993 till 2004 har den totala skattekvoten ökat från cirka 49 procent till 50 procent. Den totala skattekvoten var emellertid högre under åren 1996–2001. Den totala skattekvoten består av skattekvoten för inkomst-, förmögenhets- och kapitalskatter på sammanlagt 19 procent av BNP 2004, av skattekvoten på produktion och import på 17 procent av BNP och skattekvoten för de sociala avgifterna på 15 procent av BNP.

Skatter och avgifter

Uttaget av de skatter och avgifter som behövs för att finansiera statens utgifter bestäms av riksdagen, medan kommuner och landsting själva har rätt att bestämma uttaget av kommun- och landstingsskatt. I många fall kan det vara svårt att exakt avgöra vad som är en skatt, som alla medborgare är skyldiga att betala, och vad som är en avgift för en utförd tjänst och som endast betalas av dem som nyttjar tjänsten.

Inkomst- och förmögenhetsskatter

Hushållen svarar för en stor del av den offentliga sektorns skatteinkomster. Beskattningen av fysiska personers arbets- och kapitalinkomster sker per inkomstår. Genom den taxering som grundas på individernas självdeklaration fastställer skatteförvaltningen underlaget för uttag av en skatt eller avgift, t.ex. inkomstskatt, fastighetsskatt eller förmögenhetsskatt. Kommuner och landsting har själva att bestämma vilken skattesats, i procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten, som ska gälla på utdebitering av kommun- respektive landstingsskatt (kommunernas så kallade beskattningsrätt enligt regeringsformen och kommunallagen).

Enligt taxeringen 2005 avseende inkomsterna 2004 uppgick den beskattningsbara förvärvsinkomsten för fysiska personer till 1 328 miljarder kronor. Den sammanlagda debiteringen av skatter och avgifter ökade med 4,6 procent till 524 miljarder kronor.

Debiterade skatter m.m. enligt taxeringarna 2003–2005 för inkomståren 2002–2004, fysiska personer. Miljarder kronor

Inkomstår	2002	2003	2004
Beskattningsbar förvärvsinkomst	1 236,0	1 288,3	1 328,2
Slutlig skatt, totalt	470,0	501,1	524,0
därav			
Kommunal inkomstskatt	378,5	403,1	419,8
Statlig skatt, förvärvsinkomst	33,1	32,7	34,0
Statlig skatt, kapitalinkomst	24,2	24,7	28,6
Statlig fastighetsskatt	13,4	13,6	14,2
Statlig förmögenhetsskatt	3,8	4,8	5,2
Allmän pensionsavgift	68,1	70,3	72,1
Begravningsavgift	2,9	2,9	3,0
Övriga skatter och avgifter	23,3	23,7	24,4
Avgår skattereduktion, totalt	-77,3	-74,6	-77,3

Källa: SCB, Taxeringsutfallet 2005, OE 21 SM 0601

Den största delen, 80 procent, av skatteinkomsterna från fysiska personer utgjordes av den kommunala inkomstskatten, medan de statliga skatterna sammanlagt uppgick till 15 procent av den totala slutliga skatten från fysiska personer.

Enligt taxeringen för juridiska personer (aktiebolag, ekonomiska föreningar m.fl.) uppgick den beskattningsbara inkomsten för 2004 till sammanlagt 266 miljarder kronor, vilket var 87 miljarder kronor mer än året före. I statlig skatt på inkomst debiterades totalt 72 miljarder kronor, varav 96 procent kom från bolagen. I fastighetsskatt debiterades de juridiska personerna drygt 10 miljarder kronor.

Skatt på varor och tjänster

Med skatt på varor och tjänster avses sådana skatter som tas ut på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, som tas ut på nästan all omsättning av varor och tjänster, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster, så kallade punktskatter.

Skatt på vissa varor och tjänster år 2002–2004. Miljarder kronor

	2002	2003	2004
Mervärdesskatt, netto	198,3	205,1	213,2
Energiskatt	57,5	58,11	60,5
Alkoholskatt	9,7	11,0	10,2
Tobaksskatt	8,0	8,2	8,2
Fordonsskatt	7,1	7,7	8,1

Källa: Ekonomistyrningsverket. Statsbudgetens utfall.

Mervärdesskatt (moms) gäller skattskyldighet för skattepliktig omsättning inom landet av varor och tjänster som sker i en yrkesmässig verksamhet. Momsen tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan för en vara eller tjänst. Den skattskyldige betalar skatt på omsättningen i egna ledet och har rätt till avdrag för den skatt som betalats till leverantörer i tidigare led. Kvar blir moms på mervärdet. Summan av all påförd moms i alla led läggs på slutkonsumenten.

Momsen beräknas utifrån en bestämd procentsats av beskattningsunderlaget, det vill säga priset före moms. Det vanligaste är att momsens är 25 procent av beskattningsunderlaget men även andra lägre skattesatser förekommer, t.ex. 12 procent på livsmedel och hotelltjänster och 6 procent på böcker. Nettoinkomsterna från

momsen var 213,2 miljarder kronor 2004, vilket var en ökning av inkomsterna med 4 procent från året före.

Sammanlagt gav de så kallade *punktskatterna* en inkomst till statskassan på 95,6 miljarder kronor 2004. De största punktskatterna avser energiskatter, skatt på alkohol och tobak, samt fordonsskatt vilka tillsammans utgör drygt 90 procent av inkomsterna från punktskatter 2004.

Klassificering av skatter av olika slag

En ekonomisk klassificering av skatter av olika slag kan göras på flera sätt. En ofta använd klassificering är att skilja mellan skatt på vad som anses vara de grundläggande produktionsfaktorerna i ekonomin: arbete och kapital. Ofta görs också en distinktion mellan direkta och indirekta skatter.

Skatter och avgifter

Skatter kännetecknas av att de är obligatoriska och att skattebetalningen inte utlöser någon förmån direkt kopplad till betalningen. Avgifter kan också vara obligatoriska, men det finns en förmån direkt kopplad till betalningens storlek.

Direkta och indirekta skatter

Med direkta skatter avses skatter som tas ut på inkomst och förmögenhet, exempelvis den statliga och den kommunala inkomstskatten. Till de direkta skatterna räknas också de allmänna egenavgifterna. Indirekta skatter avser skatter som tas ut vid omsättning av varor och tjänster och består av moms och punktskatter till exempel på alkohol och tobak. Till de indirekta skatterna räknas ofta också arbetsgivaravgifter och andra socialavgifter som tas ut på lönesumman eller på egenföretagares inkomster.

Skatt på arbete, på kapital och på varor och tjänster

Skatt på arbete tas ut i form av statlig och kommunal inkomstskatt på individernas arbetsrelaterade inkomster samt som olika former av avgifter som antingen betalas direkt av företagen t.ex. arbetsgivaravgifter, eller av individerna, t.ex. allmänna egenavgifter. I ekonomisk mening kan även skatt på konsumtion ses som skatt på arbete.

Skatt på kapital omfattar skatt på löpande kapitalinkomster, skatt på innehav av kapital samt skatt som tas ut när kapital byter ägare.

Skatt på varor och tjänster (ofta kallade indirekta skatter) omfattar sådana skatter som tas ut på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. Hit räknas dels mervärdesskatten, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster (så kallade punktskatter).

Lästips:

Ekonomistyrningsverket. *Statens finanser*. www.esv.se

Ekonomistyrningsverket. *Statsbudgetens utfall 2004*. www.esv.se

Ekonomistyrningsverket och SCB. *Taxeringsutfallet 2004*. Statistiskt meddelande OE 21 SM 0501

Skatteverket. *Skatter i Sverige*. Skattestatistisk årsbok. 2005

Till detta avsnitt hör:

Tabell 5. Den offentliga sektorns inkomster, löpande priser, konsoliderat

6 Den offentliga sektorns utgifter

I detta kapitel redovisar vi den offentliga sektorns utgifter. Utgifterna redovisas enligt NR efter en realekonomisk fördelning i konsumtion, investeringar, transfereringar och räntor samt efter ändamål, det vill säga efter vilken verksamhet utgiften belastar.

De utgifter som redovisas i statsbudgeten (se kapitel 4) innehåller enbart statens utgifter. De utgifter som till exempel redovisas för hälso- och sjukvård samt social omsorg i statsbudgeten är därför bara en mindre del av den offentliga sektorns totala utgifter för dessa ändamål, eftersom den större delen redovisas inom kommunsektorn. Detta kapitel bygger på nationalräkenskaperna, NR, där en redovisning görs av hela den offentliga sektorn.

I den redovisning av den offentliga sektorns inkomster och utgifter som grundas på NR visas den konsoliderade offentliga sektorn. Överföringar mellan olika delar inom sektorn, till exempel mellan stat och kommun, har således exkluderats. De totala utgifterna för den offentliga sektorn enligt NR uppgick till 1 397 miljarder kronor 2004. Den offentliga sektorns utgifter fördelas på konsumtion, investeringar, transfereringar och räntor.

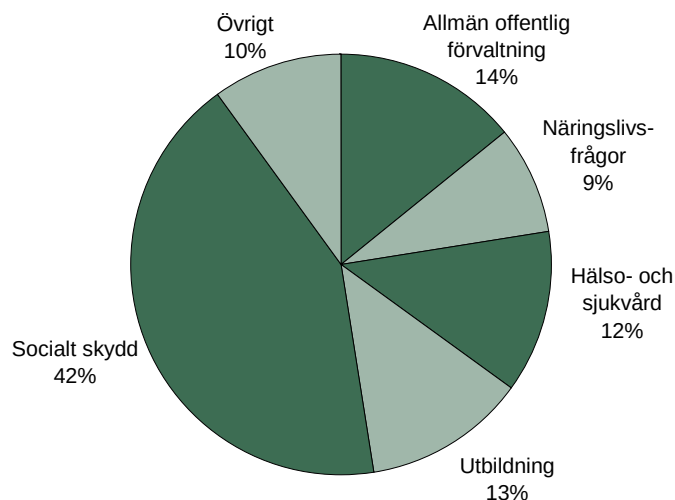
Den offentliga sektorns utgifter år 1993–2004, löpande priser. Miljarder kronor

År	Konsumtion	Investe- ringar	Trans- fereringar	Räntor	Totalt
1993	454	31	513	90	1 087
1994	466	64	480	105	1 114
1995	481	68	478	117	1 145
1996	504	54	459	119	1 136
1997	514	60	450	119	1 143
1998	541	42	456	108	1 148
1999	569	60	469	99	1 199
2000	583	58	476	90	1 207
2001	613	64	488	70	1 236
2002	657	73	510	77	1 318
2003	691	71	552	58	1 372
2004	706	72	568	51	1 397

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

De offentliga utgifterna fördelas också efter ändamål. Utgifter med likartat syfte sammanförs till så kallade ändamålsgrupper. Ändamålsfördelningen, Classification of the Functions of Government (COFOG), följer FN:s standard för den offentliga sektorns utgifter.

Den offentliga sektorns totala utgifter år 2003 fördelade på ändamål. Procent

Preliminära uppgifter. "Övrigt" består av ändamålen försvar, samhällsskydd och rättskipning, miljöskydd, bostadsförsörjning och samhällsutveckling, fritidsverksamhet, kultur och religion.
Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Den största delen av de totala utgifterna går till det sociala skyddet. Socialt skydd omfattar sociala förmåner (både kontantförmåner och naturaförmåner) för personer och hushåll med speciellt definierade behov, till exempel vid sjukdom och arbetslöshet, personer med funktionshinder, äldre personer med flera. Här ingår alltså en stor del av utgifterna för transfereringssystemen.

Utgifter för konsumtion

Som beskrevs i kapitel 3 är ett förekommande mått på storleken av den offentliga sektorn en redovisning av sektorns utgifter för konsumtion. Med utgifter för konsumtion avses utgifter för den verksamhet som bedrivs i offentlig regi och är skattefinansierad, t.ex. sjukvård och undervisning.

BNP och den offentliga sektorns konsumtionsutgifter år 1993–2004 i löpande priser. Miljarder kronor samt procentandel av BNP

År	BNP	Konsumtion	Relativt BNP
1993	1 557	454	29 %
1994	1 662	466	28 %
1995	1 788	481	27 %
1996	1 829	504	28 %
1997	1 905	514	27 %
1998	1 987	541	27 %
1999	2 096	569	27 %
2000	2 217	583	26 %
2001	2 288	613	27 %
2002	2 372	657	28 %
2003	2 459	691	28 %
2004	2 573	706	27 %

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Under den senaste tioårsperioden har utgifterna för den offentliga konsumtionen varit en relativt stabil andel av BNP.

Utgifterna för konsumtion beräknas i NR utifrån uppgifter om produktions- och förädlingsvärde. Eftersom ingen marknadsprissättning sker i offentlig sektor grundas produktions- och förädlingsvärdet för denna sektor framför allt på löner, arbetsgivaravgifter samt avskrivningar. I produktionsvärdet, men inte i förädlingsvärdet, ingår dessutom insatsförbrukningen, det vill säga värdet på de varor och tjänster som används som insatser i produktionsprocessen.

I NR redovisas även så kallade sociala naturaförmåner, det vill säga förmåner som finansieras av skattemedel och direkt förmedlas vidare till konsumenterna. Exempel på detta är landstingens finansiering av läkemedel eller kommunernas köp av skattefinansierad verksamhet som utbildningsplatser och äldreboende. Dessa har ökat med 4 procentenheter i förhållande till total konsumtion mellan 1993 och 2004. År 1993 uppgick de till 7 procent av de totala konsumtionsutgifterna och 2004 var de till 11 procent.

Andelen utgifter för löner har minskat under samma period, från 48 procent av de totala konsumtionsutgifterna till 45 procent. Denna minskning hänger samman med de sociala naturaförmånernas och entreprenadernas ökning, eftersom offentligt anställd personal inte används för att utföra de tjänster som köpts av andra utförare.

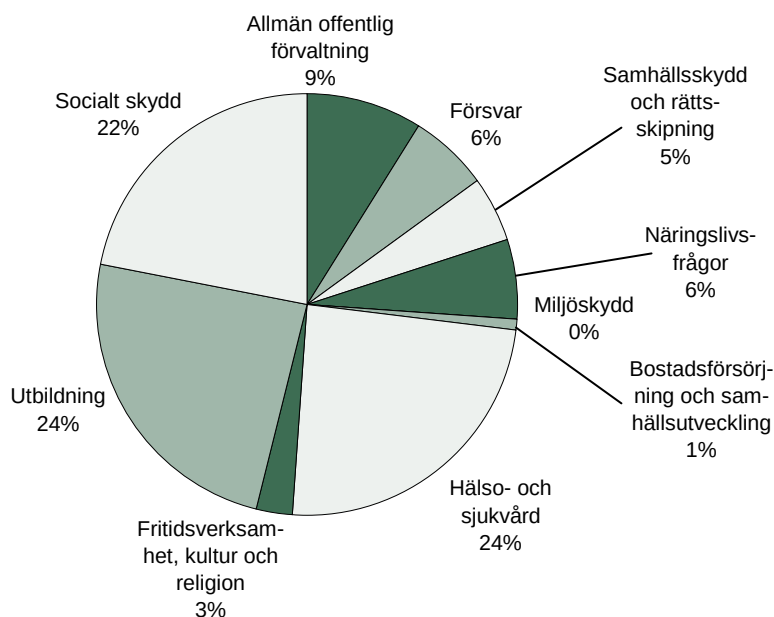
Utgiftsandelen som avser förbrukning, det vill säga för material och tjänster som fungerar som insatsvaror i den offentliga produktionen, var 33 procent 2004. Detta innebär en minskning med 4 procentenheter från 1993.

Utgifter för konsumtion fördelad på ändamål

Den offentliga sektorns konsumtion domineras av tre stora områden: hälso- och sjukvård, utbildning samt socialt skydd, till exempel vård och omsorg om äldre och funktionshindrade. Tillsammans uppgick dessa år 2003 till 70 procent av den offentliga sektorns utgifter för konsumtion. Störst andel, 24 procent eller 148 miljarder kronor, svarade hälso- och sjukvården för.

Ändamålen miljöskydd samt bostadsförsörjning och samhällsutveckling svarade för de lägsta utgifterna, cirka 1 respektive 4 miljarder kronor.

Den offentliga sektorns utgifter för konsumtion år 2003, fördelade på ändamål. Procent

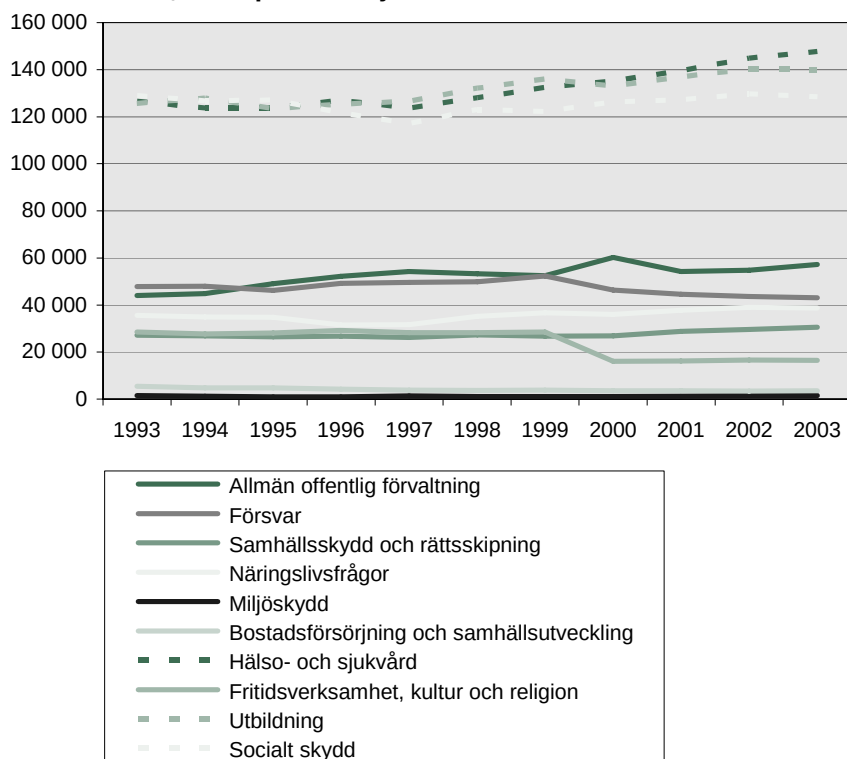
Källa: SCB. Nationalräkenskaperna. Uppgifterna avser egentligen offentliga myndigheter, d.v.s. verksamheter som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter har räknats bort.

De ändamål som svarar för de största utgifterna – utbildning och hälso- och sjukvård – har ökat sedan början på 1990-talet. Detta bland annat beroende på ökat antal studieplatser inom universitet

och högskola. Kostnaderna för socialt skydd däremot är i stort desamma 1993 som 2003.

De offentliga utgifterna för försvaret har minskat under 2000-talets första år. Minskningen av utgifterna för fritidsverksamhet, kultur och religion under år 2000 beror på att Svenska kyrkan flyttats från den offentliga sektorn till näringslivet som en konsekvens av Svenska kyrkans ändrade relation till staten.

Den offentliga sektorns utgifter för konsumtion fördelade på ändamål, år 1993–2003, fasta priser. Miljoner kronor

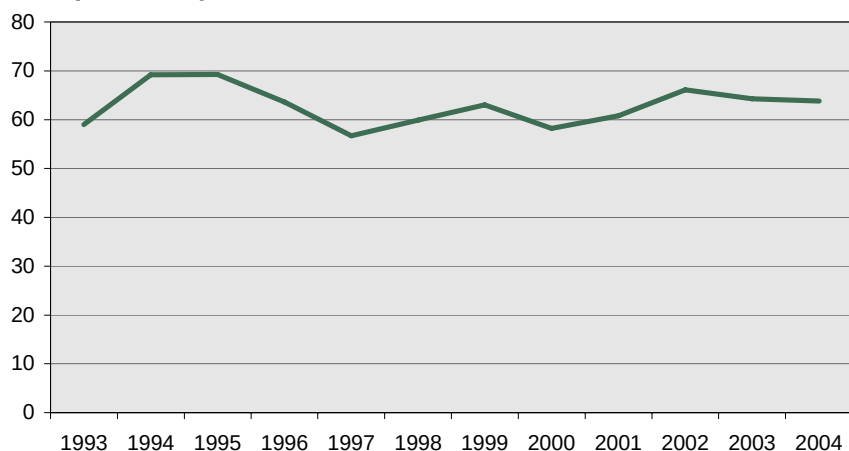
Källa: SCB. Nationalräkenskaperna. Uppgifterna avser egentligen offentliga myndigheter, d.v.s. verksamheter som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter har räknats bort.

Utgifter för bruttoinvesteringar

En del av de offentliga utgifterna går till bruttoinvesteringar. År 2004 uppgick dessa till 72 miljarder kronor. Med bruttoinvesteringar menas inköp av varaktiga tillgångar som byggnader och maskiner, t.ex. skolor, sjukhus, teatrar och vägar.

Den offentliga sektorns bruttoinvesteringar består till största delen av fasta bruttoinvesteringar (förvärv minus avyttring) men även av lagerinvesteringar.

Den offentliga sektorns utgifter för bruttoinvesteringar år 1993–2004, fasta priser. Miljarder kronor

Källa: SCB. Nationalräkenskaperna. Uppgifterna avser egentligen offentliga myndigheter, d.v.s. verksamheter som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter har räknats bort.

Bruttoinvesteringarna låg på i stort sett samma nivå räknat i fasta priser 2004 som 1993 samtidigt som stora variationer skett mellan åren. Under 2004 avsåg cirka en tredjedel av alla bruttoinvesteringar näringslivsfrågor, där bland annat utbyggnaden av infrastrukturen (huvudsakligen vägar och järnvägar) finns.

Transfereringar

Den offentliga sektorn spelar en stor roll i ekonomin genom att omfördela resurser. De inkomster som sektorn får in i form av skatter och annat från andra sektorer används inte enbart för konsumtion och investeringar inom sektorn utan går också tillbaka till de andra sektorerna, i första hand hushållssektorn. Denna omfördelning brukar kallas transfereringar. Med transferering menas då inkomstöverföringar som sker utan att någon motprestation krävs. Hit räknas till exempel utbetalda pensioner och barnbidrag.

Transfereringarna i relation till BNP ger en uppfattning om deras storlek. Det är dock viktigt att komma ihåg att transfereringarna inte utgör en del av BNP.

BNP och transfereringarna i löpande priser år 1993–2004. Miljarder kronor, samt procentuell andel av BNP

År	BNP	Transfereringar	Relativt BNP
1993	1 557	513	33 %
1994	1 662	480	29 %
1995	1 788	478	27 %
1996	1 829	459	25 %
1997	1 905	450	24 %
1998	1 987	456	23 %
1999	2 096	469	22 %
2000	2 217	476	21 %
2001	2 288	488	21 %
2002	2 372	510	22 %
2003	2 459	552	22 %
2004	2 573	568	22 %

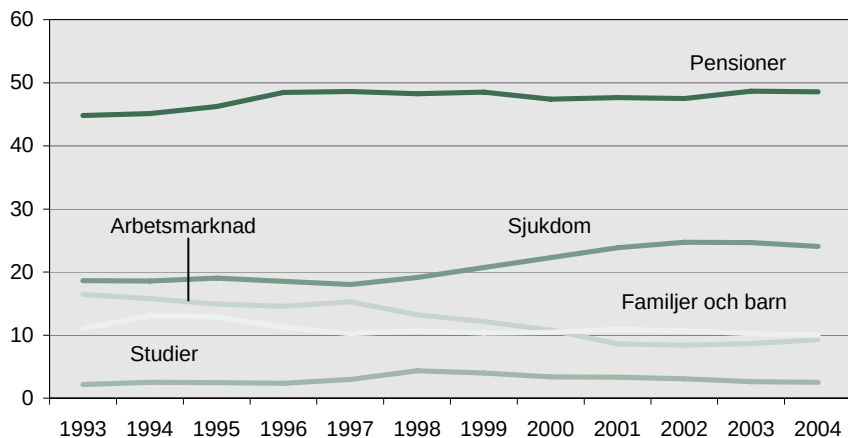
Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Transfereringarna mätt i relation till BNP har minskat under den senaste tioårsperioden. En av anledningarna är att i början av perioden utbetalades de så kallade bankstöden, vilket gjorde att transfereringarna till företagen blev tillfälligt höga. Transfereringarna till företagssektorn var nära 130 miljarder kronor år 1993 och var år 2004 nere i knappt 40 miljarder kronor. Men även transfereringarna till hushållen har förändrats över tiden, som framgår av följande avsnitt.

Transfereringar till hushållen

Hushållen är helt dominerande när det gäller vilka sektorer som tar emot transfereringar från den offentliga sektorn. År 2004 tog hushållen emot 86 procent av de offentliga transfereringarna, medan exempelvis företagen tog emot 7 procent.

Pensionerna, som är den tyngsta posten i transfereringarna till hushållen, stod år 2004 för 49 procent av de totala transfereringarna till hushållen. Detta är en ökning med 4 procentenheter från 1993. Här ingår inte förtidspensioner. Pensionerna har ökat med 45 procent i löpande priser mellan 1993 och 2004. År 2003 höjdes garantipensionen.

Fördelning av transfereringar till hushållen år 1993–2004. Procent

Transfereringarna i diagrammet är summerade till aggregat som t.ex. används i budgetpropositionen

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

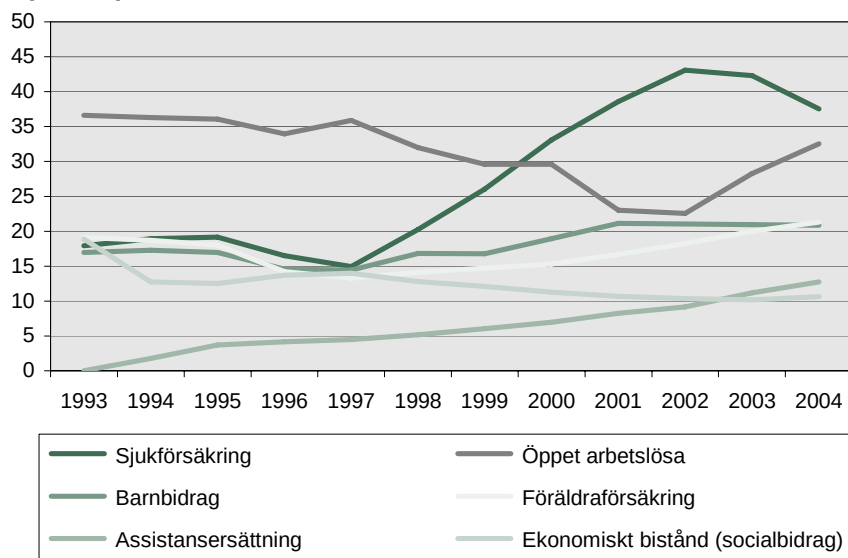
I "sjukdom" i diagrammet ingår även förtidspension, arbetsskadeförsäkring och assistansersättning. Dessa transfereringar har ökat från 19 procent av de totala transfereringarna till hushåll år 1993 till 24 procent år 2004.

Arbetsmarknadsrelaterade transfereringar har minskat sin andel av de totala transfereringarna från 16 procent år 1993 till 9 procent år 2004, vilket är en återspeglning av utvecklingen av arbetslösheten. Transfereringar relaterade till familjer och barn har ungefär samma andel av transfereringar i början som i slutet av perioden.

I diagrammet nedan visas utvecklingen åren 1993 till 2004 för några transfereringar till hushållen. Sjukersättningarna har ökat kraftigt under perioden och är numera betydligt större än arbetslöshetsersättningen till öppet arbetslösa. Det finns en tendens till att arbetslöshetsersättningarna sjunker när sjukersättningarna ökar. Även ekonomiskt bistånd har en tendens att sjunka när sjukersättningarna ökar.

Assistansersättningen har också tagits med i diagrammet, eftersom ökningen relativt sett här varit mycket stor. Assistansersättningen är numera större än det ekonomiska biståndet.

Vissa transfereringar, utveckling år 1993–2004. Miljarder kronor, löpande priser

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Transfereringar från olika delsektorer

Av de olika delsektorerna inom den offentliga sektorn svarar staten för merparten av transfereringsutgifterna. År 2004 var statens andel 71 procent. Då är att märka att även interna transaktioner inom den offentliga sektorn ingår här, till exempel transfereringar från staten till kommunsektorn.

Transfereringar från delsektorer inom den offentliga sektorn år 2004. Miljoner kronor

	Staten	Kommun- sektorn	Ålderspensions- systemet
Totalt	525 589	51 513	164 990
till hushåll	292 361	34 723	163 390
till företag	25 137	13 344	-
till ålderspensionssystemet	47 867	-	-
till kommunsektorn	124 046	-	-
till utlandet	36 178	-	-
till staten	-	3 446	1 600

Hushållens ideella organisationer, t.ex. religiösa samfund, idrottsföreningar etc. räknas till hushållen

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Det mesta av statens transfereringar, 56 procent, går till hushållen men även kommunsektorn får en ganska stor del, 24 procent. Här ingår generella och specialdestinerade statsbidrag. Mindre andelar går till ålderspensionssystemet, till företagen och till utlandet.

Ålderspensionssystemets transfereringar går till allra största delen till hushållen. Kommunsektorns transfereringar går främst till hushållen, 67 procent, men också företagen får en relativt stor andel, 26 procent.

Ränteutgifter

Det fjärde stora utgiftsområdet är ränteutgifter, som minskat sedan slutet av 90-talet. Utgiften består till största delen av räntan på statskulden, men även av övriga räntor såsom räntesubventioner på studielån. År 2004 uppgick de totala ränteutgifterna till 51 miljarder kronor. Främsta anledningen till minskade utgifter är lägre räntor samt att statsskulden minskat sedan 1977.

BNP och ränteutgifterna år 1993–2004 i löpande priser. Miljarder kronor och procentuell andel av BNP

År	BNP	Räntor	Relativt BNP
1993	1 557	90	6 %
1994	1 662	105	6 %
1995	1 788	117	7 %
1996	1 829	119	7 %
1997	1 905	119	6 %
1998	1 987	108	5 %
1999	2 096	99	5 %
2000	2 217	90	4 %
2001	2 288	70	3 %
2002	2 372	77	3 %
2003	2 459	58	2 %
2004	2 573	51	2 %

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Lästips

Ringqvist, Margareta. *Om den offentliga sektorn*. Göteborg 1996.

Statskontoret. *Staten i omvandling 2001*. Nummer 2001:15

SCB. *Utgifter för det sociala skyddet*. Statistiskt meddelande NR 15 SM 0501.

SCB. *Nationalräkenskaper 1999 - 2004*. Statistiskt meddelande NR 10 SM 0501.

Ekonomistyrningsverket. *Statens finanser 2004*. Stockholm 2005

Till detta avsnitt hör:

Tabell 4. Den offentliga sektorns utgifter, löpande priser, konsoliderat

Tabell 8. Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter fördelade på ändamål, löpande priser

Tabell 9. Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter fördelade på ändamål, fasta priser

Tabell 10. Transfereringar från den offentliga sektorn till hushållen, löpande priser

Tabell 11. Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, löpande priser

Tabell 12. Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, fasta priser

7 Finansiellt sparande

I detta kapitel redovisar vi det finansiella sparandet, samt hur detta beräknas i nationalräkenskaperna (NR) och finansräkenskaperna (FiR). Dessutom beskrivs rapporteringen av det finansiella sparandet och den konsoliderade bruttoskulden (Maastrichtskulden) till Europeiska kommissionen.

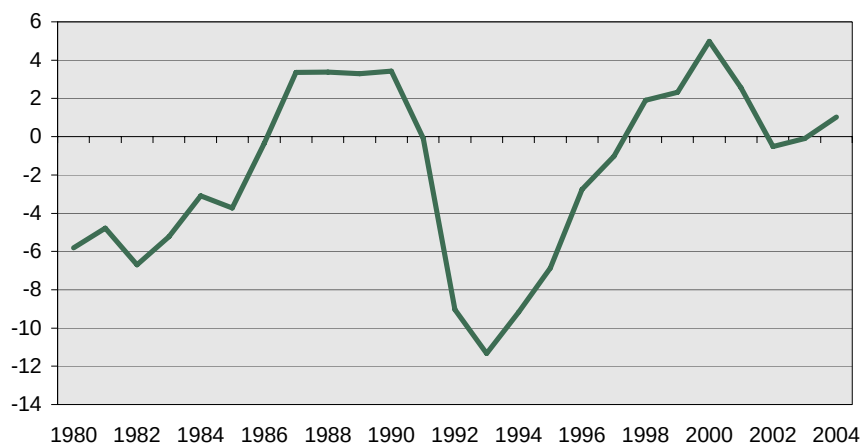
Den offentliga sektorns finansiella sparande är ett resultatmått som används som målvariabel i den ekonomiska politiken. Oavsett vilken sektor som studeras, speglar det finansiella sparandet om en sektor lånat eller sparat under perioden.

Det finansiella sparandet är ett viktigt mått i den så kallade stabilitets- och tillväxtpakten inom EU. Alla EU-länder måste regelbundet rapportera det förväntade och det faktiska finansiella sparandet till EU.

Utvecklingen från 1970-tal till 2000-tal

Sett över tiden har det finansiella sparandet för den offentliga sektorn varierat kraftigt. 1970-talet inleddes med ett positivt sparande som sedan vändes under 1980-talet när utgifterna för den offentliga sektorn steg markant. Under senare hälften av 1980-talet förbättrades det finansiella sparandet. Överskottet uppgick till 3 procent av BNP 1990 då högkonjunkturen kulminerade. Den efterföljande ekonomiska krisen under 1990-talets första år medförde en kraftig försämring av de offentliga finanserna och underskottet i det finansiella sparandet uppgick till -11 procent av BNP år 1993.

Konsolideringsprogrammet, som pågick 1995–1998, och den ekonomiska återhämtningen medförde att underskottet vändes till ett överskott på 2 procent av BNP 1998. Det finanspolitiska ramverket har stärkts genom en reformerad budgetprocess med utgiftstak för staten och saldomål för den offentliga sektorn (se kapitel 4).

Finansiellt sparande i offentlig sektor år 1980–2004, andel av BNP. Procent

Källa: Nationalräkenskaperna

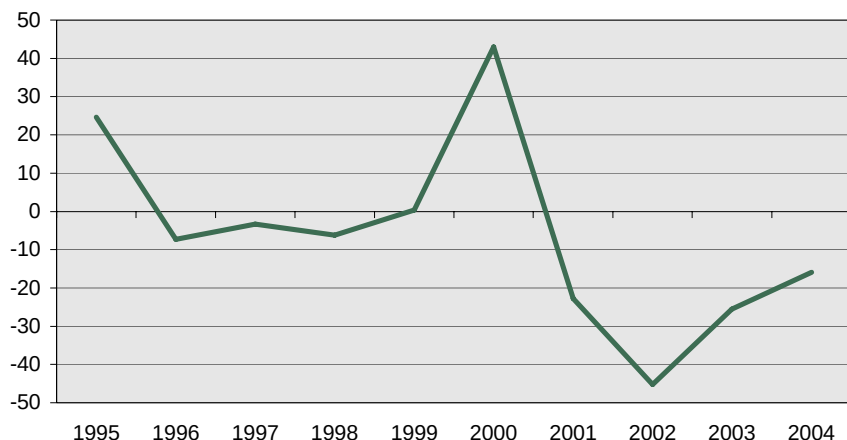
Olika sätt att beräkna finansiellt sparande

Det finansiella sparandet kan beräknas från två olika håll, dels från den reala sidan och dels från den finansiella sidan. Vid beräkning från den reala sidan är utgångspunkten skillnaden mellan inkomster och utgifter.

Vid beräkning från den finansiella sidan utnyttjas nettoförändringen av finansiella tillgångar minus skulder. Värdena är rensade från kapitalvinster, dvs. prisförändringar på framför allt aktier och andra värdepapper.

Oavsett vilken metod det finansiella sparandet beräknas efter så ska rent teoretiskt samma värde erhållas. SCB beräknar det finansiella sparandet från både den reala och den finansiella sidan. Av olika skäl stämmer inte dessa värden. Det är beräkningen från den reala sidan, dvs. det värde som NR publicerar, som är det officiella värdet. Differenserna mellan de två beräkningssätten visas i diagrammet nedan.

Differens mellan finansiellt sparande i offentlig sektor enligt nationalräkenskaperna och enligt finansräkenskaperna år 1994–2004, löpande priser. Miljarder kronor

Det finns vissa skillnader i de beräkningstekniska metoderna. Finansräkenskaperna är i högre grad beräknade på ett kassamässigt sätt exempelvis avseende skatter, jämfört med nationalräkenskaperna. Även metoderna för att behandla finansiella derivat inom ålderspensionssystemet skiljer sig åt.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna och Finansräkenskaperna

Differenserna mellan de två beräkningssätten för finansiellt sparande beror både på omvärldsfaktorer och på beräkningstekniska metoder. Internationell strukturomvandling, globalisering, värderingsproblem och komplicerade finansiella konstruktioner bidrar starkt till svårigheterna att mäta. Summan av det finansiella sparandet i inhemska sektorer blir bytesbalansens saldo. För att beräkningarna ska stämma över hela ekonomin, för alla sektorer, är det oftast nödvändigt att föra ofördelade poster till någon sektor. I Sverige görs detta oftast till den icke-finansiella företagssektorn.

Internationella krav och jämförelser

Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn i Sverige har visat större upp- och nedgångar de senaste åren än i många andra länder. En anledning till detta är att Sverige har en stor offentlig sektor i förhållande till BNP. I många andra länder är den offentliga sektorn betydligt mindre.

Excessive Deficit Procedure, EDP

Medlemsländerna ska två gånger årligen till EG-kommissionen rapportera den offentliga sektorns finansiella sparande och den konsoliderade bruttoskulden, även kallad Maastrichtskuld. Med

desså mått bedöms hur medlemsländerna efterlever de krav som Maastrichtfördraget specificerar. Denna bedömning kallas för Excessive Deficit Procedure (EDP) vilket närmast skulle kunna översättas med "förfarandet vid alltför stora underskott".

Finansiellt sparande enligt EDP

Det finansiella sparandet enligt EDP avviker något från uppgifterna i NR enligt regelverket för de europeiska nationalräkenskaperna (ENS-95). Det beror på att effekter på ränteflöden av skuldbytesavtal m.m. inkluderas i EDP men inte i ENS.

Offentliga sektorns finansiella sparande som andel av BNP år 2000–2004. Procent

År	enligt ENS	enligt EDP
2000	5,0	5,0
2001	2,6	2,6
2002	-0,5	-0,3
2003	-0,1	0,2
2004	1,3	1,4

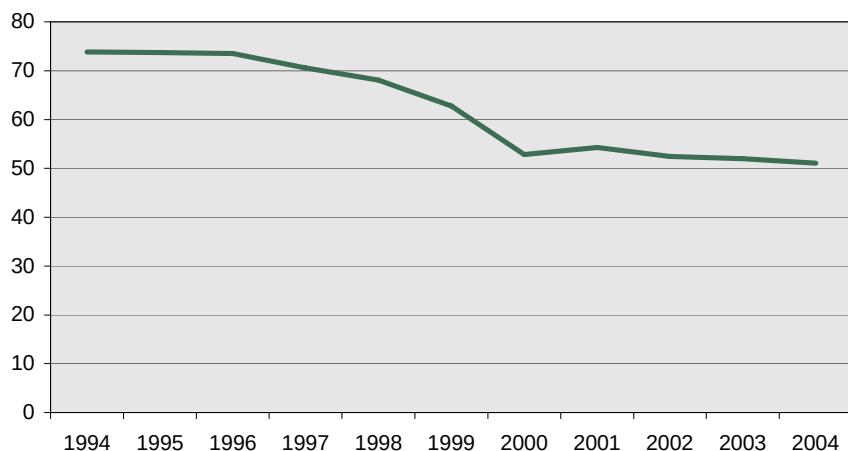
Källa: SCB, Nationalräkenskaperna och Finansräkenskaperna

År 2004 var det finansiella sparandet 1,4 procent av BNP enligt EDP och 1,3 procent av BNP enligt ENS.

En jämförelse mellan EU-länderna visar att år 2004 hade Grekland det största underskottet med -6,1 procent av BNP, medan Danmark hade ett överskott på 2,8 procent av BNP.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden)

Rapporteringen enligt Maastrichtavtalet av den offentliga sektorns skuld ska ske till nominellt värde, inte som i finansräkenskaperna till marknadsvärde, och den ska vara konsoliderad. Att skulden är konsoliderad innebär att den är justerad för skulder mellan olika delar inom den offentliga sektorn. Till exempel ska ålderspensions-systemets innehav av statsobligationer kvittas mot statens utestående skulder i statsobligationer.

**Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, utveckling
år 1994–2004. Procent av BNP**

Källa: SCB, Finansräkenskaperna

Den konsoliderade bruttoskulden (Maastrichtskulden) per den sista december 2004 uppgick till 51,1 procent av BNP.

Sveriges skuld relativt BNP är lägre än EU-snittet vilket för samtliga EU-länder (EU-25) ligger på 63,8 procent och för Euro-zonen på 71,3 procent. Grekland, Italien och Belgien har de högsta konsoliderade skulderna som andel av BNP (108,9 procent, 104,1 procent och 94,7 procent respektive) medan Estland och Luxemburg ligger lägst med en skuld på 4,4 procent respektive 7,5 procent.

Lästips

Eklund, Klas. *Vår ekonomi*. Stockholm 2005.

Regeringskansliet. *Svensk ekonomi*. Särtryck ur budgetpropositionen för 2006.

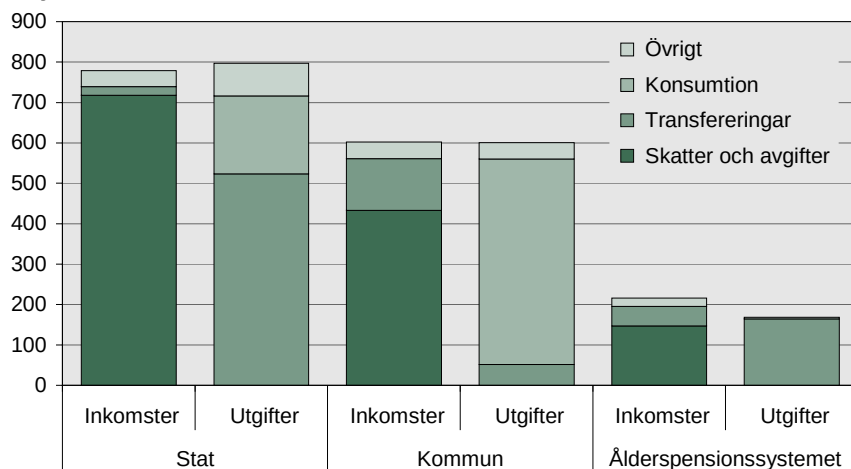
SCB, *Bakgrundsfakta till ekonomisk statistik*. 2005.05.

8 Den offentliga sektorns struktur och nyttjande

I detta kapitel beskriver vi översiktligt ekonomi och verksamheter för den offentliga sektorns delsektorer: den statliga sektorn, den kommunala sektorn och ålderspensionssystemet. Schematiskt åskådliggörs också hur medborgarna nyttjar de offentligt finansierade tjänsterna i olika skeden av livet.

Den offentliga sektorn kan delas in i delsektorer efter vem som har ansvar för att de tjänster som riksdag och regering fastställt också finns tillgängliga för medborgarna. Delsektorerna är den statliga sektorn, kommunsektorn (kommunala sektorn) som består av kommuner (primärkommuner) och landsting (landstingskommuner) och regioner samt ålderspensionssystemet (tidigare benämnt socialförsäkringsektorn).

Inkomster och utgifter år 2004 för delsektorer i offentlig sektor. Miljarder kronor

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Den statliga sektorn är störst, vilket beror på att de stora transferringssystemen räknas till denna sektor.

Under 1990-talet skedde omfattande strukturuomvandlingar i samhället. Dels ändrades ansvarsförhållandet mellan de olika delsektorerna, dels bidrog EU-medlemskapet till ytterligare förändringar

av den svenska förvaltningsmodellen. Bland annat medförde dessa förändringar avregleringar och liberalisering samt även bolagisering av statlig och kommunal verksamhet.

Verksamheter i delsektorerna

Till skillnad från den klassificering av utförda tjänster och produkter efter ändamål som används i NR så redovisar respektive staten, kommunerna och landstingen vanligen sina aktiviteter efter de verksamheter som svarar mot de olika ansvarsområdena i förvaltningen. Verksamheterna bildar tillsammans verksamhetsområden som till exempel utbildning, hälso- och sjukvård, vård och omsorg, kultur och fritid, infrastruktur och affärsverksamhet.

Delsektorernas verksamheter

Staten	Primärkommuner	Landsting	Ålderspensions-systemet
Lagstiftning, rikets styrelse, central förvaltning	Social omsorg	Hälso- och sjukvård	Inkomstpensionssystemet
Ekonomisk politik, Skatteuppbörd	Utbildning (förskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning)	Tandvård	Premiepensionssystemet
Utrikespolitik, EU-frågor	Plan- och byggfrågor	Kollektiv trafik, Regional utveckling	
Invandrare, flyktingar, integration	Miljö- och hälso-skydd	Frivilliga uppgifter inom kultur, utbildning, turism (Kommunala bolag)	
Försvar	Renhållning och avfallshantering		
Polis- och rättsväsende	Vatten och avlopp		
Ekonomisk trygghet	Räddningstjänst, civilt för-svar		
Högre utbildning, forskning, studiestöd	Biblioteksverksamhet		
Kulturfrågor	Bostäder		
Infrastruktur	Frivilliga uppgifter (fritid och kultur, teknisk service, energiförsörjning, underhåll av gator)		
Arbetsmarknad	Regional och kollektiv trafik (Kommunala bolag)		
Näringsliv, jord- och skogsbruk			
Statliga affärsverk			
Statligt ägda bolag			

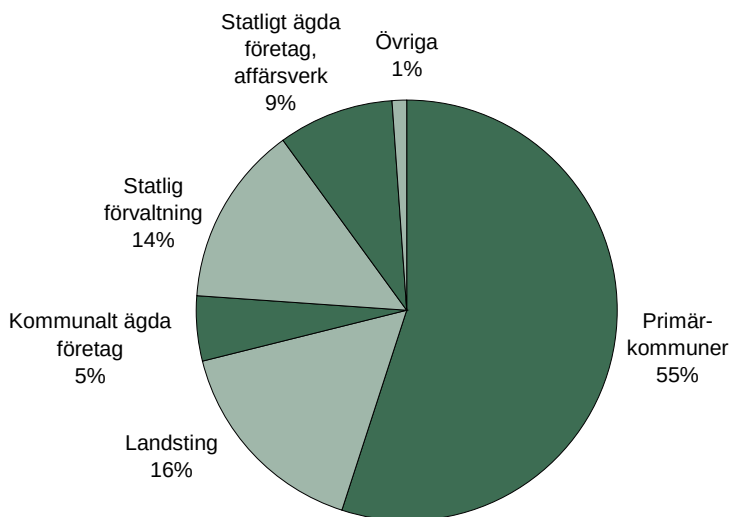
Från mitten av 1990-talet har det blivit vanligare att själva utförandet av verksamheterna sköts av privat ägda företag av olika slag, medan finansieringen fortfarande i huvudsak görs av allmänna medel. Ansvar för att verksamheterna finns tillgängliga för medborgarna har fortfarande de offentliga myndigheterna som köper verksamhet från andra aktörer eller lägger ut verksamhet på entreprenad.

Sysselsatta i den offentliga sektorn

I kapitel 3 om storleken på den offentliga sektorn redovisades bland andra mått "Andelen sysselsatta i offentliga myndigheter" som ett ofta förekommande mått. Om begreppet offentlig sektor vidgas till att även inkludera offentligt ägda företag, fanns 45 procent av samtliga sysselsatta i den offentliga sektorn 1993 medan motsvarande andel 2003 sjunkit till 37 procent.

Antalet sysselsatta i den offentliga sektorn inklusive offentligt ägda företag och affärsverk var 1,5 miljoner år 2003. Detta är en minskning med 10 procent sedan år 1993, då antalet sysselsatta var 1,7 miljoner. Under samma tid hade antalet sysselsatta i ej offentlig sektor ökat med nästan en fjärdedel och uppgick därmed till 2,6 miljoner 2003. En stor del av ökningen (8 procentenheter) skedde 1993–1995.

Sysselsatta i den offentliga sektorns olika delar år 2003. Procent

Källa: SCB, Registerbaserad sysselsättningsstatistik, RAMS

De flesta sysselsatta finns i primärkommunerna. De sysselsatta i primärkommuner och landsting inklusive de kommunalt ägda företagen svarar tillsammans för tre fjärdedelar av antalet sysselsatta i offentlig sektor.

Offentligt ägda bolags ekonomi redovisas i näringslivet

De offentligt ägda bolagens ekonomi och verksamhet redovisas i allmänhet, och i NR, i samband med övriga näringslivets aktiviteter eftersom de producerar för en marknad. Ser man till ägandeförhållanden så har den offentliga ägaren stat, kommun eller landsting ett avgörande inflytande på den verksamhet som bedrivs. De offentligt ägda bolagen kan därför också sägas ingå i den offentliga sektorn.

Som redan nämnts gör NR en snäv avgränsning av den offentliga sektorn genom att de offentligt ägda bolagen och affärsverken räknas till näringslivet. De offentligt ägda företagen står för en icke försumbar andel av BNP. Enligt SCB:s företagsstatistik har de ett förädlingsvärde som motsvarar 6 procent av BNP, och enligt RAMS står de för 5 procent av sysselsättningen i landet.

Det finns såväl statligt ägda företag som kommunalt ägda företag. De statliga företagen dominerar och de svarar för cirka två tredjedelar av de offentligt ägda bolagen när det gäller såväl förädlingsvärdet som sysselsättningen. Staten är ägare till cirka 60 företag varav det största är Posten. Enligt företagets webbplats hade Posten 36 000 anställda i koncernen år 2004, varav flertalet i Sverige.

Det finns kommunalt ägda företag både inom landstingssektorn och inom den primärkommunala sektorn. De största landstingsägda företagen är några stora sjukhus som drivs i bolagsform. Bland kommunägda företag i övrigt är det framför allt inom energi-, transport- och fastighetsbranscherna som de flesta företagen finns.

Olika kommuner och landsting bildar bolag i olika stor utsträckning. Göteborgs kommun ägde 66 företag år 2004, medan några kommuner inte ägde några företag alls. Bland landstingen ägde Stockholms läns landsting 18 företag, medan 3 landsting enbart ägde 1 trafikbolag.

Medborgarnas nyttjande av offentliga tjänster

De offentliga tjänsterna står till alla medborgares förfogande, men hur mycket var och en nyttjar dem beror på den aktuella livssituationen. De kollektiva tjänsterna som försvar och rättsväsen,

förvaltning och infrastruktur kan sägas komma alla invånare till lika stor del och nyttjandet är också svårt att föra till enskilda personer.

De individuella tjänsterna däremot kan utnyttjas av den enskilda individen i olika grad under olika perioder i livet eller i samband med olika händelser som till exempel sjukdom eller arbetslöshet. På motsvarande sätt har medborgarna i olika grad, beroende på livssituationen, nytta av transfereringssystemens omfördelning av resurser.

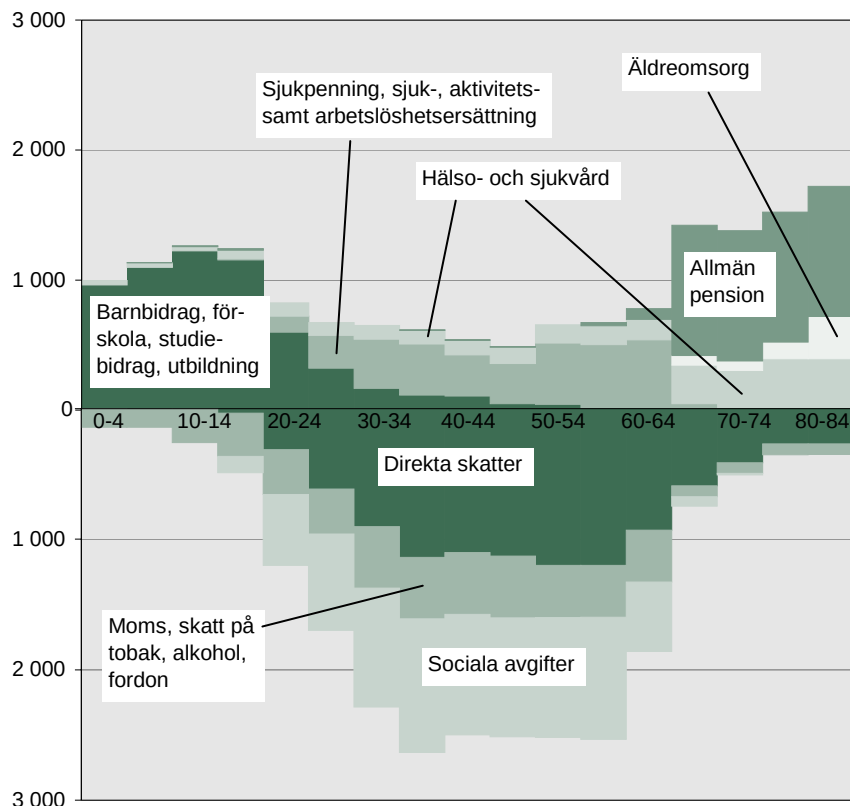
Likaså varierar invånarnas bidrag till den offentliga sektorn, till exempel genom inbetalningen av skatter och sociala avgifter, under olika skeden i livet.

I den schematiska sammanställningen nedan åskådliggörs hur de mer omfattande individuella tjänsterna och transfereringarna fördelas över medborgare i genomsnitt i femårsklasser. De kollektiva tjänsterna ingår inte, inte heller tjänster och transfereringar som riktar sig till hushållen, exempelvis socialbidrag och bostadsbidrag. De tjänster och transfereringar som ingår är:

- utbildning omfattande förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, universitets- och högskoleutbildning samt studiebidrag.
- sjukvård samt sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning
- arbetslöshetsersättning och föräldrapenning
- äldreomsorg samt allmän pension

Medborgarnas bidrag till den offentliga sektorns verksamheter omfattar här de direkta skatterna (inkomstskatt, kapitalskatt, förmögenhetsskatt och fastighetsskatt), sociala avgifter samt inbetald moms, skatt på tobak, alkohol och fordonsskatt.

Vissa offentliga individuella tjänster och transfereringar samt erlagda skatter m.m. Schematisk fördelning av kostnader i kronor / invånare över åldersklasser. Förhållanden år 2004

Uppgifterna redovisas i kronor per invånare för genomsnittliga årsklasser.

Källor: Från SCB:s inkomststatistik hämtas uppgifter om inkomster för femårsklasser från sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning, arbetslöshetsersättning, barnbidrag, föräldraförsäkring och om utgifter i form av inkomstskatter. Totaluppgifter från den officiella statistiken om kostnader för äldreomsorg, hälso- och sjukvård och utbildning i olika former har fördelats till åldersklasser efter statistik om deltagande/brukare i olika åldrar. Totaluppgifter om inbetalda moms och punktskatter har fördelats till åldersklasser med hjälp av uppgifter från SCB:s hushållsundersökningar. Totaluppgiften om sociala avgifter har fördelats enligt statistik över sysselsatta i åldersklasser.

Av den schematiska skissen framgår att invånarna får störst del av välfärdstjänsterna och transfereringssystemen i de lägre och högre åldrarna, medan de största bidragen till den offentliga sektorn görs av medborgarna när de är yrkesaktiv ålder. Denna bild, som avser förhållanden i början av 2000-talet, skiljer sig mycket litet från vad som gällde för trettio år sedan.

Skatte- och transfereringssystemen och olika former av offentligt finansierad verksamhet (offentligt subventionerad verksamhet) omfördelar således ekonomiska resurser i samhället. Denna omfördelning sker dels från en individ till en annan, dels från en individ till samma individ under en livscykel. Enligt de analyser som gjorts av Långtidsutredningen 2003 är drygt 80 procent av alla transfereringar och subventioneringar självfinansierade, det vill säga de betalas av individens egna skatter och avgifter vid något tillfälle under livet. Endast 18 procent av den omfördelning som sker via skatter och avgifter och offentlig konsumtion och transfereringar är en genuin omfördelning mellan individer.

Lästips

SCB. *Offentliga sektorn. Utveckling och nuläge*. Stockholm 1985.

Statens offentliga utredningar. *Fördelning ur ett livscykelperspektiv*. Bilaga 9 till LU 2003. SOU 2003:110

Till detta avsnitt hör:

Tabell 3. Sysselsatta i olika sektorer enligt RAMS och NR

Tabell 4. Den offentliga sektorns utgifter, löpande priser, konsoliderat

Tabell 5. Den offentliga sektorns inkomster, löpande priser, konsoliderat

9 Statlig sektor

I detta kapitel redovisar vi den statliga verksamheten enligt årsredovisningen för staten. Dessutom redovisas översiktligt vilka verksamheter som bedrivs i den statliga sektorn, medan utvecklingen för universitet och högskolor beskrivs mer utförligt. I kapitlet använder vi i första hand den statistik som tas fram i respektive verksamhets egna bokslut, drifts- och verksamhetsredovisningar.

Som utgångspunkt för beskrivningen av den statliga verksamhetens ekonomi används årsredovisningen för staten. Beloppen i detta kapitel skiljer sig från dem som redovisats i tidigare kapitel beroende på olika avgränsningar och beräkningsmetoder.

Regeringen är enligt budgetlagen (1996:1059) skyldig att lämna en årsredovisning för staten till riksdagen, vilket enligt riksdagens önskemål sker i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen.

Statens konsoliderade resultaträkning år 2003–2004, löpande priser. Miljarder kronor

	2003	2004
Summa intäkter	857,3	902,4
därav skatter	796,6	838,6
Summa kostnader	-867,1	-901,8
därav transfereringar	-697,3	-725,4
därav statens egen verksamhet	-169,8	-176,4
Resultat från andelar i dotter- och intresseföretag	17,5	26,3
Summa finansiella poster	-26,6	-43,7
därav nettokostnader för statsskulden	-34,6	-48,8
Årets över/underskott	-19,0	-16,8

Årsredovisningen omfattar myndigheterna, inklusive affärsverken, under riksdagen och regeringen och de fonder som redovisas av myndigheter. Dessutom ingår de allmänna försäkringskassor som 2004 ännu inte var myndigheter. Riksbankens grundfond ingår men inte Riksbanken. Ålderspensionssystemet ingår inte.

Källa: Årsredovisning för staten 2004. Regeringens skrivelse 2004/05:101

Enligt årsredovisningen för 2004 uppgick summan av statens intäkter till 902,4 miljarder kronor och de sammanlagda kostnaderna till 901,8 miljarder kronor. De största intäkterna var skatter med mera

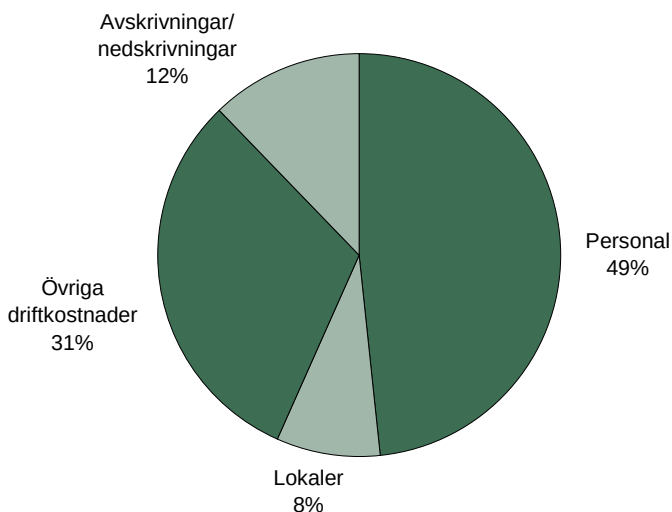
med 838,6 miljarder kronor, vilket var 42 miljarder mer än året före. De största kostnadsposterna avsåg transfereringar från staten på sammanlagt 725,4 miljarder kronor 2004.

Sammanfattningsvis visade statens resultaträkning ett underskott för 2004 med 16,8 miljarder kronor, vilket dock var en förbättring med 2 miljarder kronor jämfört med 2003. Underskottet kan främst hänföras till de finansiella posterna. De finansiella posterna består huvudsakligen av nettokostnader på statsskulden på 48,8 miljarder kronor.

Till resultatet för staten bidrar också intäkter från andelar i dotter- och intresseföretag med 26,3 miljarder kronor 2004. Av resultatet från andelarna i dotterföretagen på sammanlagt 20,4 miljarder kronor 2004 bidrog resultatet från Vattenfall AB med största delen, 11,8 miljarder kronor. Av resultaten från andelar i intresseföretag, totalt 5,9 miljarder kronor, svarade TeliaSonera AB för nästan hela överskottet. Av ökningen från 2003 hänför sig de förbättrade resultaten främst till Vattenfall AB (2,7 miljarder kronor), TeliaSonera (1,7 miljarder kronor) och Posten AB (1,5 miljarder kronor).

Statens egen verksamhet

Kostnaderna för statens egen verksamhet avser främst kostnaderna för de statliga myndigheternas drift, dvs. personalkostnader, lokal-kostnader, avskrivningar och nedskrivningar samt övriga driftskostnader. Sammanlagt uppgick kostnaderna för statens egen verksamhet till 176,4 miljarder kronor 2004, vilket var en ökning med 6,6 miljarder kronor från året före. Kostnaderna för statens egen verksamhet har ökat med totalt 16 miljarder kronor (10 procent) sedan 2000.

Statens kostnader för egen verksamhet år 2004. Procent

Källa: Årsredovisning för staten 2004, Regeringens skrivelse 2004/05:101.

Personalkostnaderna är de största kostnaderna för statens egen verksamhet och svarade för hälften av kostnaderna 2004.

Universitet och högskolor

Den största statliga verksamheten sett till antalet anställda är universitets- och högskoleväsendet. Antalet anställda vid universitet och högskolor är en fjärdedel av de statligt anställda. Allt sedan mitten av 1900-talet har den svenska universitets- och högskoleutbildningen byggts ut. Expansionen av grundutbildningen skedde framför allt under 1960-talet och under 1990-talet. Genom högskole-reformen 1993 avseende grundutbildningen minskades statsmak-ternas detaljstyrning och beslut inom viktiga områden decentralise-rades.

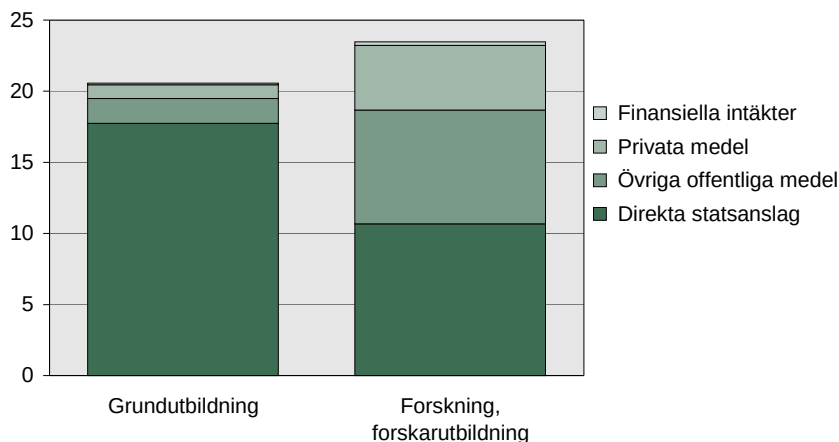
Universitetens och högskolornas ekonomi

Kostnaderna för verksamheten vid universitet och högskolor var 44,7 miljarder kronor 2004, vilket motsvarar 1,76 procent av BNP. Detta var en något lägre andel än föregående år men samma andel som 2002. Den största kostnaden för universitet och högskolor är personalkostnader, vilka uppgick till drygt 60 procent av de totala kostnaderna.

De totala intäkterna till landets universitet och högskolor år 2004 var 44,2 miljarder kronor. Drygt hälften går till forskning och forskar-

utbildning och 47 procent avser grundutbildningen. Närmare två tredjedelar av universitets- och högskoleutbildningen finansieras av statliga anslag direkt till lärosätena. Dessutom tillkommer intäkter från andra statliga myndigheter, till exempel Vetenskapsrådet och andra offentliga finansiärer som kommuner och landsting och de forskningsstiftelser som bildades av medel från löntagarfonderna.

Finansiering av grundutbildning respektive forskning och forskarutbildning år 2004. Miljarder kronor

Källa: Universitet och högskolor, Högskoleverkets årsrapport 2005:26

Sammantaget uppvisade universitet och högskolor ett underskott på 564 miljoner kronor 2004. Av underskottet kan 97 miljoner kronor föras till grundutbildningen medan 478 miljoner kronor härrör från forskarutbildning och forskning. Det är fjärde året i rad som sektorns samlade resultat är negativt, och universitetens och högskolornas kapital minskar därmed från 3,3 till 2,8 miljarder kronor.

Personal

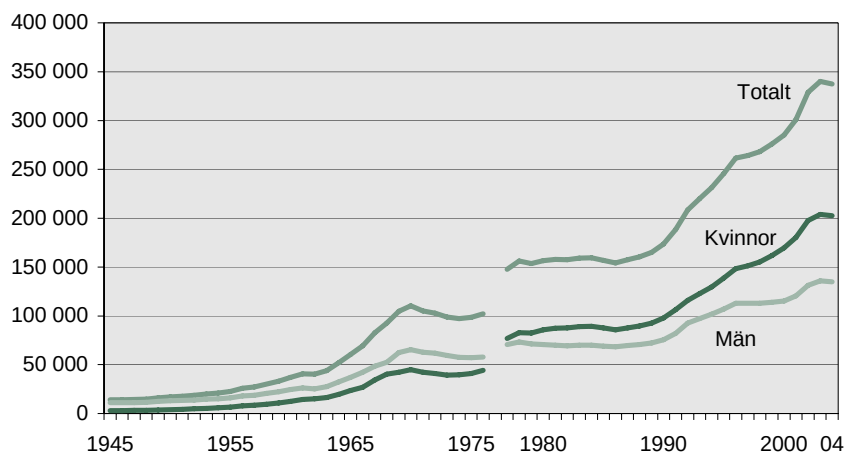
År 2004 var 63 600 personer anställda vid universitet och högskolor i Sverige. Detta motsvarar 52 300 heltidspersoner, vilket innebär en minskning med 1,5 procent jämfört med 2003. Under 2004 minskade antalet anställda inom högskolan för första gången sedan 1990. Den forskande och undervisande personalen utgör 40 procent av högskolans personal och i denna grupp är adjunkter och lektorer de största personalkategorierna. Antalet studerande per lärare, det vill säga undervisande och forskande personal, har ökat under de senaste åren. 2004 gick det nästan 13 helårsstudenter på varje heltidsperson tillhörande den undervisande och forskande personalen.

Detta förhållande varierar dock kraftigt från lärosäte till lärosäte och från ämnesområde till ämnesområde.

Grundutbildningen

Antalet studenter i grundutbildningen har ökat i takt med utbyggnaden av universitet och högskolor. Högskolereformen 1977 medförde att antalet studenter kraftigt ökade i och med att vissa utbildningar fördes till högskolan – bland annat lärarutbildningar och förskollärarytutbildning, vårdutbildningar, utbildningar vid socialhögskolorna och gymnastik- och idrottshögskolorna fördes till högskolan.

Antal studenter i grundutbildningen vid universitet och högskolor höstterminerna 1945–2004

Källa: Universitet och högskolor, Högskoleverket årsrapport 2005:26

Läsåret 2003/04 var antalet nybörjare vid universitet och högskolor 83 300, vilket i likhet med föregående år var det högsta antalet någonsin. I denna siffra ingår dock cirka 15 procent gäststudenter, det vill säga studenter som genom ett utbytesprogram eller på egen hand sökt sig till Sverige för studier. Bland nybörjarna var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Knappt hälften av nybörjarna var 21 år eller yngre.

Utbyggnaden av universiteten och högskolorna speglas också i antalet högskoleexaminerade (examinerade personer) och antal högskoleexamina (avlagda examina). På tio år har antalet examina ökat med drygt 50 procent och läsåret 2003/04 var antalet avlagda examina 52 300. Antalet avlagda examina är dock inte lika med antalet examinerade personer eller antalet nya examinerade. Många

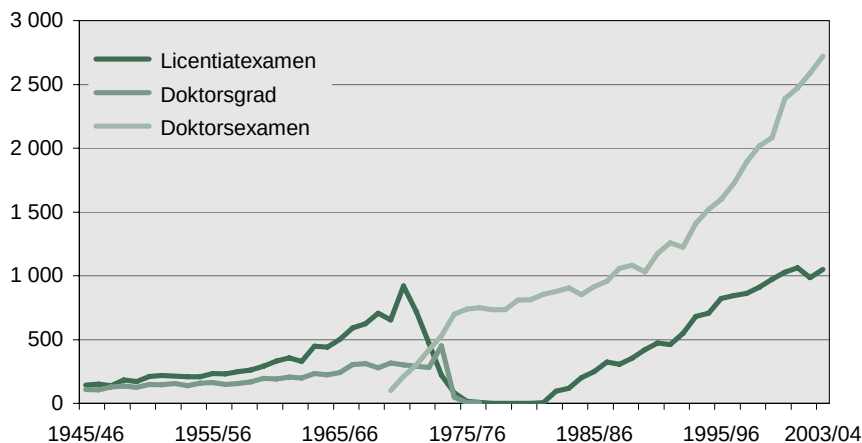
studenter avlägger mer än en examen och dubbelexaminationen har ökat under de senaste åren. Läsåret 2003/04 var antalet för första gången examinerade 38 700, nära 5 procent mer än läsåret före.

Forskarutbildningen

Den kraftiga utbyggnaden av grundutbildningen har också sin motsvarighet inom forskarutbildningen. Dagens forskarutbildning baseras på 1969 års forskarutbildningsreform, då en fyraårig doktorsexamen ersatte tidigare licentiatexamen och doktorsgrad.

Efter en måttlig ökning av antalet examina under 1980-talet fördubblades antalet examina under 1990-talet.

Antal forskarexamina läsåren 1945/46 – 2003/2004

Källa: Universitet och högskolor, Högskoleverket årsrapport 2005:26

Den kraftiga uppgången av antalet licentiatexamina omkring 1970 beror på att detta var de sista åren denna examen kunde tas ut enligt 1969 års forskarutbildningsreform. Från och med läsåret 1981/82 avses den nya licentiatexamen.

Under 2004 började drygt 2 900 personer sin forskarutbildning, vilket var en minskning jämfört med året innan med så mycket som en fjärdedel och en återgång till den nivå som noterades i slutet av 1990-talet. År 2004 började för första gången fler kvinnor än män i forskarutbildningen (1 480 kvinnor jämfört med 1 460 män).

Lästips:

Högskoleverket. *Universitet & högskolor*. Högskoleverkets årsrapport 2005.

Regeringskansliet. *Regeringskansliets årsbok 2004*. Stockholm 2005.

Regeringskansliet. *Årsredovisning för staten 2004*. Regeringens skrivelse 2004/05:101.

SCB. *Offentliga sektorn. Utveckling och nuläge*. Stockholm 1990

SCB. *Nationalräkenskaper 1999 - 2004*. Statistiskt meddelande NR 10 SM 0501.

Regeringskansliet. *Kommuner och landsting – organisation, verksamhet och ekonomi*. Fi 2004.42. www.regeringen.se

10 Den kommunala sektorns ekonomi

I detta kapitel beskriver vi översiktligt ekonomin och dess förutsättningar för de verksamheter som bedrivs i kommunsektorn. Redovisningen av pensionsskulden och de mellankommunala utjämningsystemen beskrivs närmare.

Den kommunala sektorn omfattar den verksamhet som primärkommuner, landsting, kommunalförbund och kommunalt ägda ideella organisationer bedriver eller är ansvariga för. Till och med 1999 ingick också församlingar och samfälligheter inom Svenska kyrkan i den kommunala sektorn. I vissa sammanhang kan också de kommunalt ägda bolagen räknas till den offentliga sektorn, trots att de (i egenskap av marknadsproducenter) i NR redovisas i näringslivet.

Den organisatoriska indelningen i kommuner och landsting har ändrats över tiden. År 1962 tog riksdagen ett beslut om en stor indelningsreform. Reformen gick ut på att antalet kommuner skulle minskas avsevärt. Beslutet resulterade i att antalet kommuner minskade i etapper från mer än 1 000 till 277 år 1977. Därefter har några kommuner på nytt delats, så att det år 2005 fanns 290 kommuner. Vidare fanns det år 2005 18 landsting och 2 regioner.

Strukturella förändringar

Flera stora omfördelningar av ansvarsområden mellan kommuner och landsting och staten skedde under 1990-talet. Skolans kommunalisering 1991 var den största omfördelningen av ansvar från staten till kommunsektorn. Den mest omfattande överföringen av verksamhet från landstingen till kommuner gällde vård och omsorg om äldre och funktionshindrade genom Ädelreformen 1992. Kommunerna övertog under mitten på 1990-talet också ansvaret för omsorgen om utvecklingsstörda samt, i samband med den så kallade Psykädelreformen, kostnadsansvaret för patienter som bedöms vara medicinskt färdigbehandlade inom den psykiatriska vården. Inom ramen för handikappreformen som inleddes 1994 fick kommunerna vidgat ansvar för stöd och service till funktionshindrade. Under samma period skedde också en överföring av landstingens ansvar för vård-

utbildningarna dels till de statliga högskoleutbildningarna, dels till kommunernas gymnasiala utbildningar.

Bolagisering av kommunal verksamhet

Under 1990-talet förde många kommuner och landsting över verksamheter som tidigare utfördes i kommunal förvaltning till kommunala bolag. För kommunerna var detta vanligast inom fastighets- och uthyrningsbranschen och el-, gas-, värme- och vattenförsörjningsbranscherna. För landstingens del gällde bolagiseringarna främst kollektivtrafik, fastighetsförvaltning och under de senaste åren även sjukvården. Redovisning av ekonomi och verksamhet för de kommunala bolagen ingår inte i kommunernas och landstingens årsredovisningar, men de flesta har dock ett koncernbokslut som inkluderar bolagen.

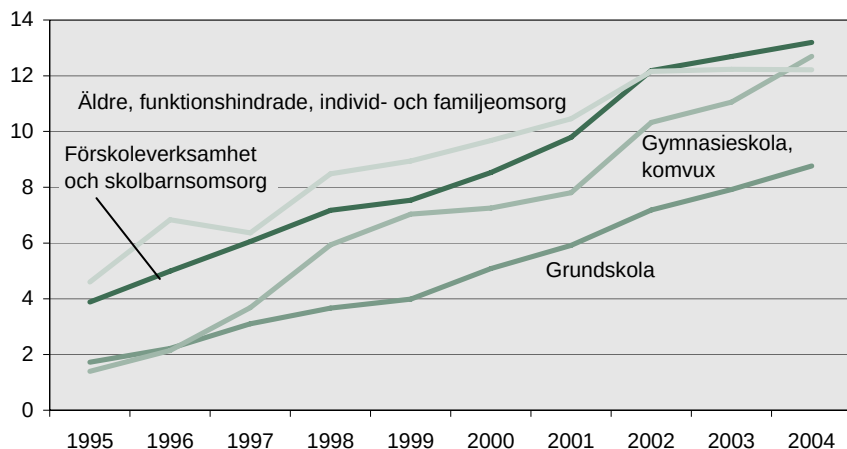
Offentligt finansierade tjänster på entreprenad

Från och med mitten av 1990-talet har det blivit allt vanligare att vissa delar av den verksamhet som kommuner och landsting ansvarar för läggs ut på entreprenad. Verksamheterna utförs således av andra än den egna kommunen men de finansieras av offentliga medel. I kommunernas och landstingens redovisningar räknas detta som "köp av verksamhet" och ingår i de kommunala kostnaderna för verksamheten. I NR:s redovisning av utgifter för konsumtion kallas detta för sociala naturaförmåner (se kapitel 6).

Sammanlagt uppgick kostnaderna för kommunernas köp av verksamhet till 49,8 miljarder kronor 2004. De största kostnaderna för sådana entreprenader avsåg äldreomsorg, grundskola samt förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Det är vanligast att lägga ut verksamhet på entreprenad till företag. Kostnaderna för köp av verksamhet från företag (exklusive kommunägda företag) uppgick till 30,3 miljarder kronor 2004, vilket motsvarar cirka 60 procent av de totala kostnaderna för köp av verksamhet. Kostnaderna för köp av verksamhet från föreningar och stiftelser uppgick sammanlagt till 9,1 miljarder kronor och skedde oftast inom förskoleverksamhet och grundskola.

Kommunernas köp av välfärdstjänster som andel av kostnaden år 1995–2004. Procent

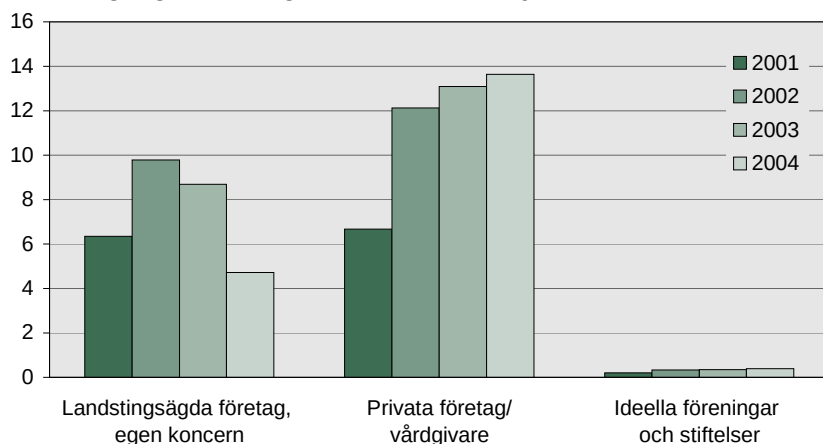
Köpen gäller från föreningar och stiftelser, företag exklusive kommunägda företag och enskilda.

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2004. OE 25 SM 0501

Landstingens köp av verksamhet

Landstingens köp av verksamhet (inklusive köp från andra landsting och regioner) uppgick till 28,2 miljarder kronor 2004. Landstingens köp av verksamhet inom hälso- och sjukvården uppgick till totalt 25,0 miljarder kronor, varav köp av verksamhet avseende den specialiserade somatiska vården uppgick till 15,4 miljarder kronor.

I det närmaste hälften av landstingens köp av verksamhet inom hälso- och sjukvården 2004 gjordes från privata företag och vårdgivare och nästan en femtedel gällde köp från landstingsägda företag i den egna koncernen.

Landstingens köp av verksamhet från privat ägda företag samt från landstingsägda företag år 2001–2004. Miljarder kronor

Minskningen av köp från landstingsägda företag 2004 förklaras av att Huddinge sjukhus övergick från att vara ett landstingsägt bolag till ett sjukhus som drevs i egen regi.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2001–2004.

Den kommunala sektorns utgifter och inkomster

Under 2000-talet har såväl utgifter som inkomster för den kommunala sektorn ökat i löpande priser. Till största delen består kostnadsökningen av stigande kostnader för personalen, vilket också är den stora posten i utgifterna. Inkomstökningen beror till största delen på de ökade skatteinkomsterna under perioden.

Kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt och att bestämma skattesatsens storlek. Den kommunala inkomstskatten uppbärs av staten för senare fördelning till kommunsektorn.

År 1993 infördes nuvarande system för hur staten betalar ut kommunalskattemedel till kommunerna. Utbetalningen grundas på det senast kända skatteunderlaget som räknas upp med av regeringens beräknade ökning av skatteunderlaget de två efterföljande åren. Den prognostiserade utvecklingen följs upp och när det slutliga taxeringsutfallet är känt görs en slutreglering.

Från och med 1998 reviderades systemet för utbetalning av skattemedel till kommuner och landsting genom att slutavräkningen ändrades från en individuell slutavräkning på kommun- eller landstingsnivå till en kollektiv slutavräkning. Detta innebär att skillnaden mellan preliminära och slutliga kommunal- och landstingsskatte-

medel på riksnivå regleras med ett enhetligt belopp per invånare i kommunen och landstinget.

Det kommunala balanskravet

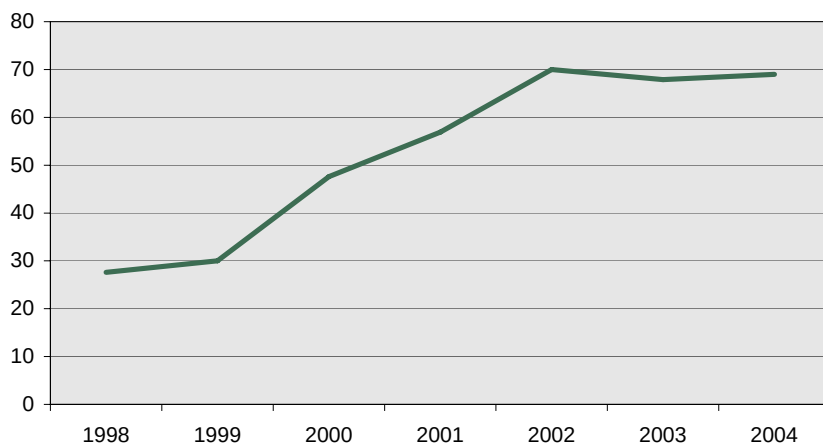
Enligt kommunallagen ska kommuner och landsting ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Efter förslag i propositionen "Den kommunala redovisningen" (prop. 1996/97) infördes ett krav på balanserad budget i kommunallagen. Detta skulle tillämpas senast räkenskapsåret 2000 och förstärka reglerna om god ekonomisk hushållning.

Balanskravet innebär att kommuner och landsting skall upprätta en budget för varje kalenderår (budgetår) så att intäkterna överskrider kostnaderna. Om de redovisade kostnaderna överstiger intäkterna ett räkenskapsår ska det negativa resultatet och det egna kapitalet återställas inom två år (från och med 2005 inom tre år) om det inte finns synnerliga skäl. Synnerliga skäl kan vara att en kommun eller ett landsting medvetet och tydligt avsatt medel och byggt upp ett avsevärt kapital för att möta framtida intäktsminskningar eller kostnadsökningar. Ett annat synnerligt skäl kan vara att avyttring skett med förlust men som medför minskade framtida kostnader.

Källa: Regeringens skrivelse till riksdagen 2004/05:102

Eftersom det inte finns någon officiell statistik över hur kommunerna uppfyller balanskravet (att upprätta budget där intäkterna överstiger kostnaderna etc.) används ofta kommunernas resultat före extraordinära poster som indikator på hur balanskravet uppfylls. 2004 hade två tredjedelar av kommunerna och hälften av landstingen ett positivt resultat före extraordinära poster, vilket var fler än året före. (se kapitel 11)

Andelen kommuner som verkar ha klarat balanskravet har mer än fördubblats sedan kravet infördes och andelen har varit stabilt hög de senaste åren visar Rådets för kommunala analyser och jämförelser (RKA) studier. Studien visar att kommunernas resultat före extraordinära poster i liten utsträckning kan förklaras av yttre omständigheter som befolkningsstruktur, skattekraft, befolkningstäthet och kommunstorlek. Vad som visat sig ha betydelse för resultatet är främst val av ambitionsnivå och val av finansiell strategi.

Andel kommuner som klarar balanskravet. Treårsmedelvärden 1996–1998 – 2002–2004

Att klara balanskravet definieras här som att under en treårsperiod ha ett genomsnittligt resultat före extraordinära poster på – 100 kronor/invånare eller bättre. För 1998 redovisas medelvärde för 1996–1998, för 1999 redovisas medelvärde för 1997–1999 o.s.v.

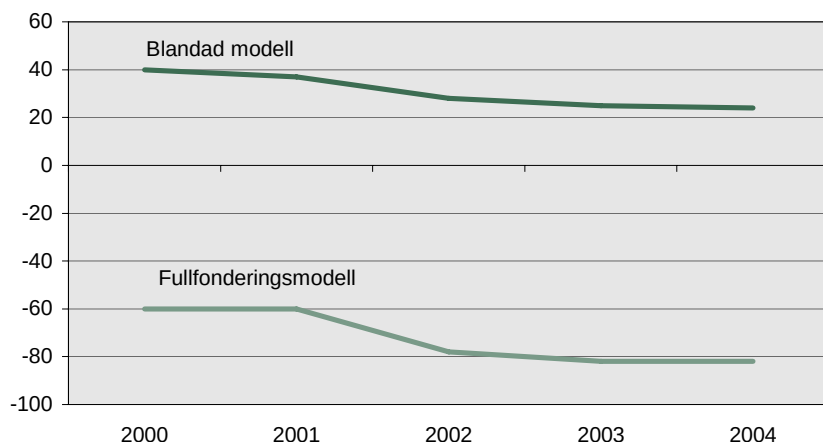
Källa: Rådet för kommunala analyser och jämförelser, Kommunernas balansgång. 2005.

Redovisning av pensionsskulden

Fram till slutet av 80-talet kostnadsfördes pensioner kassamässigt vid utbetalning. Under 90-talet varierade praxis. Den lag om kommunal redovisning som infördes 1998 (KRL 1997:614) förändrade på ett påtagligt sätt uppställningen av balansräkningen för kommuner och landsting. Den så kallade blandade modellen som då infördes innebär att endast pensionsförmåner som intjänats efter 1998 skuldbokförs i balansräkningen, medan skulden för avtalspensioner som intjänats före 1998 istället anges som en ansvarsförbindelse. För kommunerna innebar den nya modellen att de sammantagna redovisade skulderna minskade med 128 miljarder kronor 1998 när pensioner som intjänats före 1998 lyftes bort från balansräkningen.

Soliditet enligt blandad modell respektive fullfonderingsmodell

Hur den redovisade finansiella ställningen påverkas beroende på val av modell kan studeras i nedanstående diagram. Ett sätt att beskriva den finansiella ställningen är att visa hur stor del av verksamheten som är finansierad med eget respektive främmande kapital. Andelen eget kapital i förhållande till det totala kapitalet, soliditeten, ger en uppfattning om förmågan att stå emot ekonomiska påfrestningar.

Landstingens soliditet enligt fullfonderingsmodell respektive blandad modell år 2000–2004. Procent

Källa: Landstingsförbundet, Ekonomisk statistik

Landstingens soliditet enligt den blandade modellen har präglats av årliga minskningar av det egna kapitalet. Soliditeten 2004 uppgick till 24 procent, vilket betydde att knappt en fjärdedel av landstingens tillgångar var finansierade av eget kapital.

Tas däremot hänsyn till pensionsskulden, enligt fullfonderingsmodellen, reduceras det egna kapitalet med de pensionsåtaganden som intjänats före 1998. Soliditeten blir då negativ, det vill säga det egna kapitalet är förbrukat och de sammantagna skulderna överstiger tillgångarna. Dessutom försvagades soliditeten från -60 procent till -82 procent mellan 2000 och 2004, vilket betyder att skulderna 2004 var nästan dubbelt så stora som tillgångarna.

Kommunernas utveckling av soliditeten skiljer sig från landstingens genom att nivån på andelen eget kapital är betydligt högre oavsett redovisningsmodell. Trenden är däremot densamma. Från år 2001 till år 2004 sjönk soliditeten enligt den blandade modellen från 56 till 52 procent. Motsvarande utveckling enligt fullfonderingsmodellen var en minskning från 21 till 19 procent.

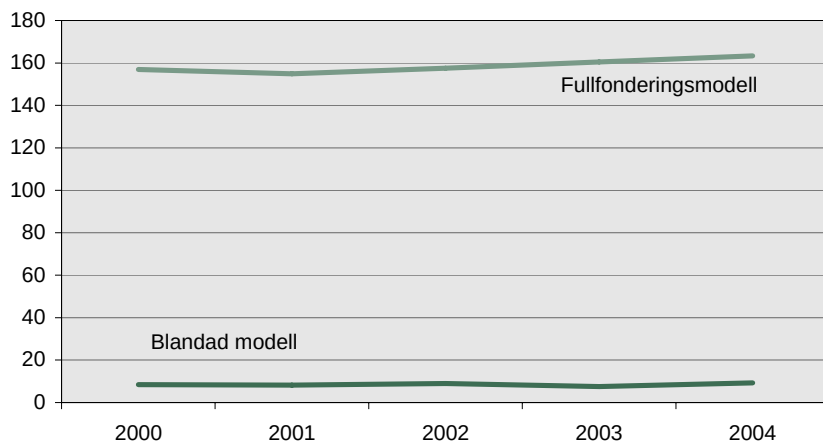
Pensionsskuldens utveckling beror på redovisningsmodell

Storleken på den redovisade pensionsskulden varierar i hög grad beroende på val av redovisningsmodell. Trenden är däremot densamma – skulden ökar för både kommuner och landsting.

Kommunernas pensionsskuld, enligt fullfonderingsmodellen, ökade från 157 miljarder kronor 2000 till 163 miljarder kronor 2004.

Motsvarande utveckling för landstingen var från 100 miljarder 2000 till 120 miljarder kronor 2004. För kommunerna motsvarade skulden 2004 i genomsnitt 18 000 kronor per invånare och för landstingen i genomsnitt 13 500 kronor per invånare.

Kommunernas pensionsskuld enligt fullfonderingsmodell respektive blandad modell. Miljarder kronor år 2000–2004

Källa: SCB, Räkenskapssammandrag för kommuner

Kommunernas pensionsskuld enligt den blandade modellen ökade mellan 2000 och 2004 med 10 procent till 9 miljarder kronor. Motsvarande utveckling för landstingen var en ökning med 62 procent till 15 miljarder kronor.

Statsbidrags- och utjämningssystemen

Syftet med det kommunalekonomiska utjämningssystemet är att skapa likvärdiga möjligheter för kommuner och landsting att tillgodose invånarnas behov av kommunal service oberoende av invånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden. Meningen är att skillnader i kommunalskatt i stort sett ska spegla skillnader i effektivitet, service- och avgiftsnivå och inte bero på skillnader i strukturella förutsättningar.

Under större delen av 1900-talet har någon form av system funnits för att utjämna skillnader i kommunsektorns ekonomiska förutsättningar. Ett utjämningssystem i nuvarande mening infördes dock först 1966. Sedan början av 1990-talet har flera förändringar gjorts i systemet.

Riksdagen beslutade 2004 att införa nya system för den kommunal-ekonomiska utjämningen. I detta system, som gäller från 2005, ingår ett nytt system för inkomstutjämning, en reviderad kostnadsutjämning samt nya inslag i form av strukturbidrag, införandebidrag och regleringspost. En grundläggande skillnad jämfört med det tidigare systemet är att inkomstutjämningen ersatts med ett i huvudsak statligt finansierat inkomstutjämningsbidrag. Samtidigt avvecklas det generella statsbidraget till kommuner och landsting.

Med den nya inkomstutjämningen minskar antalet kommuner som betalar avgifter till systemet. År 2005 är det 13 kommuner och ett landsting som betalar avgift. Det är Stockholms kommun och Stockholms läns landsting samt ett antal förortskommuner med en stor andel höginkomsttagare som betalar avgift. De kommuner som får mest i bidrag från utjämnningssystemet återfinns i södra och mellersta delen av landet. Malmö kommun och Göteborgs kommun får tillsammans nästan en tiondel av bidraget. Bland landstingen får Västra Götaland och Skåne de största bidragen.

Fördelning av bidrag år 2005. Procent

	Kommuner	Landsting	Totalt
Norrland	20	30	22
Svealand	22	5	18
Götaland	58	65	59
Hela riket	100	100	100

Andelarna i tabellen är beräknade efter det att bidragen är justerade för de avgifter som betalts i respektive landsdel. Svealands låga siffra för landstingens bidrag beror på att bidraget justerats ner med den avgift som Stockholms läns landsting betalar.

Källa: Beräknat från uppgifter i SCB, Kommunalekonomisk utjämning, OE 26 SM 0501

Fem delar i utjämnningssystemet

Utgjämningssystemet består av fem delar, nämligen inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/-avgift.

Inkomstutjämningen är den i särklass största delen i utjämnings-systemet. Inkomstutjämningen syftar till att utjämna för skillnader i kommunens ekonomi som orsakas av olikheter i skatteunderlaget. Inkomstutjämningsystemet finansieras i det nya systemet, som tidigare nämnts, till stor del av staten.

Kostnadsutjämningen är den del i systemet som ska neutralisera för strukturella kostnadsskillnader. Kostnadsutjämningen ska inte ta hänsyn till kommunens/landstingets faktiska kostnader utan base-

ras på mätbara och objektiva faktorer, som till exempel andel äldre eller andel barn i skolåldern. Om kommunen/landstinget väljer en högre ambitionsnivå och därmed högre kostnader, så ger alltså inte detta mer i kostnadsutjämningsbidrag.

Staten ska inte finansiera kostnadsutjämnningen, utan den ska i princip finansieras av kommunerna och landstingen. Därför blir avgifterna till detta system högre än avgifterna till inkomstutjämnningssystemet. Ett stort antal kommuner bidrar till kostnadsutjämnningen. De allra flesta av dessa kommuner har bidrag från inkomstutjämnningen, vilket gör att den totala utjämnningen för dem ändå blir ett bidrag.

Strukturbidraget är av regionalpolitisk karaktär. *Införandebidraget* ges till kommuner som skulle få ett orimligt stort bortfall i bidrag eller en orimligt högre avgift på grund av att nya regler införts i systemen.

Regleringsavgiften är en post som rör justeringen av statens finansiering av systemet. Om de övriga delarna i systemet ger ett resultat som överstiger statens åtagande, så ska kommunsektorn kompensera för detta. Kommunerna och landstingen påförs denna avgift i förhållande till folkmängden. Denna justering för ett enskilt år kan också bli positiv för kommunsektorn. I så fall utgår ett regleringsbidrag i stället för avgift.

Utjämnningssystemets delar år 2005. Miljarder kronor

	Kommuner	Landsting	Totalt
Inkomstutjämnning, bidrag	45,0	14,9	59,9
Inkomstutjämnning, avgift	-3,4	-2,2	-5,6
Kostnadsutjämnning, bidrag	4,6	1,2	5,8
Kostnadsutjämnning, avgift	-4,6	-1,2	-5,9
Strukturbidrag	1,5	0,7	2,2
Införandebidrag	1,5	0,6	2,2
Summa	44,6	14,1	58,7
Regleringsavgift	-2,0	-1,5	-3,5
Totalt	42,6	12,6	55,2

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting samt Finansdepartementet, Kommunalekonomisk utjämnning

Utjämnning för kostnader enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

År 2004 infördes ett kostnadsutjämnningssystem för kommunernas kostnader enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Detta kostnadsutjämnningssystem ligger utanför det ovan beskrivna inkomst- och kostnadsutjämnningssystemet. Det

totala bidragsbeloppet från LSS-utjämning 2005 är 1,8 miljarder kronor, medan avgiftsbeloppet var 1,6 miljarder kronor. Högst bidrag fick Söderhamn med 64 miljoner kronor och högst avgift betalades av Stockholm med 110 miljoner kronor.

LSS-verksamheten är ojämnt fördelad över landet och kostnads-spridningen är mycket stor mellan kommunerna. Utjämnings-systemet ska stimulera kommuner som i dag har liten verksamhet i förhållande till invånarantalet att bygga upp en egen basverksamhet, vilket ger personer med behov av stöd och service för funktionshinder större möjlighet att välja bostadsort.

Lästips:

Finansdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting.
Kommunalekonomisk utjämning 2005.

Regeringskansliet. *Utveckling inom den kommunala sektorn.* Regeringens skrivelse 2004/05:102.

Rådet för kommunala analyser och jämförelser. *Kommunernas balansgång.* 2005. Stockholm 2005.

SCB. *Kommunalekonomisk utjämning.* Statistiskt meddelande OE 26 SM 0501.

SCB. *Kommunägda företag 2004.* Statistiskt meddelande OE 27 SM 0501.

SCB och Sveriges Kommuner och Landsting. *Vad kostar verksamheten i Din kommun? Bokslut 2004.* Stockholm 2005.

SCB. *Skola, vård och omsorg i privat regi.* Bakgrundsfakta till ekonomisk statistik 2004:18.

SCB. *Årsbok för Sveriges kommuner 2005.* Örebro 2005.

Statens offentliga utredningar. *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn.* Betänkande av utjämningskommittén. SOU 2003:88

Statens offentliga utredningar. *Utgjämning av LSS-kostnader.* SOU 2002:103

Regeringskansliet. *Kommuner och landsting – organisation, verksamhet och ekonomi.* Fi 2004.42. www.regeringen.se

11 Kommuner, landsting och kommunalförbund

I detta kapitel beskriver vi översiktligt ekonomin och de verksamheter som bedrivs i kommuner, landsting och kommunalförbund. I avsnittet används i första hand den statistik som tas fram i respektive verksamhets egna bokslut, drifts- och verksamhetsredovisningar.

Primärkommunernas ekonomi och verksamhet

Kommunernas verksamhetskostnader (det vill säga kostnaderna för kommunens årliga löpande verksamhet) var 398,1 miljarder kronor 2004, en ökning med 3 procent från 2003. Detta kan jämföras med ökningen av verksamhetskostnaderna 2002–2003 på 5 procent och 2001–2002 på 6 procent.

Kommunernas sammanlagda intäkter (inklusive extraordinära intäkter) var 424,6 miljarder kronor 2004. Den största intäkten är skatteintäkter vilka svarar för 65 procent av de sammanlagda intäkterna.

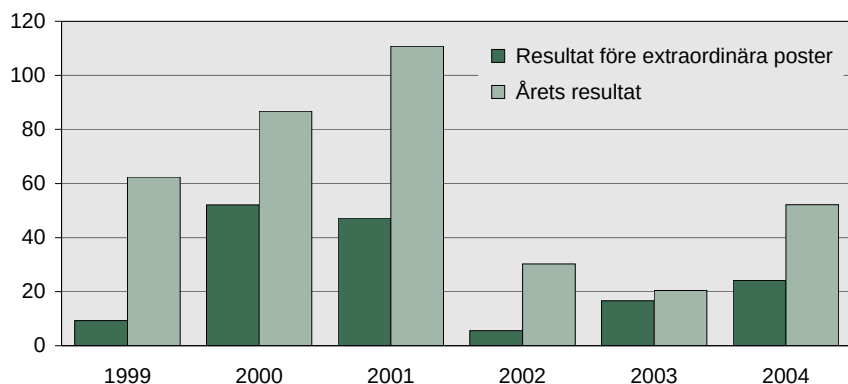
Resultaträkning för kommuner år 2003–2004. Miljarder kronor

	År 2003	År 2004
Verksamhetens intäkter	90,2	95,1
Verksamhetens kostnader	-387,5	-398,1
Avskrivningar	-13,3	-13,4
Verksamhetens nettokostnader	-310,6	-316,3
Skatteintäkter	269,8	277,0
Generella statsbidrag och utjämning m.m. netto	39,3	38,7
Finansiella intäkter	11,2	10,1
Finansiella kostnader	-8,0	-7,0
Resultat före extraordinära poster	1,7	2,4
Extraordinära intäkter	1,6	3,7
Extraordinära kostnader	-1,2	-0,9
Årets resultat	2,0	5,2

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2004. OE 25 SM 0501

Kommunernas resultaträkningar för 2004 visar ett sammanlagt överskott på 2,4 miljarder kronor före extraordinära poster. Årets resultat, som också inkluderar extraordinära poster, var mer än dubbelt så stort: 5,2 miljarder kronor.

Kommunernas resultat år 1999–2004, löpande priser. Miljarder kronor

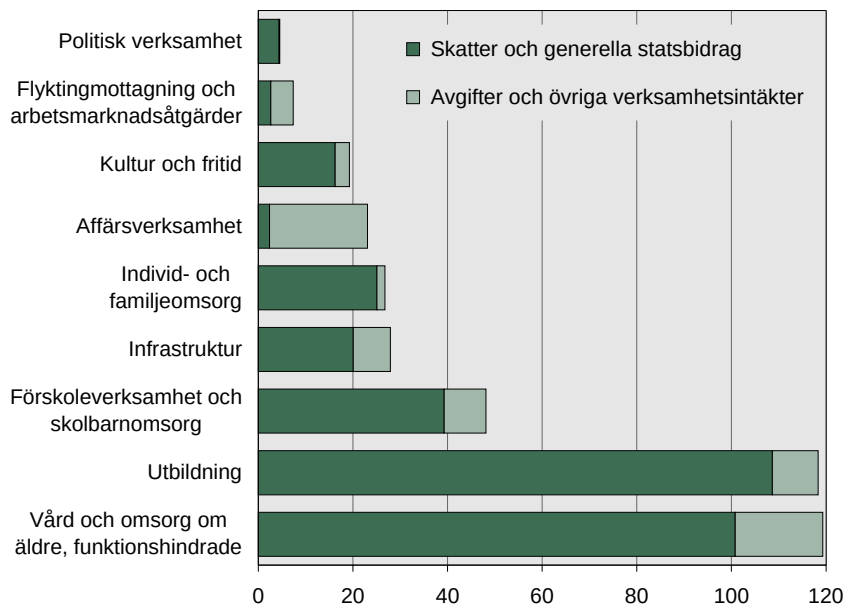
Observera att kommunernas resultat skiljer sig från det finansiella sparande som beräknas av NR. I kommunernas resultat, som bygger på kommunernas resultaträkningar, ingår bland annat finansiella poster medan utgifter för investeringar inte ingår. (se Kapitel 7)

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2004. OE 25 SM 0501

Det är resultatet före extraordinära poster som används som en indikator på kommunsektorns balans. Överskottet före extraordinära poster 2004 innebar en ökning från 2003 med 0,6 miljarder kronor. Ett positivt finansnetto (summan av de finansiella intäkterna och de finansiella kostnaderna) på 3,1 miljarder kronor 2004 bidrog till kommunernas överskott.

Kommunernas verksamhet består av ett flertal olika tjänster och produkter. De flesta av dem är obligatoriska, det vill säga kommunerna är skyldiga att tillhandahålla verksamheten för alla invånare. De största verksamhetsområdena för kommunerna är utbildningsverksamheter inklusive förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg samt omsorg om äldre och funktionshindrade.

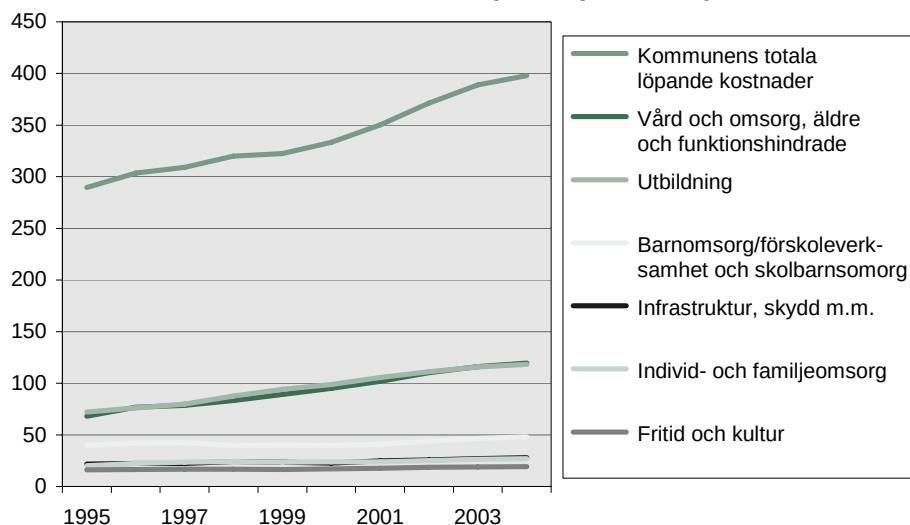
Den största delen av kommunernas verksamhet finansieras av intäkter av skatter och bidrag från staten. Endast en mindre del finansieras med hjälp av avgifter och övriga verksamhetsintäkter.

**Kostnad och finansiering av kommunernas verksamheter år 2004.
Miljarder kronor**

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2004. OE25 SM

Till verksamhetsområdet *affärsverksamhet* räknas sådana tjänster som kommunen utför men som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter. Exempel på sådana verksamheter är vattenförsörjnings- och avloppshantering, gator och vägar och bostadsverksamhet. Denna affärsverksamhet ingår inte i de offentliga myndigheterna enligt NR utan i näringslivet eftersom de inte finansieras av skatter.

Utvecklingen av kommunernas totala kostnader för de verksamheter som kommunen har skyldighet att tillhandahålla invånarna har skett i olika takt.

Kostnad för kommunernas totala löpande verksamhet och vissa verksamhetsområden år 1996–2004, löpande priser. Miljarder kronor

Källa: SCB. Offentlig ekonomi. Räkenskapssammandrag för kommuner.

Kostnaderna för de två största verksamhetsområdena *vård och omsorg om äldre och funktionshindrade* samt *utbildning*, exklusive förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, har stadigt ökat sedan mitten av 1990-talet och i stort sett i samma takt. Kostnaderna för *barnomsorg/förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg* var i stort sett oförändrade, och även något minskande under 1990-talets sista år för att därefter öka något under 2000-talets första år.

Vård och omsorg om äldre och funktionshindrade

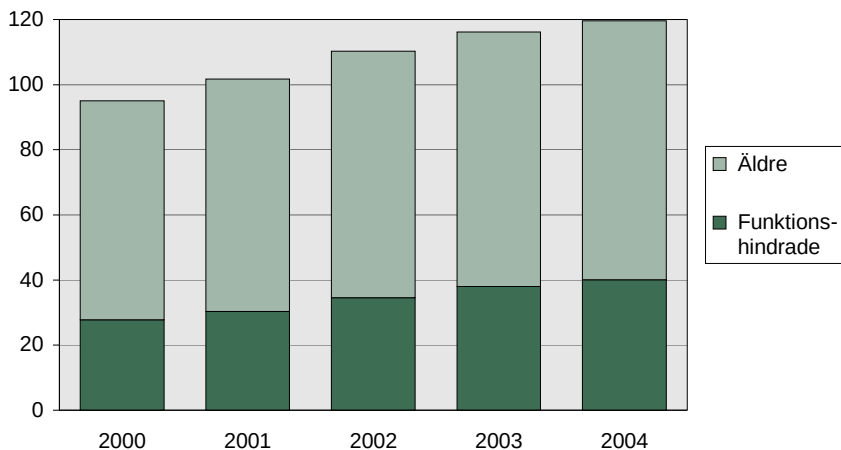
Kostnaderna för omsorg om äldre och funktionshindrade uppgick till 120 miljarder kronor 2004. Detta motsvarar en genomsnittlig kostnad på 13 477 kronor per invånare. Förklaringar till de relativt stora kostnadssökningarna inom detta område är dels den demografiska utvecklingen med en allt större andel äldre, framförallt i gruppen 80 år och äldre, dels lagstiftningen som ökat de funktionshindrades möjligheter att få hjälp och omvårdnad.

Kommunernas skyldigheter att ge service, hjälp och omvårdnad för **äldre personer** regleras av socialtjänstlagen (SoL Lag 2001:453). Enligt lagen ska de äldres möjligheter att bo kvar hemma och ha kontakter med andra personer underlättas genom hjälp i hemmet, färdtjänst och annan service. För äldre människor med behov av särskilt stöd är kommunen också skyldig att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad.

För **personer med funktionshinder** har kommunernas socialtjänst ett särskilt ansvar och ska verka för att dessa personer kan delta i samhällets gemenskap och leva som andra. För att ytterligare underlätta det dagliga livet för de funktionshindrade och främja full delaktighet i samhällslivet trädde lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS Lag 1993:387) i kraft 1994. Lagen syftar till att ge och skapa jämlika levnadsvillkor för personer med varaktiga och omfattande funktionshinder. LSS är en rättighetslag som ska komplettera de insatser som kan ges med stöd av lagstiftningen i SoL och hälso- och sjukvårdslagen (HSL Lag 1982:763).

De personer som omfattas av LSS har rätt att för sin dagliga livsföring få **assistansersättning** enligt lagen om assistentersättning (LASS Lag 1993:389) om personen har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan.

Kostnader för omsorg om äldre och funktionshindrade år 2000–2004, löpande priser. Miljarder kronor

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2004. OE 25 SM 0501

Huvuddelen av omkostnaderna för de äldre utgörs av kostnader för vård och omsorg i särskilt boende. Av de totala kostnaderna för äldre 2004 gick 70 procent till vård och omsorg i särskilt boende.

Drygt 80 procent av kommunernas kostnader för funktionshindrade personer avser insatser för stöd och service enligt LSS och LASS. Denna andel har i stort sett varit konstant under de första åren under 2000-talet. Även staten är huvudman för vissa delar av stöd och servicen för funktionshindrade. År 2004 fick kommunerna 7,0 miljarder kronor i ersättning från Försäkringskassan för kostnader för personlig assistans enligt LASS.

Kostnader för insatser enligt LSS och LASS år 2000–2004. Miljarder kronor, löpande priser

	2000	2001	2002	2003	2004
Boende enligt LSS	10,4	11,1	12,0	13,3	13,8
Personlig ass. enligt LSS och LASS	7,3	8,2	9,8	11,0	12,1
Daglig verksamhet enligt LSS	3,2	3,5	3,8	4,1	4,2
Övriga insatser enligt LSS	2,2	2,5	2,7	3,1	3,3
Insatser enligt LSS och LASS totalt	23,2	25,4	28,3	31,5	33,4

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2004. OE 25 SM 0501

Förskoleverksamhet och utbildning

Kommunerna är skyldiga att tillhandahålla utbildning i olika former för medborgarna. De olika utbildningsformerna regleras av skollagen (1985:1100). Kommunernas ansvar avser förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, skolväsende för barn och unga samt vuxenutbildning.

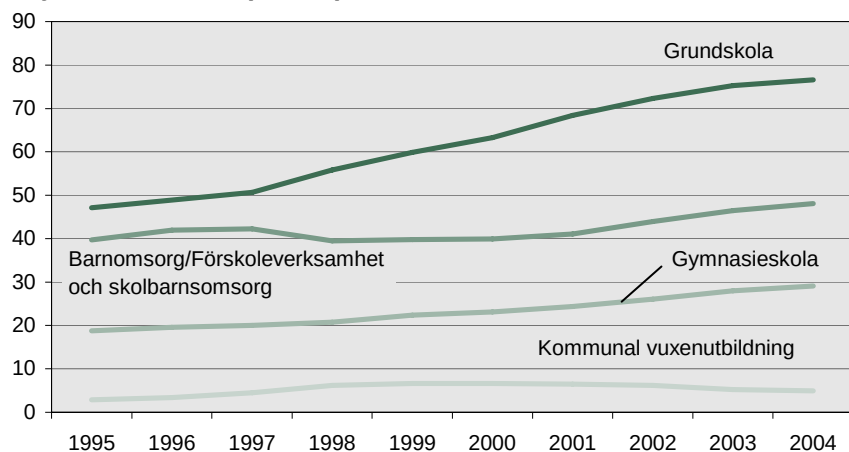
Alla barn och ungdomar ska ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet – oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden. För barn och ungdomar anordnar den offentliga sektorn utbildning i form av förskoleklass, grundskola och gymnasieskola samt motsvarande skolformer, särskola, specialskola och sameskola. Dessutom ska det också anordnas pedagogisk verksamhet i form av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Det offentliga skolväsendet för vuxna ska ge vuxna tillfälle att komplettera sin utbildning. För vuxna anordnas utbildning i form av kommunal vuxenutbildning, vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvux) och svenskundervisning för invandrare (sfi)

Källa: Svensk författningssamling, skollagen

Kostnaderna för utbildning har ökat för samtliga utbildningsformer förutom den kommunala vuxenutbildningen.

**Kostnader för verksamheter inom utbildningsområdet år 1995–2004.
Miljarder kronor, löpande priser**

Från och med 1998 förs kostnaderna för förskoleklass (tidigare s.k. 6-årsverksamhet) från förskoleverksamheten till grundskolan

Källa: SCB, Offentlig ekonomi, Räkenskapssammandrag för kommuner

Den största kostnaden för samtliga utbildningsformer utgörs av kostnaderna för den egna personalen. Dessa kostnader var högst inom förskoleverksamheten, där de utgjorde 65 procent av förskoleverksamhetens totala kostnader, och inom grundskolan där 61 procent var personalkostnader 2004. För gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen uppgick kostnaderna för den egna personalen till cirka hälften av den totala kostnaden för respektive verksamhet 2004.

Förskoleverksamhetens kostnader hölls nere genom minskad personaltäthet

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg omfattar ett flertal olika verksamheter av det som tidigare gick under samlingsnamnet barnomsorg. Verksamheterna byggdes ut kraftigt under 1990-talet men även under 2000-talet genomfördes reformer för att öka tillgängligheten till förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg (maxtaxa, allmän förskola m.m.). 2004 var kostnaden för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg sammanlagt 48,1 miljarder kronor, motsvarande i genomsnitt 4 990 kronor per invånare.

Kostnaden för förskolan var 70 procent av kostnaderna för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Kostnaderna för familjedag-

hem utgjorde endast 6 procent av kostnaderna för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg 2004. Detta var en avsevärt lägre andel än 1996 då familjedaghemmens andel av barnomsorgskostnaderna (inklusive dåvarande sexårsverksamhet) var 16 procent.

Antal inskrivna barn i förskola, familjedaghem och fritidshem år 2000–2004

	Förskola	Familje- daghem	Fritidshem	Förskole- verksamhet totalt
2000	314 894	57 762	332 469	704 125
2001	314 987	49 724	336 508	701 219
2002	333 646	45 260	350 744	729 650
2003	351 722	39 956	341 855	733 533
2004	364 045	35 970	326 132	726 147

Uppgifterna avser den vecka då 15 oktober infaller.

Källa: Skolverket. Rapport 265. Beskrivande data 2005

Antalet inskrivna barn i förskoleverksamhet totalt har ökat med tre procent sedan sekelskiftet. Antalet inskrivna barn i förskolor har ökat med 17 procent medan antalet barn inskrivna i familjedaghem minskat med 38 procent.

Antalet anställda i verksamheterna har inte ökat i samma takt som antalet barn vilket resulterat i minskad personaltäthet fram till sekelskiftet. Mellan 2000 och 2004 har dock antalet barn per årsarbetare i förskolan varit relativt konstant, mellan 5,3 och 5,4. I fritidshemmen var det 18,2 barn per årsarbetare år 2004 vilket kan jämföras med 17,5 barn per årsarbetare 2000.

Anställda i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg år 2000–2004

	Förskola, (årsarbetare)	Fritidshem (årsarbetare)	Antal dag- barnvårdare
2000	58 100	19 000	10 500
2001	58 700	19 400	9 300
2002	63 100	19 100	8 500
2003	65 500	18 800	7 700
2004	67 300	17 900	6 900

Uppgifterna avser den vecka då 15 oktober infaller. Antal anställda är omräknat till årsarbetare.

Källa: SCB. Utbildningsstatistisk årsbok 2005. Skolverket, Rapport 260, Barn, elever och personal. Del 2, 2005.

Grundskolans kostnader har ökat mest bland skolformerna

Kostnaderna för grundskolan har ökat mest av de olika skolformerna den senaste tioårsperioden. Kostnaden för grundskolan uppgick till 77,8 miljarder kronor 2004, motsvarande i genomsnitt 8 488 kronor per invånare. Kostnadsökningen är huvudsakligen en följd av demografiska förändringar. Antalet elever i grundskolan var 1 023 724 läsåret 2004/05, vilket var 12 procent mer än tio år tidigare. Antal lärare i grundskolan ökade med 10 procent från läsåret 1994/1995 och var 82 316 läsåret 2004/2005.

Antalet lärare har ökat i något snabbare takt än antalet elever, vilket framgår om man ser till antalet lärare per 100 elever under perioden.

Antal lärare per 100 elever i grundskolan läsåren 1996/97 – 2004/05

Läsår	1996/ 1997	1997/ 1998	1998/ 1999	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Lärare per 100 elever	7,7	7,5	7,6	7,6	7,6	7,8	7,9	8,0	8,0

Uppgifterna avser den vecka då 15 oktober infaller. Antal lärare är omräknat till heltidstjänster. Grundskolan omfattar samtliga huvudmän.

Källa: SCB. Utbildningsstatistisk årsbok 2005. Skolverket, Rapport 265. Beskrivande data 2005.

Kraftigare ökning av gymnasieskolans kostnader under 2000-talet

Dagens programindelade gymnasieskola bildades läsåret 1995/96 då de tidigare tvååriga yrkesinriktade linjerna förlängdes med ett år. Gymnasieskolan omfattade därefter 16 treåriga nationella program, ett individuellt program samt specialutformade program. 2000/01 tillkom ett sjuttonde nationellt program, teknikprogrammet. Programmen byggs upp av olika kurser, av vilka ett antal kärnämnen är obligatoriska för alla elever på de nationella programmen och det specialutformade programmet.

Kostnaden för gymnasieskolan var 29,1 miljarder kronor 2004 vilket motsvarade i genomsnitt 3 583 kronor per invånare. Kostnaden för gymnasieskolan började öka kraftigare under 2000-talet, till stor del beroende på att ett ökande antal ungdomar kommit i gymnasieåldern.

Antalet elever i gymnasieskolan var 347 700 elever läsåret 2004/05. Drygt en tredjedel av alla elever i gymnasieskolan studerade på de mer studieförberedande programmen (naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet) och cirka 7 procent på individuella program.

Antal lärare i gymnasieskolan, omräknat till heltidstjänster, var 28 000 läsåret 2004/2005. Antalet lärare i gymnasieskolan har, från slutet av 1990-talet, ökat i något snabbare takt än antalet elever, vilket medfört att också lärartätheten i gymnasieskolan ökat fram till 2003/2004.

Antal lärare per 100 elever i gymnasieskolan läsåren 1996/97–2004/05

Läsår	1996/ 1997	1997/ 1998	1998/ 1999	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Lärare per 100 elever	7,4	7,4	7,6	7,8	7,9	8,1	8,2	8,2	8,1

Uppgifterna avser den vecka då 15 oktober infaller. Antal lärare är omräknat till heltidstjänster. Gymnasieskolan omfattar samtliga huvudmän.

Källa: SCB. Utbildningsstatistisk årsbok 2005. Skolverket, Rapport 265, Beskrivande data 2005.

Kunskapslyftet förklarar de ökade komvuxkostnaderna 1998–2001

Den kommunala vuxenutbildningen (komvux) består dels av en grundläggande vuxenutbildning, dels av en gymnasial vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning. Man kan börja i komvux tidigast det år man fyller 20 år eller det år då man genomfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan. Den sammanlagda kostnaden för komvuxutbildningarna uppgick till 4,8 miljarder kronor, varav 0,9 miljarder kronor avsåg den grundläggande utbildningen. Detta motsvarar en genomsnittlig kostnad per invånare på 537 kronor.

Läsåret 2003/2004 gick 226 850 elever i den kommunala vuxenutbildningen, vilket var en minskning med 7 procent från läsåret 2002/2003. Detta innebär en fortsatt minskning av antalet elever från 1998/99 då det var 350 900 elever. Det läsåret var kulmen på den särskilda satsningen 1997–2001 på utbildning för arbetslösa och kortutbildade (det så kallade Kunskapslyftet).

Antalet lärare, omräknat till heltidstjänster i komvux, har inte ökat i samma takt som antalet elever. Läsåret 1994/95 var antalet lärare 4 990 vilket kan jämföras med 5 150 lärare läsåret 2003/2004.

Antal lärare per 100 elever i komvux läsåren 1995/96 – 2004/05

Läsår	1996/ 1997	1997/ 1998	1998/ 1999	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Lärare per 100 elever	5,0	4,4	4,5	4,5	4,1	3,9	4,0	4,1	4,0

Uppgifterna avser den vecka då 15 oktober infaller. Antal lärare är omräknat till heltidstjänster. Komvux omfattar samtliga huvudmän.

Källa: SCB. Utbildningsstatistisk årsbok 2005. Skolverket, Rapport 265, Beskrivande data.

Landstingens ekonomi och verksamhet

År 2005 finns det 18 landsting och 2 regioner (Västra Götalandsregionen och Region Skåne) samt en kommun utanför landsting (Gotlands kommun). Västra Götalandsregionen tillkom 1999 genom en sammanslagning av landstingen Göteborgs och Bohuslän, Älvsborgs län och Skaraborgs län och Region Skåne tillkom 1998 genom sammanslagning av Kristianstads läns landsting och Malmöhus läns landsting. Dessutom fördes sjukvården i Malmö och Göteborg till regionerna. Landstingen och regionerna ansvarar för uppgifter som är gemensamma för större geografiska områden än kommuner och som ofta kräver stora resurser.

Landstingens och regionernas verksamhetskostnader (det vill säga kostnaderna för den årliga löpande verksamheten) var 193,7 miljarder kronor 2004, en ökning med 2 procent från 2003. Närmare hälften av kostnaderna avsåg löner (exklusive skattefria ersättningar) och övriga kostnader för personal (inklusive utbetalda pensioner)

Intäkterna i verksamheten uppgick till 48,1 miljarder kronor, skatteintäkterna till 141,8 miljarder kronor och generella statsbidrag (netto-redovisade) till 9,6 miljarder kronor. Skatteintäkter finansierade därmed 73 procent av landstingens verksamhetskostnader. Inkomster av patientavgifter och andra avgifter finansierar endast en liten del, 3 procent, av verksamhetskostnaderna.

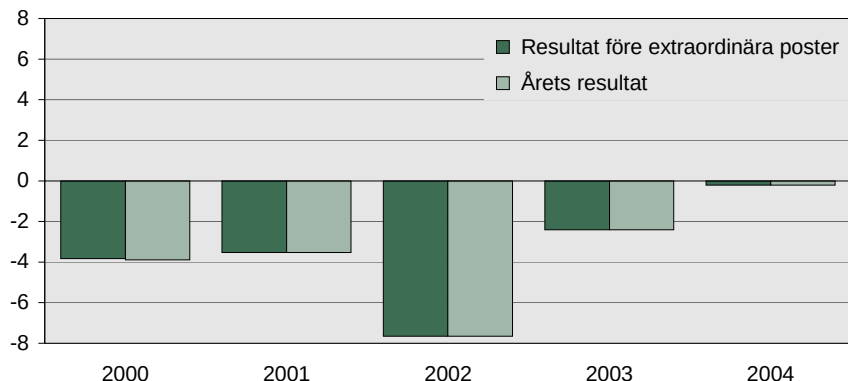
Resultaträkning för landsting och regioner år 2003–2004. Miljarder kronor

	2003	2004
Verksamhetens intäkter	46,5	48,1
Verksamhetens kostnader	-190,0	-193,7
Avskrivningar	-5,2	-5,6
Verksamhetens nettokostnader	-148,7	-151,2
Skatteintäkter	136,4	141,8
Generella statsbidrag och utjämning m.m. netto	10,3	9,6
Finansiella intäkter minus kostnader	- 0,4	- 0,4
Resultat före extraordinära poster	- 2,4	- 0,2
Extraordinära poster, netto	0,06	0
Årets resultat	- 2,4	- 0,2

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2004.

Landstingen och regionernas sammanlagda resultaträkning för 2004 visar ett sammanlagt underskott på 0,2 miljarder kronor, vilket innebär en fortsatt förbättring av landstingens resultat. Underskottet var i stort sett detsamma för resultatet före extraordinära poster som för årets resultat.

Landstingens resultat år 2000–2004. Löpande priser. Miljarder kronor

Observera att landstingens resultat skiljer sig från det finansiella sparande som beräknas av NR. I landstingens resultat, som bygger på landstingens resultaträkningar, ingår bland annat finansiella poster medan utgifter för investeringar inte ingår. (se Kapitel 7)

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2004.

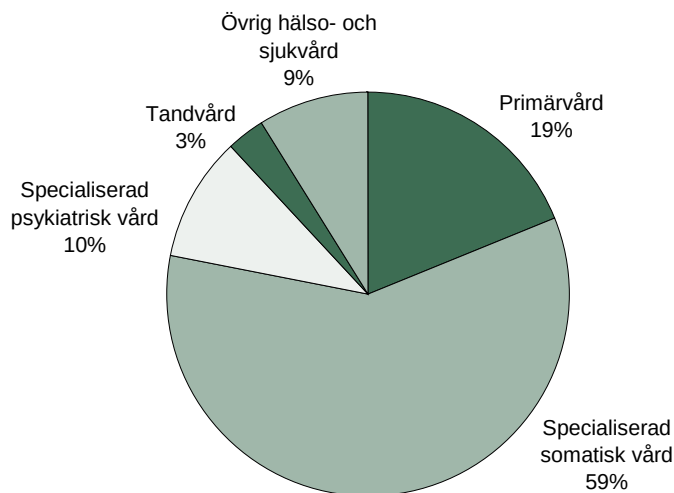
Resultatet före extraordinära poster är det resultat som används vid diskussioner om huruvida landstingen har sin ekonomi i balans eller inte enligt balanskravet. (Se kapitel 10)

Landstingens och regionernas verksamheter omfattar såväl verksamheter inom hälso- och sjukvård som verksamheter inom regional utveckling. Den största verksamheten är hälso- och sjukvården som omfattar cirka 80 procent av landstingens verksamhet.

Hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvård omfattar verksamhetsområdena primärvård, specialiserad somatisk vård, specialiserad psykiatrisk vård, tandvård, övrig hälso- och sjukvård (ambulans- och sjuktransporter, handikappverksamhet m.m.) samt politisk verksamhet avseende hälso- och sjukvård.

Fördelning av nettokostnader för hälso- och sjukvården år 2004. Procent

Nettokostnader avser bruttokostnader minus bruttointäkt. I nettokostnaden har servicekostnader, t.ex. ersättning för fastigheter etc. fördelats ut på verksamheterna.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2004. Verksamhet i landsting och regioner.

Från och med 2004 redovisas läkemedelsförmånen som ett eget område. De externa kostnaderna för denna var 19,0 miljarder kronor och de externa intäkterna 19,6 miljarder kronor. Verksamheten har således gått jämnt ut eftersom statsbidraget i stort sett motsvarat kostnaden.

Prestationer inom hälso- och sjukvården

Som mått på prestationer i hälso- och sjukvården används **besök** respektive **vårdtillfällen/utskrivna patienter**. Besök används för att beskriva behandlingar i öppen vård och vårdtillfällen behandlingar i slutenvård. Inom den specialiserade vården särskiljs **mottagningsverksamhet** från **dagsjukvård**. Med dagsjukvård avses öppen vård som innebär mer omfattande eller resurskrävande insatser än vad ett besök normalt kräver. Som en tredje vårdform särredovisas **hemsjukvård**. Eftersom hemsjukvården bedrivs inom såväl primärvård som specialiserad somatisk samt psykiatrisk vård, utgör den ett delområde som finns inom samtliga tre områden.

Inom primärvården har det blivit allt vanligare att ett "normalt" besök på vårdcentralen ersätts med en telefonkontakt. För att registreras som telefonkontakt ska den ersätta ett "normalt" besök och det ska dessutom finnas en journalanteckning.

Läkarbesök och vårdplatser

Antalet läkarbesök minskade från 2001 till 2004. Denna utveckling var densamma oavsett egenproducerad vård eller vård producerad av annan vårdgivare.

Läkarbesök per 1 000 invånare efter verksamhetsområde och vårdgivare år 2001–2004, samtliga huvudmän

	2001	2002	2003	2004
Egen produktion				
Läkarbesök/1000 invånare	2 048	2 025	1 955	1 881
<i>Därav i</i>				
Specialiserad somatisk vård	975	969	917	909
Specialiserad psykiatrisk vård	68	69	68	67
Primärvård	1 004	988	918	906
Annan vårdgivare				
Läkarbesök/1000 invånare	829	840	813	811
<i>Därav i</i>				
Specialiserad somatisk vård	428	425	388	363
Specialiserad psykiatrisk vård	35	37	35	35
Primärvård	367	377	380	413
Totalt	2 877	2 865	2 769	2 692

Läkarbesök, exklusive i mödra- och barnhälsovård och exklusive besök i dagsjukvård.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2004.

Besök hos övriga personalkategorier än läkare har däremot ökat inom hälso- och sjukvården och utgjorde totalt 28 700 besök 2004. De flesta av dessa besök gjordes i primärvården.

Antalet disponibla vårdplatser totalt har dock minskat. År 2004 fanns det 27 088 platser, vilket kan jämföras med 29 122 platser 2001. De flesta vårdplatserna fanns i den specialiserade somatiska vården.

Primärvård

Primärvård är den första vårdnivån inom hälso- och sjukvård och omfattar basal medicinsk utredning, behandling och omvårdnad samt förebyggande arbete och rehabilitering. Verksamheten är indelad i tio olika delområden, varav *allmänläkarvård* och sjuksköterskevård svarade för drygt två tredjedelar. Tillsammans utgör delområdena den vård som respektive vårdcentral kan erbjuda. Antalet vårdcentraler var 1 036 år 2004. Av dessa drevs 250 i privat regi.

Totalt gjordes 12,3 miljoner läkarbesök 2004 inom primärvården, vilket motsvarade 1,36 besök per invånare. Det helt dominerande delområdet var *allmänläkarvård* som svarade för 90 procent av läkarbesöken. Det näst största delområdet, jourverksamheten, utgjorde knappt 8 procent.

Specialiserad somatisk vård

Specialiserad somatisk vård utgör den andra vårdnivån. Denna omfattar medicinsk utredning, behandling och omvårdnad som kräver mer specialiserade insatser samt större tekniska och personella resurser än primärvård. Vården omfattar medicinsk och kirurgisk korttidsvård, rehabilitering, geriatrisk vård m.m. Verksamheterna bedrivs huvudsakligen vid sjukhus men även utanför sjukhus på specialistläkarmottagningar eller vårdcentraler.

Samtliga faktiskt genomförda mottagningsbesök inklusive hembesök i den specialiserade somatiska vården uppgick till 17 miljoner 2004. Ett läkarbesök är ofta mer omfattande än ett besök hos andra personalkategorier. Om därför ett besök hos andra personalkategorier räknas till 40 procent av ett läkarbesök så reduceras antalet mottagningsbesök till 14 miljoner.

Vanligast är besök hos läkare som 2004 uppgick till 11,4 miljoner. Av samtliga vårdkontakter skedde drygt 70 procent i egen regi medan landstingen köpte cirka en fjärdedel från andra.

Antalet vårdtillfällen i *sluten* specialiserad somatisk vård uppgick till 1,4 miljoner 2004, varav 97 procent producerades av landstingen och regionerna.

Specialiserad psykiatrisk vård

Specialiserad psykiatrisk vård omfattar psykiatrisk korttidsvård och psykiatrisk långtidsvård. Här ingår allmän psykiatri, barn- och ungdomspsykiatri samt rättspsykiatri och innehåller t.ex. psykiatrisk vård av alkoholmissbrukare, psykiatrisk vård av övriga toxikomaner och psykiatrisk vård av matmissbrukare. Området omfattar även behandlingshem inom den psykiatriska barn- och ungdomsvården. Verksamheten inom den specialiserade psykiatriska vården är koncentrerad till den psykiatriska slutna vården och den psykiatriska mottagningsverksamheten.

Antalet mottagningsbesök inklusive hembesök uppgick till nästan 4 miljoner. Antalet mottagningsbesök reduceras till 2 miljoner när besök hos andra personalkategorier viktas till 40 procent av ett läkarbesök. Av den sammanlagda verksamheten sker drygt 80 procent i egen regi.

Antalet vårdtillfällen inom den specialiserade psykiatriska slutna vården uppgick till närmare 90 000. Det är det område inom den specialiserade psykiatriska vården som tar de största resurserna.

Specialiserad psykiatrisk sluten vård år 2004. Samtliga huvudmän.

Vårdkontakter

Vårdtillfällen/utskrivningar	89 000
andel egenproducerade (%)	93

Vårdkontakter per invånare

Vårdtillfällen/utskrivningar	0,01
------------------------------	------

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2004. Verksamhet och ekonomi i landsting och regioner.

Tandvård

Tandvård omfattar delområdena allmänvård för vuxna, tandvård för patienter med särskilda behov, allmäntandvård för barn och ungdom samt specialisttandvård. Nästan hälften av resurserna inom tandvården går till allmäntandvård för barn och ungdomar. Den omfattar all förebyggande och basal tandvård som ges till ungdomar i åldern 0–19 år.

Den specialiserade tandvården är också ett delområde som tar stora resurser i anspråk. Den omfattar exempelvis tandreglering och tandlossningssjukdomar och vänder sig till såväl barn och ungdomar som vuxna.

Antalet vårdkontakter i tandvården, exklusive patienter med särskilda behov (till exempel personer på sjukhem och liknande), uppgick 2004 till drygt 3,4 miljoner.

Övrig hälso- och sjukvård

För flertalet verksamheter inom området övrig hälso- och sjukvård finns inte prestationer i form av besök, vårdtillfällen eller dylikt. Verksamheterna mäts i huvudsak enbart med kostnader och intäkter. De mest framträdande verksamheterna är handikappverksamhet/hjälpmedelsverksamhet som svarar för närmare 30 procent samt ambulans och sjuktransporter som svarar för cirka 25 procent. Övriga verksamheter inom området är sjukresor, social verksamhet, folkhälsofrågor, forskning och utvecklingsverksamhet m.m.

Handikappverksamhet/hjälpmedelsverksamhet omfattar bl.a. hjälpmedelscentraler (hörcentraler, syncentraler och instrumentverkstäder) ortopedisk verksamhet samt pedagogisk hörselvård. Inom detta område redovisas vissa journalförda besök.

**Övrig hälso- och sjukvård år 2004, handikappverksamhet/
hjälpverksamhet. Samtliga huvudmän**

	Samtliga per- sonalkategorier
Vårdkontakter	
Besök/hembesök	458 000
därav egenproducerade	477 000
Besök/hembesök per invånare	0,05

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2004. Verksamhet och ekonomi i landsting och regioner.

Under social verksamhet redovisas barn- och ungdomsvård samt vård av missbrukare. Här ingår även landstingens insatser i form av rådgivning och annat personligt stöd enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Delområdet FoU avser forskning och utveckling som framför allt bedrivs inom ramen för de medicinska fakulteternas verksamhet. Det är en verksamhet som är nära integrerad med patientvården, vilket bl.a. har till följd att kostnader för FoU är svåra att få fram. Den kliniska forskningen vid universitetssjukhusen är i princip statligt finansierad.

Kommunalförbundens ekonomi

Flera kommuner är för små för att på egen hand driva vissa verksamheter, till exempel gymnasieskola och räddningstjänst, och därför går två eller flera kommuner samman och bildar ett kommunalförbund som sköter driften av vissa verksamheter åt de samverkande kommunerna.

Kommunalförbund är offentligrättsligt reglerade samverkansorgan enligt regler i kommunallagen. Medlemmarna överlämnar beslutanderätten i den eller de frågor för vilka kommunalförbundet bildats samt tillskjuter nödvändiga medel. Ett kommunalförbund kan även ha myndighetsuppgifter. De flesta kommunalförbund bedriver verksamhet inom utbildningsområdet, främst gymnasieskolutbildning, och inom infrastrukturområdet, främst räddningstjänst.

Resultaträkning för kommunalförbund år 2003–2004. Miljoner kronor

Resultaträkningsposter	2003	2004
Verksamhetens intäkter	6 209	7 118
Verksamhetens kostnader	-5 949	-6 694
Avskrivningar	-235	-253
Verksamhetens nettokostnader	24	171
Finansiella intäkter	27	24
Finansiella kostnader	-97	-105
Resultat före extraordinära poster	-46	90
Extraordinära intäkter	1	10
Extraordinära kostnader	-17	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		
Årets resultat	-64	105

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser. OE 25 SM 0501

Resultatet för kommunalförbunden före extraordinära poster visade ett överskott på 90 miljoner kronor för 2004, vilket kan jämföras med ett underskott på 46 miljoner kronor 2003.

Det fanns 91 kommunalförbund 2004, vilket var 10 fler än 2003. Den sammanlagda kostnaden för kommunalförbundens verksamhet var 6,7 miljarder kronor, 0,8 miljarder kronor mer än 2003.

Kommunalförbundens driftskostnader för utbildningsverksamheter (2,3 miljarder kronor) och räddningstjänsten (2,2 miljarder kronor) svarade tillsammans för två tredjedelar av kommunalförbundens totala driftskostnad.

Kommunalförbundens största kostnad är, i likhet med kommunerna, kostnader för personalen. Särskilt inom räddningstjänsten utgör personalkostnaden en stor del med tre fjärdedelar av den totala driftkostnaden medan personalkostnaden för utbildningsverksamheterna är hälften av den totala driftskostnaden. De största intäkterna för kommunalförbunden är intäkterna från medlemskommuner med 4,5 miljarder kronor. Kommunalförbunden har också andra intäkter på drygt 2,4 miljarder kronor, varav 0,8 miljarder kronor kommer från landstingen.

Lästips:

SCB. *Den offentliga sektorn. Bokslut för verksamhetsåret 2003*. Örebro 2004

SCB. *Kommunernas hushållning med resurser*. Statistiskt meddelande OE 25 SM 0501

SCB. *Kommunernas resultat*. Statistiskt meddelande OE 24 SM 0501

SCB. *Skola, vård och omsorg i privat regi*. Bakgrundsfakta till ekonomisk statistik. 2004:18

SCB och Sveriges Kommuner och Landsting. *Vad kostar verksamheten i Din kommun? Bokslut 2004*. Stockholm 2005

SCB. *Utbildningsstatistisk årsbok 2005*. Örebro 2004

SCB. *Årsbok för Sveriges kommuner 2005*. Örebro 2004

Socialstyrelsen. *Jämförelsetal för socialtjänsten 2004*.

Statens offentliga utredningar. *Rättsvis kommunal utjämning*. SOU 2000:127

Skolverket. *Beskrivande data 2005. Förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning*. Rapport 265

Socialstyrelsen. *Hälso- och sjukvårdsrapport 2005*. Stockholm 2005

Sveriges Kommuner och Landsting. *Ekonomirapporten*. Stockholm 2005

Sveriges Kommuner och Landsting. *Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2004. Verksamhet och ekonomi i landsting och regioner*. Stockholm 2005

Regeringskansliet. *Kommuner och landsting – organisation, verksamhet och ekonomi*. Fi 2004:42. www.regeringen.se

Till detta avsnitt hör:

Tabell 15. Kostnader för kommunernas verksamheter, löpande priser

Tabell 16. Landstingens kostnader och intäkter efter område

12 Ålderspensionssystemet

I detta kapitel beskriver vi ålderspensionssystemet (tidigare benämnt socialförsäkringssektor – från och med 1999 ingår endast ålderspensionssystemet i socialförsäkringssektorn) från ett verksamhetsperspektiv. Perspektivet innebär att i första hand den statistik som tas fram i verksamhetens egna bokslut, drift- och verksamhetsredovisningar används.

Ålderspensionssystemet redovisas vid sidan av statsbudgeten. Systemet ersätter det tidigare gällande pensionssystemet, omfattande ATP och folkpension. Det äldre pensionssystemet kommer att fasas ut fram till 2018 och successivt ersättas av det nya ålderspensionssystemet. Ålderspensionssystemet består av en *fördelningsdel* (inkomstpensionen inkl. tilläggspension) och en *premiereservdel* (premiepensionen).

Avgifterna till pensionssystemet uppgår till 18,5 procent av förvärvsinkomsterna upp till 7,5 inkomstbasbelopp. Därav går 16 procentenheter till inkomstpensionen och 2,5 procentenheter till premiepensionen.

Inkomstpensionen finansieras i princip av de pensionsavgifter som betalas in löpande. Premiepensionen finansieras av fonderade medel.

Inkomstpensionen

I inkomstpensionen fungerar allmänna pensionsfonderna (AP-fonderna) som en buffert. I samband med pensionsreformen 2000 ändrades regelverket för de tidigare AP-fonderna och de ändrade också namn. AP-fondernas roll är att utjämna svängningar i balansen mellan pensionsavgifter och pensioner.

År 2004 ökade fonderna med 69 miljarder kronor. Nettot mellan pensionsavgifterna och pensionsutbetalningarna gav ett överskott på cirka 7 miljarder kronor 2004. Avkastningen på fonderna uppgick till 65 miljarder kronor och administrationskostnaderna till knappt 3 miljarder kronor.

Avkastningen på fonderna är beroende av utvecklingen på aktiemarknaden eftersom nära 60 procent av tillgångarna är placerade i aktier, varav merparten i utländska aktier. Uppgången för den

svenska aktiemarknaden var 20,8 procent (SAX-index), medan MSCI:s världsindex steg med 14,7 procent, mätt i amerikanska dollar. Motsvarande utveckling för 2003 var 29 respektive 30 procent.

Inkomstpension år 2003–2004. Miljarder kronor

	2003	2004
Förändring av fondtillgångar		
Pensionsavgifter	165,1	171,6
Pensionsutbetalningar	-155,0	-164,8
Avkastning på fonderat kapital	82,1	65,2
Administrationskostnader	-2,4	-2,7
Summa förändring fondtillgångar	89,4	69,3
 Förändring av avgiftstillgång	 172,3	 141,5
Tillgångar		
Buffertfonderna	576,9	646,2
Avgiftstillgång	5 465,1	5 606,6
Summa tillgångar	6 042,0	6 252,8
 Pensionsskuld	 5 984,2	 6 244,0
 Balanstalet	 1,001	 1,0001

Källa: Försäkringskassan, Pensionssystemets årsredovisning, 2004

AP-fonderna

Första, Andra, Tredje och Fjärde och Sjätte AP-fonderna förvaltar det buffertkapital som ingår som en mindre del av inkomstpensionens tillgångar. **Sjunde AP-fonden** förvaltar en stor andel av det fonderade kapitalet i premiepensionssystemet. Eftersom det inte finns någon femte AP-fond är fonderna sex till antalet.

Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna har samma uppdrag – att förvalta globala portföljer av aktier, obligationer och andra räntebärande papper.

Sjätte AP-fonden har ett specialiserat uppdrag att investera en mindre del av pensionssystemets fonderade kapital på den s.k. riskkapitalmarknaden,

Sjunde AP-fonden har inrättats för att förvalta Premiesparfonden. Sjunde AP-fonden förvaltar även Premievals-fonden som är ett statligt alternativ bland cirka 700 valbara fonder i premiepensionssystemet.

Tillgångarna i AP-fonderna (buffertfonderna) svarar för en mindre del av tillgångarna i inkomstpensionen. Förutom buffertfonderna beräknas en tillgång i form av framtida avgifter. Denna så kallade avgiftstillgång uppgick till 5 607 miljarder kronor vid utgången av 2004 och svarar för 90 procent av tillgångarna på 6 253 miljarder kronor. Pensionsskulden, som består av intjänade pensionsrätter med avdrag för utbetalda pensioner, uppgick till 6 244 miljarder kronor vid utgången av 2004.

Tillgångarna översteg således skulderna med 9 miljarder kronor och översteg därmed det så kallade balanstalet 1. Om balanstalet understiger 1 så reduceras den årliga uppräkningsen av intjänade pensionsrätter och utbetalda pensioner till balansen mellan tillgångar och skulder återställs. Detta är den så kallade bromsen i pensions-systemet.

Premiepensionssystemet

År 2004 uppgick avgifterna till premiepensionen till 22 miljarder kronor och avkastningen på fonderna till 9 miljarder kronor. Efter avdrag för administrationskostnader m.m. ökade tillgångarna med 30 miljarder kronor.

Premiepension år 2003 – 2004. Miljarder kronor

	2003	2004
Förändring av fonderade tillgångar		
Pensionsavgifter	21,0	22,4
Pensionsutbetalningar	0,0	0,0
Avkastning på fonderat kapital	13,9	9,0
Administrationskostnader, m.m.	-0,2	-0,3
Summa förändring fondtillgångar	34,7	31,0
Tillgångar		
Fonder	94,2	125,1
Övriga tillgångar	46,1	45,4
Summa tillgångar	140,3	170,5

Källa: Försäkringskassan, Pensionssystemets årsredovisning, 2004

Vid utgången av 2004 uppgick tillgångarna till 170 miljarder kronor, varav 45 miljarder kronor bestod av preliminära avgifter som ännu inte är placerade i de cirka 700 fonderna. Fondkapitalet uppgick till 125 miljarder kronor varav 40 miljarder kronor var placerade i Premiesparfonden som förvaltas av Sjunde AP-fonden.

Premiepensionsmyndigheten (PPM) är försäkringsgivare för premiepensionen i det allmänna ålderspensionssystemet. De huvudsakliga uppgifterna är att hantera individuella konton för pensionsmedel i olika värdepappersfonder, att besluta om och medverka vid pensionsutbetalningar och informera om premiepensionssystemet.

Under april 2004 genomfördes ett första fondval för de cirka 129 000 nya pensionssparare som tillkommit detta år. Totalt placerade de cirka 142 miljoner kronor, vilket var 25 miljoner kronor mindre än det belopp som placerades 2003. Orsaken till minskningen var främst att de nytillkomna pensionsspararna var cirka 21 000 färre.

Av de nya pensionsspararna avstod 91 procent från att aktivt välja någon annan förvaltare och de fick därmed sina pensionsmedel placerade i Premiesparfonden.

Pensionsspararnas aktivitet ökade under 2004 och antalet fondbyten var nästan 80 procent fler än föregående år. Det är totalt fler män än kvinnor som genomför ett fondbyte, och männen har genomfört fondbyten något oftare än vad kvinnorna gjort.

Lästips:

Försäkringskassan. *Pensionssystemets årsredovisning 2004*.
www.regeringen.se

Tabell 1**BNP som olika produktionssektors förädlingsvärde, löpande priser. Miljoner kronor***GDP by type of producer, current prices. Million SEK*

År	Näringsliv	Stat	Kommun- sektorn	Totalt	Andel offentligt
1950	29 624	1 160	1 396	32 180	8%
1955	46 060	1 996	2 745	50 801	9%
1960	64 977	2 965	4 247	72 189	10%
1965	98 435	6 039	7 638	112 112	12%
1970	145 510	8 679	18 037	172 226	16%
1975	247 012	15 436	38 337	300 785	18%
1980	424 468	35 437	88 676	548 581	23%
1981	463 226	37 626	98 574	599 426	23%
1982	508 014	39 471	108 598	656 083	23%
1983	572 928	41 295	122 019	736 242	22%
1984	649 640	43 099	133 377	826 116	21%
1985	711 400	45 111	143 243	899 754	21%
1986	782 174	48 000	155 089	985 263	21%
1987	855 155	50 663	162 247	1 068 065	20%
1988	940 027	53 270	172 179	1 165 476	19%
1989	1 039 848	61 231	192 226	1 293 305	20%
1990	1 128 306	70 200	222 912	1 421 418	21%
1991	1 220 340	75 536	236 619	1 532 495	20%
1992	1 211 136	79 400	238 843	1 529 379	21%
1993	1 230 994	81 801	231 245	1 544 040	20%
1993	1 244 014	81 801	231 245	1 557 060	20%
1994	1 345 014	81 855	234 721	1 661 590	19%
1995	1 460 490	83 786	243 613	1 787 889	18%
1996	1 482 958	88 803	257 668	1 829 429	19%
1997	1 547 877	91 990	264 789	1 904 656	19%
1998	1 620 976	93 484	272 782	1 987 242	18%
1999	1 708 995	99 534	287 834	2 096 363	18%
2000	1 820 667	107 056	289 567	2 217 290	18%
2001	1 872 741	111 157	304 453	2 288 351	18%
2002	1 934 473	117 126	320 007	2 371 606	18%
2003	1 995 633	124 534	339 246	2 459 413	19%
2004	2 093 202	127 674	352 300	2 573 176	19%

Anmärkningar:

Näringsliv inkluderar hushållens ideella organisationer. Staten omfattar statliga myndigheter och socialförsäkringssektorn (älderspensionssystemet). Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan. Totalen är lika med BNP till marknadspris. Andel offentligt är summan av stat och kommun i procent av totalt.

Källor:

För åren före 1980: SCB, Offentliga sektorn, Utveckling och nuläge, Andra utgåvan 1990

För åren 1980–1993: [SCB, Nationalräkenskaper 1980-1993](#)

För åren 1993–2003: [SCB, Nationalräkenskaper 1993–2004, Tab7 BNP som olika produktionssektors förädlingsvärde, löpande priser](#)

Tabell 2**BNP som olika produktionssektorsers förädlingsvärde, fasta priser.****Miljoner kronor***GDP by type of producer, constant prices. Million SEK*

År	Näringsliv	Stat	Kommun- sektorn	Totalt	Andel offentligt
1980	1 102 605	104 915	254 490	1 450 006	25%
1981	1 092 972	105 866	261 653	1 447 236	25%
1982	1 106 969	103 479	268 125	1 465 207	25%
1983	1 127 995	101 170	276 978	1 492 722	25%
1984	1 183 815	100 673	285 172	1 557 084	25%
1985	1 214 463	99 758	289 609	1 591 604	24%
1986	1 255 377	97 748	293 672	1 635 978	24%
1987	1 305 812	97 869	297 494	1 691 609	23%
1988	1 345 239	97 140	301 733	1 735 618	23%
1989	1 381 178	102 297	308 880	1 783 281	23%
1990	1 392 909	103 177	315 411	1 801 626	23%
1991	1 372 885	104 621	315 898	1 782 178	24%
1992	1 360 955	103 617	306 906	1 761 105	23%
1993	1 333 176	104 780	298 545	1 725 966	23%
1993	1 358 430	104 780	298 545	1 751 808	23%
1994	1 430 283	103 306	293 389	1 820 171	22%
1995	1 499 290	102 430	293 819	1 891 255	21%
1996	1 523 147	103 697	293 431	1 916 614	21%
1997	1 569 677	103 459	290 549	1 961 344	20%
1998	1 637 559	104 084	292 958	2 033 194	20%
1999	1 722 315	105 878	297 424	2 125 202	19%
2000	1 820 667	107 056	289 567	2 217 290	18%
2001	1 842 667	106 994	291 324	2 240 985	18%
2002	1 885 132	109 292	291 462	2 285 726	18%
2003	1 921 542	110 537	292 788	2 324 425	17%
2004	2 003 757	111 354	297 849	2 411 467	17%

Anmärkningar:

År 2000 är referensår för prisomräkningarna. Siffror i fasta priser är inte adderbara, så totalen är inte lika med delarna. Näringsliv inkluderar hushållens ideella organisationer. Staten omfattar statliga myndigheter och socialförsäkringssektorn (ålderspensionssystemet). Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan. Totalen är lika med BNP till marknadspris. Andel offentligt är summan av stat och kommun i procent av totalt.

Källor:

För åren 1980–1993: [SCB, Nationalräkenskaper 1980–1993](#)För åren 1993–2003: [SCB, Nationalräkenskaper 1993–2004, Tab8 BNP som olika produktionssektorsers förädlingsvärde, löpande priser](#)

Tabell 3**Sysselsatta i olika sektorer enligt RAMS och NR***Employment by sector according to Labour statistics based on administrative sources and National accounts*

RAMS	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Statlig förvaltning	227 858	223 085	217 596	212 470	207 598	206 755
Statliga affärsverk	97 920	38 785	20 624	19 904	18 520	17 655
Statligt ägda företag och organisationer	140 998	202 944	190 189	204 407	186 931	171 983
Primärkommunal förvaltning	760 000	764 263	782 799	789 198	756 933	773 784
Landsting	314 504	297 236	265 064	235 310	220 995	226 302
Kommunalt ägda företag och organisationer	72 633	70 214	69 552	63 173	63 348	66 218
Övriga offentliga institutioner	60 120	59 467	58 448	61 550	75 183	72 205
Aktiebolag, ej offentligt ägda	1 610 110	1 672 776	1 780 751	1 792 192	1 817 242	1 912 448
Övriga företag, ej offentligt ägda	288 724	306 595	302 734	297 932	305 668	322 630
Övriga organisationer	175 258	165 062	163 105	151 366	160 803	159 994
Totalt RAMS	3 748 125	3 800 427	3 850 862	3 827 502	3 813 221	3 929 974

RAMS	1999	2000	2001	2002	2003
Statlig förvaltning	204 104	203 431	204 821	211 387	214 488
Statliga affärsverk	16 832	15 541	6 109	5 720	5 691
Statligt ägda företag och organisationer	164 779	168 104	168 801	177 189	136 478
Primärkommunal förvaltning	776 041	779 970	800 940	815 701	810 958
Landsting	230 636	234 098	235 471	233 196	236 321
Kommunalt ägda företag och organisationer	88 842	57 841	73 195	82 638	79 482
Övriga offentliga institutioner	15 361	15 313	15 515	15 661	16 349
Aktiebolag, ej offentligt ägda	1 958 931	2 084 162	2 096 902	2 095 196	2 096 833
Övriga företag, ej offentligt ägda	323 866	329 193	328 148	329 397	322 533
Övriga organisationer	180 403	175 312	171 954	181 089	175 914
Totalt RAMS	3 959 795	4 062 965	4 101 856	4 147 174	4 095 047

Tabell 3 (forts.)

NR	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Näringsliv	2 596 500	2 590 300	2 668 200	2 658 600	2 624 700	2 688 200
Statliga myndigheter inkl socialförsäkring	263 200	255 400	252 100	248 000	244 200	240 400
Kommunala myndigheter	1 134 900	1 111 000	1 096 400	1 077 800	1 060 100	1 060 900
Hushållens ideella organisationer	83 000	84 100	86 200	83 800	86 300	87 900
Totalt NR	4 077 600	4 040 800	4 102 900	4 068 200	4 015 300	4 077 400

NR	1999	2000	2001	2002	2003
Näringsliv	2 761 300	2 867 600	2 933 900	2 923 800	2 890 700
Statliga myndigheter inkl socialförsäkring	237 100	236 600	235 900	239 700	245 100
Kommunala myndigheter	1 081 600	1 054 400	1 068 900	1 080 500	1 088 500
Hushållens ideella organisa- tioner	83 300	105 700	106 300	107 700	112 200
Totalt NR	4 163 300	4 264 300	4 345 000	4 351 700	4 336 500

Källa:

SCB, Registerbaserad sysselsättningsstatistik, RAMS: [SCB, Registerbaserad sysselsättningsstatistik, förvärvsarbete efter sektortillhörighet](#)SCB, Nationalräkenskaper, NR: [SCB, Nationalräkenskaper, Tab9 Sysselsättning i olika produktionssektorer](#)

Tabell 4

Den offentliga sektorns utgifter, konsoliderat, löpande priser. Miljoner kronor
General government expenditure, consolidated, current prices. Million SEK

	1980	1981	1982	1983	1984
Utgifter, totalt	334 940	381 759	431 337	480 591	517 122
Transfereringar	126 430	145 597	165 444	186 248	194 863
till kommuner	639	679	775	846	956
till hushåll	95 957	108 480	119 083	134 254	144 128
till företag	25 226	31 822	39 989	45 088	43 645
till utland	4 608	4 616	5 597	6 060	6 134
Räntor	21 591	30 771	43 496	51 063	60 464
Konsumtionsutgift	163 555	180 660	196 699	215 396	233 393
Fasta bruttoinvesteringar	22 875	24 355	25 191	27 605	28 919
Lagerinvesteringar	1 015	454	513	198	-755
Anskaffning minus avyttring av mark m.m.	-526	-78	-6	81	238

	1985	1986	1987	1988	1989
Utgifter, totalt	573 193	608 256	634 744	677 492	750 671
Transfereringar	220 159	239 906	254 554	281 911	310 522
till kommuner	1 090	1 235	1 376	1 475	1 628
till hushåll	162 375	179 556	197 088	222 438	244 946
till företag	49 773	51 506	47 463	47 743	53 078
till utland	6 921	7 609	8 627	10 255	10 870
Räntor	72 579	69 899	66 077	62 110	66 173
Konsumtionsutgift	251 157	270 641	284 559	303 440	339 226
Fasta bruttoinvesteringar	29 987	30 047	31 171	35 175	43 532
Lagerinvesteringar	-605	-154	1 327	-435	-366
Anskaffning minus avyttring av mark m.m.	-84	-2 083	-2 944	-4 709	-8 416

	1990	1991	1992	1993	1994
Utgifter, totalt	838 609	955 433	1 039 070	1 086 954	1 114 432
Transfereringar	344 508	400 875	461 478	512 745	479 554
till kommuner	1 801	2 139	2 348	2 416	2 819
till hushåll	270 247	311 496	340 174	368 020	384 941
till företag	60 640	71 858	102 846	128 958	75 482
till utland	11 820	15 382	16 110	13 351	16 312
Räntor	67 972	74 408	77 955	89 816	104 788
Konsumtionsutgift	389 594	430 822	446 962	453 552	466 076
Fasta bruttoinvesteringar	45 039	53 306	55 382	58 512	67 090
Lagerinvesteringar	-104	396	547	-90	-1 350
Anskaffning minus avyttring av mark m.m.	-8 400	-4 374	-3 254	-27 581	-1 726

Tabell 4 (forts.)

	1995	1996	1997	1998	1999
Utgifter, totalt	1 144 989	1 135 725	1 143 056	1 147 548	1 198 536
Transfereringar	478 194	458 721	450 424	455 938	469 442
till kommuner	3 559	3 141	3 305	3 852	4 326
till hushåll	385 527	373 496	374 421	385 277	394 889
till företag	71 358	63 209	54 653	45 651	46 915
till utland	17 750	18 875	18 045	21 158	23 312
Räntor	117 367	119 050	119 294	108 267	99 273
Konsumtionsutgift	481 348	504 329	513 548	540 931	569 369
Fasta bruttoinvesteringar	70 135	64 219	58 606	62 277	66 472
Lagerinvesteringar	-1 183	-1 452	-603	-43	-799
Anskaffning minus avyttring av mark m.m.	-872	-9 142	1 787	-19 822	-5 221

	2000	2001	2002	2003	2004
Utgifter, totalt	1 207 087	1 236 350	1 317 787	1 371 783	1 397 177
Transfereringar	476 003	488 306	510 016	551 728	567 951
till kommuner	3 087	2 872	3 766	3 454	2 818
till hushåll	410 111	422 471	440 160	474 602	490 474
till företag	36 983	34 929	36 590	40 949	38 481
till utland	25 822	28 034	29 500	32 723	36 178
Räntor	90 089	70 266	77 164	58 165	50 762
Konsumtionsutgift	583 437	613 332	657 287	690 674	706 179
Fasta bruttoinvesteringar	63 648	69 258	76 104	76 186	78 626
Lagerinvesteringar	-114	46	-112	-67	-124
Anskaffning minus avyttring av mark m.m.	-5 976	-4 858	-2 672	-4 903	-6 217

Källa:

SCB, Nationalräkenskaper, NR

[SCB, Nationalräkenskaper, Offentliga sektorns inkomster och utgifter, konsoliderade](#)

Tabell 5**Den offentliga sektorns inkomster år 1980–2004, konsoliderat, löpande priser.****Miljoner kronor***General government receipts, consolidated, current prices. Million SEK*

	1980	1981	1982	1983	1984
Inkomster	303 026	353 116	387 338	442 139	491 619
Skatter och sociala avgifter	256 476	298 258	322 836	366 229	407 600
Inkomst- och förmögenhetsskatter	103 719	123 833	136 800	151 661	166 869
Hushåll	99 516	116 787	127 621	139 867	153 210
Företag	4 203	7 046	9 179	11 794	13 659
Skatt på produktion och import	71 961	83 346	89 921	109 099	126 746
Sociala avgifter	80 796	91 079	96 115	105 469	113 985
Driftsöverskott, netto	-89	-61	155	1 698	1 300
Kapitalförslitning	14 101	15 824	17 493	19 429	21 101
Räntor	23 860	28 924	33 504	37 702	41 377
Aktieutdelning	196	197	246	254	382
Övriga inkomster	8 482	9 974	13 104	16 827	19 859
från hushåll	1 408	1 105	1 380	1 454	1 862
från företag	7 058	8 847	11 696	15 333	17 940
från utlandet	16	22	28	40	57
	1985	1986	1987	1988	1989
Inkomster	539 647	604 800	670 581	716 776	793 354
Skatter och sociala avgifter	445 559	508 234	554 874	613 345	676 283
Inkomst- och förmögenhetsskatter	180 809	213 715	235 814	271 876	286 235
Hushåll	167 465	190 464	213 911	240 533	273 147
Företag	13 344	23 251	21 903	31 343	13 088
Skatt på produktion och import	143 302	160 092	178 224	184 712	203 165
Sociala avgifter	121 448	134 427	140 836	156 757	186 883
Driftsöverskott, netto	1 374	1 547	1 700	2 207	3 121
Kapitalförslitning	22 828	24 112	25 925	27 726	32 572
Räntor	46 605	48 927	48 203	51 466	59 571
Aktieutdelning	571	759	1 023	1 250	1 655
Övriga inkomster	22 710	21 221	38 856	20 782	20 152
från hushåll	2 176	2 542	9 597	3 840	3 928
från företag	20 425	18 545	29 095	16 751	16 035
från utlandet	109	134	164	191	189
	1990	1991	1992	1993	1994
Inkomster	887 285	954 246	900 800	910 710	961 931
Skatter och sociala avgifter	757 260	818 822	750 630	767 279	823 593
Inkomst- och förmögenhetsskatter	307 609	310 139	268 031	300 961	335 087
Hushåll	283 807	280 843	257 402	272 004	295 161
Företag	23 802	29 296	10 629	28 957	39 926
Skatt på produktion och import	237 762	284 915	269 454	260 105	267 933
Sociala avgifter	211 889	223 768	213 145	206 213	220 573
Driftsöverskott, netto	3 001	1 339	1 637	979	-1 451
Kapitalförslitning	35 430	35 980	37 311	37 859	38 093
Räntor	66 141	72 533	74 445	75 430	73 970
Aktieutdelning	2 197	2 358	1 904	3 079	4 832
Övriga inkomster	23 256	23 214	34 873	26 084	22 894
från hushåll	6 301	7 177	6 215	5 370	5 530
från företag	16 722	15 772	28 372	20 263	16 947
från utlandet	233	265	286	451	417

Tabell 5 (forts.)

	1995	1996	1997	1998	1999
Inkomster	1 022 239	1 085 171	1 123 723	1 185 504	1 247 288
Skatter och sociala avgifter	873 888	941 038	987 257	1 046 040	1 117 821
Inkomst- och förmögenhetsskatter	355 071	381 530	405 865	422 055	461 010
Hushåll	307 956	334 127	351 008	369 323	395 702
Företag	47 115	47 403	54 857	52 732	65 308
Skatt på produktion och import	275 787	291 732	307 599	337 263	381 819
Sociala avgifter	243 030	267 776	273 793	286 722	274 992
Driftsöverskott, netto	1 396	253	190	-9	-1 329
Kapitalförslitning	40 270	41 630	43 283	45 197	47 787
Räntor	72 876	67 190	59 882	54 899	46 011
Aktieutdelning	9 327	10 899	10 761	13 454	13 525
Övriga inkomster	24 482	24 161	22 350	25 923	23 473
från hushåll	6 282	6 025	6 212	7 399	7 688
från företag	13 107	13 761	14 550	17 178	14 597
från utlandet	5 093	4 375	1 588	1 346	1 188

	2000	2001	2002	2003	2004
Inkomster	1 317 580	1 295 007	1 305 446	1 369 522	1 423 393
Skatter och sociala avgifter	1 185 008	1 178 089	1 185 228	1 246 625	1 299 063
Inkomst- och förmögenhetsskatter	492 535	452 667	423 319	460 402	489 693
Hushåll	407 268	391 056	373 314	401 623	419 670
Företag	85 267	61 611	50 005	58 779	70 023
Skatt på produktion och import	360 310	374 196	399 062	417 964	431 699
Sociala avgifter	332 163	351 226	362 847	368 259	377 671
Driftsöverskott, netto	-3 042	-4 659	-2 993	-2 956	-2 290
Kapitalförslitning	50 360	53 407	55 699	57 044	58 836
Räntor	43 626	28 255	25 155	23 031	25 180
Aktieutdelning	14 914	14 790	15 239	19 785	20 259
Övriga inkomster	26 714	25 125	27 118	25 993	22 345
från hushåll	8 664	9 084	9 902	9 945	9 443
från företag	16 973	14 794	14 046	13 489	11 644
från utlandet	1 077	1 247	3 170	2 559	1 258

Källa:

SCB, Nationalräkenskaper, NR

[SCB, Nationalräkenskaper, Offentliga sektorns inkomster och utgifter, konsoliderade](#)

Tabell 6**Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, löpande priser.****Miljoner kronor***GDP, expenditure approach, General government share, current prices. Million SEK*

	1950	1955	1960	1965	1970
<i>Tillgång:</i>					
BNP till marknadspris	33 593	53 025	75 354	118 087	179 928
+ Import av varor o tjänster	6 964	11 950	17 160	25 871	42 943
= Summa tillgång	40 557	64 975	92 514	143 958	222 871
<i>Användning:</i>					
Konsumtionsutgifter	26 190	39 913	55 032	84 500	131 436
+ Bruttoinvesteringar	9 161	15 537	22 563	36 007	50 393
+ Export av varor o tjänster	7 230	11 615	16 861	25 100	42 331
= Summa användning	42 581	67 065	94 456	145 607	224 160
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>					
Statlig konsumtion	2 525	4 744	6 988	12 183	16 912
Kommunal konsumtion	1 971	3 819	5 733	10 081	23 398
Statliga investeringar	203	544	1 023	1 713	2 166
Kommunala investeringar	451	1 131	1 592	3 297	6 584
Summa offentliga myndigheter	5 150	10 238	15 336	27 274	49 060
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>					
Statliga myndigheter	8%	10%	11%	12%	11%
Kommunala myndigheter	7%	9%	10%	11%	17%
Summa offentliga myndigheter	15%	19%	20%	23%	27%

	1975	1980	1985	1990
<i>Tillgång:</i>				
BNP till marknadspris	314 236	548 581	899 754	1 421 418
+ Import av varor o tjänster	86 196	168 343	297 862	414 128
= Summa tillgång	400 432	716 924	1 197 616	1 835 546
<i>Användning:</i>		0	0	0
Konsumtionsutgifter	233 023	433 358	691 192	1 079 735
+ Bruttoinvesteringar	81 545	123 967	192 535	334 341
+ Export av varor o tjänster	86 343	159 599	313 889	421 470
= Summa användning	400 911	716 924	1 197 616	1 835 546
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>				
Statlig konsumtion	29 977	56 943	76 481	119 930
Kommunal konsumtion	47 738	106 612	174 676	269 664
Statliga investeringar	3 403	5 233	7 076	15 479
Kommunala investeringar	7 061	13 383	17 211	24 432
Summa offentliga myndigheter	88 179	182 171	275 444	429 505
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>				
Statliga myndigheter	11%	11%	9%	10%
Kommunala myndigheter	17%	22%	21%	21%
Summa offentliga myndigheter	28%	33%	31%	30%

Anmärkning:

Åren 1950–1975 förekommer en kvotningsdifferens som gör att summa tillgång och summa användning inte blir exakt samma belopp.

Källa: [SCB.Nationalräkenskaper, Tab5 Försörjningsbalans 1950–2004](#)

Tabell 6 (forts.)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
<i>Tillgång:</i>						
BNP till marknadspris	1 557 060	1 661 590	1 787 889	1 829 429	1 904 656	1 987 242
+ Import av varor o tjänster	447 536	519 571	585 065	579 964	653 417	718 762
= Summa tillgång	1 979 458	2 154 118	2 346 307	2 383 848	2 533 115	2 686 164
<i>Användning:</i>						
Konsumtionsutgifter	1 268 190	1 319 625	1 367 749	1 414 635	1 462 693	1 523 721
+ Bruttoinvesteringar	236 899	272 153	304 331	300 606	306 002	339 812
+ Export av varor o tjänster	499 507	589 383	700 874	694 152	789 378	842 471
= Summa användning	2 004 596	2 181 161	2 372 954	2 409 393	2 558 073	2 706 004
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>						
Statlig konsumtion	154 608	160 478	162 631	168 139	164 858	159 650
Kommunal konsumtion	299 800	307 444	319 938	337 642	350 864	383 239
Statliga investeringar	25 796	31 045	32 770	29 367	25 010	29 180
Kommunala investeringar	27 446	31 000	30 759	29 004	27 845	27 632
Summa offentliga myndigheter	507 650	529 967	546 098	564 152	568 577	599 701
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>						
Statliga myndigheter	12%	12%	11%	11%	10%	10%
Kommunala myndigheter	21%	20%	20%	20%	20%	21%
Summa offentliga myndigheter	33%	32%	31%	31%	30%	30%

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Tillgång:</i>						
BNP till marknadspris	2 096 363	2 217 290	2 288 351	2 371 606	2 459 413	2 573 176
+ Import av varor o tjänster	761 669	887 977	900 465	883 922	907 853	972 614
= Summa tillgång	2 834 085	3 079 362	3 165 435	3 233 765	3 342 058	3 545 790
<i>Användning:</i>						
Konsumtionsutgifter	1 603 667	1 681 245	1 738 860	1 818 851	1 894 364	1 945 811
+ Bruttoinvesteringar	363 675	405 478	401 512	393 725	402 725	417 411
+ Export av varor o tjänster	890 690	1 018 544	1 048 444	1 042 952	1 070 177	1 182 568
= Summa användning	2 858 032	3 105 267	3 188 816	3 255 528	3 367 266	3 545 790
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>						
Statlig konsumtion	170 435	173 441	176 275	187 084	196 312	197 817
Kommunal konsumtion	401 373	411 387	438 345	471 070	495 380	507 028
Statliga investeringar	30 046	29 102	30 452	34 533	35 110	38 743
Kommunala investeringar	31 093	29 090	32 410	35 642	34 071	32 300
Summa offentliga myndigheter	632 947	643 020	677 482	728 329	760 873	775 888
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>						
Statliga myndigheter	10%	9%	9%	9%	9%	9%
Kommunala myndigheter	21%	20%	21%	21%	22%	21%
Summa offentliga myndigheter	30%	29%	30%	31%	31%	30%

Källa:

[SCB.Nationalräkenskaper, Tab4 Försörjningsbalans - löpande priser](#)

Tabell 7

Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, fasta priser. Miljoner kronor
GDP, expenditure approach, General government share, constant prices. Million SEK

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
<i>Tillgång:</i>						
BNP till marknadspris	1 751 808	1 820 171	1 891 255	1 916 614	1 961 344	2 033 194
Import av varor o tjänster	486 461	547 515	588 120	607 145	682 589	759 658
Summa tillgång	2 237 676	2 368 204	2 480 497	2 525 340	2 645 625	2 794 086
<i>Användning:</i>						
Konsumtionsutgifter	1 483 900	1 495 821	1 501 724	1 520 859	1 539 480	1 588 098
Bruttoinvesteringar	253 044	293 999	325 396	323 047	324 110	354 192
Export av varor o tjänster	521 682	593 776	662 999	689 385	784 031	851 642
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>						
Statlig konsumtion	188 721	188 794	185 486	187 824	181 010	173 992
Kommunal konsumtion	382 086	377 506	378 687	379 965	381 486	407 944
Statliga investeringar	30 123	35 872	36 051	31 945	26 691	30 865
Kommunala investeringar	28 858	33 304	33 180	31 716	29 990	29 012
Summa offentliga myndigheter	629 788	635 476	633 404	631 450	619 177	641 813
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>						
Statliga myndigheter	12%	12%	12%	11%	11%	10%
Kommunala myndigheter	23%	23%	22%	21%	21%	21%
Summa offentliga myndigheter	36%	35%	33%	33%	32%	32%

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Tillgång:</i>						
BNP till marknadspris	2 125 202	2 217 290	2 240 985	2 285 726	2 324 425	2 411 467
Import av varor o tjänster	797 125	887 977	864 935	848 275	891 040	947 888
Summa tillgång	2 923 546	3 105 267	3 105 920	3 133 526	3 215 066	3 358 303
<i>Användning:</i>						
Konsumtionsutgifter	1 636 507	1 681 245	1 691 272	1 721 079	1 744 865	1 766 011
Bruttoinvesteringar	373 646	405 478	391 296	377 182	388 799	400 327
Export av varor o tjänster	913 702	1 018 544	1 023 352	1 035 241	1 082 341	1 198 768
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>						
Statlig konsumtion	178 529	173 441	170 594	175 749	178 362	176 839
Kommunal konsumtion	413 512	411 387	419 365	427 688	429 260	431 450
Statliga investeringar	31 110	29 102	29 473	32 730	33 060	34 794
Kommunala investeringar	31 947	29 090	31 321	33 369	31 270	29 107
Summa offentliga myndigheter	655 098	643 020	650 753	669 536	671 952	672 190
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>						
Statliga myndigheter	10%	9%	9%	9%	9%	9%
Kommunala myndigheter	21%	20%	20%	20%	20%	19%
Summa offentliga myndigheter	31%	29%	29%	29%	29%	28%

Anmärkning:

År 2000 är referensår för prisomräkningarna. Eftersom prisomräkningarna görs för varje delserie för sig, så är inte delarna summeringsbara.

Källa:

[SCB, Nationalräkenskaper, Tab4 Försörjningsbalans – fasta priser](#)

Tabell 8**Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, fördelade på ändamål, löpande priser. Miljoner kronor***Government final consumption expenditure by function, current prices. Million SEK*

Ändamål	1993	1994	1995	1996	1997	1998
01 Allmän offentlig förvaltning						
Staten	18 770	19 791	21 714	22 437	23 249	22 291
Kommunsektorn	15 277	16 931	19 651	23 882	25 468	28 186
Totalt offentligt	34 047	36 722	41 365	46 319	48 717	50 477
02 Försvar						
Staten	42 686	42 484	41 789	44 596	44 652	45 254
Kommunsektorn	239	198	39	23	44	92
Totalt offentligt	42 925	42 682	41 828	44 619	44 696	45 346
03 Samhällsskydd och rättsskipning						
Staten	18 034	18 728	19 323	20 185	20 415	21 054
Kommunsektorn	3 491	3 496	3 470	3 988	3 735	4 334
Totalt offentligt	21 525	22 224	22 793	24 173	24 150	25 388
04 Näringslivsfrågor						
Staten	17 606	18 614	19 762	18 207	19 148	21 937
Kommunsektorn	9 904	9 183	9 312	9 445	9 235	9 921
Totalt offentligt	27 510	27 797	29 074	27 652	28 383	31 858
05 Miljöskydd						
Staten	831	846	733	645	616	288
Kommunsektorn	207	174	128	151	622	702
Totalt offentligt	1 038	1 020	861	796	1 238	990
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling						
Staten	932	371	345	425	400	432
Kommunsektorn	3 406	3 508	3 606	3 305	3 046	2 949
Totalt offentligt	4 338	3 879	3 951	3 730	3 446	3 381
07 Hälso- och sjukvård						
Staten	15 434	15 382	16 007	18 389	13 274	2 011
Kommunsektorn	84 979	86 034	91 116	95 041	100 452	118 541
Totalt offentligt	100 413	101 416	107 123	113 430	113 726	120 552
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion						
Staten	2 860	2 689	2 953	4 212	3 474	3 880
Kommunsektorn	19 246	19 482	20 709	21 739	22 360	22 894
Totalt offentligt	22 106	22 171	23 662	25 951	25 834	26 774
09 Utbildning						
Staten	15 897	19 643	19 063	19 674	21 677	23 439
Kommunsektorn	85 241	87 612	86 988	91 590	96 213	99 648
Totalt offentligt	101 138	107 255	106 051	111 264	117 890	123 087
10 Socialt skydd						
Staten	21 558	21 930	20 942	19 369	17 953	19 064
Kommunsektorn	77 810	80 826	84 919	88 478	89 689	95 972
Totalt offentligt	99 368	102 756	105 861	107 847	107 642	115 036
Totalt						
Staten	154 608	160 478	162 631	168 139	164 858	159 650
Kommunsektorn	299 800	307 444	319 938	337 642	350 864	383 239
Totalt offentligt	454 408	467 922	482 569	505 781	515 722	542 889

Tabell 8 (forts.)

Ändamål	1999	2000	2001	2002	2003
01 Allmän offentlig förvaltning					
Staten	25 742	32 605	32 561	35 076	37 410
Kommunsektorn	25 555	27 701	24 683	24 591	26 141
Totalt offentligt	51 297	60 306	57 244	59 667	63 551
02 Försvar					
Staten	48 584	46 169	44 235	44 358	44 665
Kommunsektorn	104	111	128	138	129
Totalt offentligt	48 688	46 280	44 363	44 496	44 794
03 Samhällsskydd och rättsskipning					
Staten	21 489	22 331	24 230	25 894	27 379
Kommunsektorn	4 672	4 545	5 424	6 163	6 520
Totalt offentligt	26 161	26 876	29 654	32 057	33 899
04 Näringslivsfrågor					
Staten	24 430	25 140	26 748	29 122	29 944
Kommunsektorn	10 686	10 855	12 683	12 766	13 305
Totalt offentligt	35 116	35 995	39 431	41 888	43 249
05 Miljöskydd					
Staten	634	633	692	926	1 039
Kommunsektorn	355	445	560	625	622
Totalt offentligt	989	1 078	1 252	1 551	1 661
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling					
Staten	532	630	532	420	544
Kommunsektorn	3 037	2 932	3 088	3 317	3 560
Totalt offentligt	3 569	3 562	3 620	3 737	4 104
07 Hälso- och sjukvård					
Staten	2 485	2 572	2 851	2 806	4 360
Kommunsektorn	125 138	132 651	143 361	156 213	164 125
Totalt offentligt	127 623	135 223	146 212	159 019	168 485
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion					
Staten	3 691	2 752	2 614	2 822	2 934
Kommunsektorn	23 868	13 377	14 177	14 994	15 573
Totalt offentligt	27 559	16 129	16 791	17 816	18 507
09 Utbildning					
Staten	24 442	20 490	21 418	24 396	25 389
Kommunsektorn	107 601	112 616	122 170	131 021	137 280
Totalt offentligt	132 043	133 106	143 588	155 417	162 669
10 Socialt skydd					
Staten	18 406	20 119	20 394	21 264	22 648
Kommunsektorn	100 357	106 154	112 071	121 242	128 125
Totalt offentligt	118 763	126 273	132 465	142 506	150 773
Totalt					
Staten	170 435	173 441	176 275	187 084	196 312
Kommunsektorn	401 373	411 387	438 345	471 070	495 380
Totalt offentligt	571 808	584 828	614 620	658 154	691 692

Anmärkning:

Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan.

Källa:

[SCB, Nationalräkenskaper, Tab17 Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter fördelade på ändamål](#)

Tabell 9**Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, fördelade på ändamål, fasta priser. Miljoner kronor***Government final consumption expenditure by function, constant prices. Million SEK*

Ändamål	1993	1994	1995	1996	1997	1998
01 Allmän offentlig förvaltning						
Staten	24 523	24 224	25 685	25 305	27 200	24 204
Kommunsektorn	19 499	20 625	23 372	26 815	27 061	28 798
Totalt offentligt	44 024	44 868	49 082	52 136	54 274	53 242
02 Försvar						
Staten	47 579	47 700	46 197	49 207	49 579	49 799
Kommunsektorn	358	289	54	25	47	101
Totalt offentligt	47 857	47 927	46 243	49 230	49 625	49 900
03 Samhällsskydd och rättsskipning						
Staten	22 772	22 585	22 299	22 302	22 166	22 555
Kommunsektorn	4 378	4 210	4 097	4 477	4 057	4 686
Totalt offentligt	27 153	26 797	26 398	26 774	26 224	27 241
04 Näringslivsfrågor						
Staten	23 213	23 730	23 965	21 107	21 650	24 555
Kommunsektorn	12 251	11 096	10 771	10 364	10 003	10 666
Totalt offentligt	35 557	34 856	34 749	31 511	31 669	35 218
05 Miljöskydd						
Staten	1 204	997	805	713	651	314
Kommunsektorn	275	227	163	172	685	764
Totalt offentligt	1 513	1 252	992	903	1 349	1 080
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling						
Staten	969	501	471	543	484	517
Kommunsektorn	4 349	4 275	4 281	3 711	3 325	3 169
Totalt offentligt	5 455	4 816	4 795	4 277	3 830	3 701
07 Hälso- och sjukvård						
Staten	16 708	16 276	16 377	19 269	13 751	2 019
Kommunsektorn	109 292	106 963	106 855	106 814	109 372	126 153
Totalt offentligt	126 599	123 813	123 823	127 050	123 701	128 146
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion						
Staten	3 661	3 315	3 491	4 792	3 777	4 132
Kommunsektorn	24 768	24 396	24 550	24 315	24 466	24 129
Totalt offentligt	28 423	27 704	28 036	29 105	28 256	28 277
09 Utbildning						
Staten	19 940	22 806	21 848	22 279	22 350	25 885
Kommunsektorn	105 940	105 442	101 922	103 321	104 531	106 507
Totalt offentligt	125 635	127 975	123 501	125 329	126 609	132 244
10 Socialt skydd						
Staten	28 088	26 672	24 432	21 784	19 237	20 208
Kommunsektorn	100 898	99 903	102 578	99 858	97 856	102 881
Totalt offentligt	129 100	126 691	127 088	121 659	117 103	123 099
Totalt						
Staten	188 721	188 794	185 486	187 824	181 010	173 992
Kommunsektorn	382 086	377 506	378 687	379 965	381 486	407 944
Totalt offentligt	570 707	566 269	564 030	567 688	562 359	581 923

Tabell 9 (forts.)

Ändamål	1999	2000	2001	2002	2003
01 Allmän offentlig förvaltning					
Staten	26 829	32 605	30 876	32 068	33 441
Kommunsektorn	25 585	27 701	23 307	22 755	23 815
Totalt offentligt	52 475	60 306	54 183	54 819	57 252
02 Försvar					
Staten	52 205	46 169	44 465	43 417	43 001
Kommunsektorn	108	111	131	139	127
Totalt offentligt	52 312	46 280	44 596	43 556	43 128
03 Samhällsskydd och rättsskipning					
Staten	21 921	22 331	23 355	23 806	24 443
Kommunsektorn	4 806	4 545	5 342	5 800	6 070
Totalt offentligt	26 725	26 876	28 697	29 600	30 505
04 Näringslivsfrågor					
Staten	25 508	25 140	25 637	27 148	26 684
Kommunsektorn	11 154	10 855	12 132	11 856	11 997
Totalt offentligt	36 661	35 995	37 769	39 002	38 680
05 Miljöskydd					
Staten	657	633	671	887	949
Kommunsektorn	368	445	533	575	547
Totalt offentligt	1 025	1 078	1 204	1 461	1 494
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling					
Staten	631	630	487	406	503
Kommunsektorn	3 161	2 932	2 998	3 052	3 111
Totalt offentligt	3 797	3 562	3 485	3 453	3 605
07 Hälso- och sjukvård					
Staten	2 551	2 572	2 738	2 624	3 895
Kommunsektorn	129 905	132 651	136 786	142 293	143 918
Totalt offentligt	132 457	135 223	139 524	144 918	147 782
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion					
Staten	3 880	2 752	2 537	2 653	2 604
Kommunsektorn	24 600	13 377	13 696	13 909	13 909
Totalt offentligt	28 499	16 129	16 233	16 562	16 514
09 Utbildning					
Staten	25 750	20 490	20 415	22 318	22 463
Kommunsektorn	110 421	112 616	116 573	117 906	117 457
Totalt offentligt	136 047	133 106	136 988	140 225	139 917
10 Socialt skydd					
Staten	18 851	20 119	19 413	20 306	20 190
Kommunsektorn	103 461	106 154	107 867	109 419	108 371
Totalt offentligt	122 308	126 273	127 280	129 730	128 563
Totalt					
Staten	178 529	173 441	170 594	175 749	178 362
Kommunsektorn	413 512	411 387	419 365	427 688	429 260
Totalt offentligt	591 992	584 828	589 959	603 423	607 560

Anmärkning:

Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan.
 År 2000 är referensår för prisomräkningen. Siffror i fasta priser är ej adderbara.

Källa:

[SCB, Nationalränskap, Tab17 Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter fördelade på ändamål](#)

Tabell 10**Transfereringar från den offentliga sektorn till hushållen, löpande priser.****Miljoner kr***Transfers from general government sector to households, current prices. Million SEK*

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Ålderspension	122 902	128 077	132 337	136 027	138 931	141 574
Aktivitetsstöd och sjukersättning	34 755	37 260	37 512	36 663	36 989	37 164
Övriga statliga pensioner	19 585	20 325	20 819	21 537	19 503	19 287
Sjukförsäkring	17 912	18 941	19 173	16 490	14 927	20 260
Föräldraförsäkring	19 093	18 713	18 004	14 209	13 282	14 128
Arbetskadeförsäkring	10 867	7 547	6 474	6 125	5 877	5 830
Öppet arbetslösa	36 631	36 286	36 068	33 976	35 864	31 985
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	12 600	13 074	10 617	9 656	15 125	13 278
Övrigt arbetsmarknad	8 940	8 573	8 232	8 815	4 168	3 798
Bostadsstillägg till pensionärer	9 854	10 929	10 440	9 923	9 544	9 591
Barnbidrag	16 979	17 265	16 959	14 577	14 424	16 830
Studiemedel, studiehjälp	5 713	5 848	6 242	6 400	6 756	7 115
Bostadsbidrag		8 669	9 220	8 373	6 195	5 749
Bidragsförskott/Underhållsstöd	2 938	3 196	3 282	3 359	3 023	2 989
Assistansersättning		1 771	3 717	4 184	4 496	5 192
Övriga statliga transfereringar	6 830	8 714	7 620	6 640	8 150	13 550
Försörjningsstöd	18 893	12 730	12 514	13 716	13 961	12 771
Kommunala pensioner	5 927	6 135	6 485	6 949	7 195	8 884
Övriga kommunala transfereringar	1 895	1 826	1 444	1 366	1 344	989
Kapitaltransfereringar	782	709	812	985	499	639
Totalt	353 096	366 588	367 971	359 970	360 253	371 603

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ålderspension	146 513	149 682	153 680	161 227	179 980	187 142
Aktivitetsstöd och sjukersättning	37 906	39 004	40 967	44 657	50 059	54 152
Övriga statliga pensioner	20 113	19 959	20 284	20 909	22 878	23 365
Sjukförsäkring	26 024	33 078	38 582	43 073	42 280	37 535
Föräldraförsäkring	14 721	15 305	16 703	18 225	19 989	21 309
Arbetskadeförsäkring	5 883	5 589	5 614	4 854	5 846	5 921
Öppet arbetslösa	29 598	29 583	23 024	22 533	28 256	32 534
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	12 990	9 930	9 747	11 102	9 746	9 968
Övrigt arbetsmarknad	3 777	3 099	2 151	1 963	1 566	1 395
Bostadsstillägg till pensionärer	9 940	9 618	10 408	10 502	10 979	10 949
Barnbidrag	16 766	18 932	21 109	21 018	20 956	20 874
Studiemedel, studiehjälp	7 337	7 386	8 751	10 546	10 628	10 636
Bostadsbidrag	5 067	4 372	3 994	3 718	3 567	3 313
Bidragsförskott/Underhållsstöd	2 897	2 631	2 496	2 343	2 149	2 027
Assistansersättning	6 031	6 960	8 236	9 145	11 166	12 748
Övriga statliga transfereringar	13 011	12 536	10 735	9 658	8 220	9 178
Försörjningsstöd	12 098	11 267	10 680	10 369	10 163	10 618
Kommunala pensioner	8 562	14 003	16 128	16 239	16 662	17 558
Övriga kommunala transfereringar	1 390	1 383	1 615	1 292	1 305	1 499
Kapitaltransfereringar	1 188	318	936	792	720	610
Totalt	381 812	394 635	405 840	424 165	457 115	473 331

Anmärkning:

Aktivitetsstöd och sjukersättning benämndes tidigare förtidspension. Försörjningsstöd benämndes tidigare socialbidrag. Övriga statliga transfereringar omfattar bland annat bidrag till handikappade barn och andra handikappersättningar.

Källa:

[SCB, Nationalräkenskaper, Tab20 Transfereringar från offentliga sektorn till hushållen](#)

Tabell 11**Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, löpande priser.****Miljoner kronor***Government gross fixed capital formation by purpose, current prices. Million SEK*

Ändamål	1993	1994	1995	1996	1997	1998
01 Allmän offentlig förvaltning						
Staten	3 600	3 037	3 001	3 399	3 577	3 146
Kommunsektorn	5 173	6 800	7 784	7 717	7 929	7 008
Totalt offentligt	8 773	9 837	10 785	11 116	11 506	10 154
02 Försvar						
Staten	391	1 068	889	724	561	906
Kommunsektorn	25	41	124	132	27	56
Totalt offentligt	416	1 109	1 013	856	588	962
03 Samhällsskydd och rättsskipning						
Staten	1 250	1 499	1 448	1 405	1 181	1 761
Kommunsektorn	364	504	518	506	404	423
Totalt offentligt	1 614	2 003	1 966	1 911	1 585	2 184
04 Näringslivsfrågor						
Staten	16 871	21 109	23 588	20 262	16 368	19 128
Kommunsektorn	2 339	2 157	2 249	2 217	1 969	3 040
Totalt offentligt	19 210	23 266	25 837	22 479	18 337	22 168
05 Miljöskydd						
Staten	..	..	..	..	..	..
Kommunsektorn	..	..	..	..	..	..
Totalt offentligt	..	..	..	..	..	..
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling						
Staten	60	42	43	51	35	49
Kommunsektorn	3 404	3 016	1 071	1 036	1 096	389
Totalt offentligt	3 464	3 058	1 114	1 087	1 131	438
07 Hälso- och sjukvård						
Staten	57	40	35	46	44	81
Kommunsektorn	4 865	5 062	5 860	5 807	6 131	6 254
Totalt offentligt	4 922	5 102	5 895	5 853	6 175	6 335
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion						
Staten	107	98	95	140	215	180
Kommunsektorn	2 613	2 962	2 514	2 437	2 270	2 437
Totalt offentligt	2 720	3 060	2 609	2 577	2 485	2 617
09 Utbildning						
Staten	2 620	3 249	2 571	2 576	2 531	3 353
Kommunsektorn	5 450	7 109	7 078	6 174	6 176	6 114
Totalt offentligt	8 070	10 358	9 649	8 750	8 707	9 467
10 Socialt skydd						
Staten	840	903	1 100	764	498	576
Kommunsektorn	3 213	3 349	3 561	2 978	1 843	1 911
Totalt offentligt	4 053	4 252	4 661	3 742	2 341	2 487
Totalt						
Staten	25 796	31 045	32 770	29 367	25 010	29 180
Kommunsektorn	27 446	31 000	30 759	29 004	27 845	27 632
Totalt offentligt	53 242	62 045	63 529	58 371	52 855	56 812

Tabell 11 (forts.)

Ändamål	1999	2000	2001	2002	2003
01 Allmän offentlig förvaltning					
Staten	4 480	5 100	4 951	5 115	4 866
Kommunsektorn	7 080	7 836	9 565	10 848	9 867
Totalt offentligt	11 560	12 936	14 516	15 963	14 733
02 Försvar					
Staten	1 071	2 557	2 282	2 250	1 276
Kommunsektorn	32	32	12	41	57
Totalt offentligt	1 103	2 589	2 294	2 291	1 333
03 Samhällsskydd och rättsskipning					
Staten	2 630	2 065	2 301	2 317	1 975
Kommunsektorn	481	486	586	648	599
Totalt offentligt	3 111	2 551	2 887	2 965	2 574
04 Näringslivsfrågor					
Staten	16 418	13 314	15 030	18 935	21 900
Kommunsektorn	3 588	3 677	4 525	5 115	4 579
Totalt offentligt	20 006	16 991	19 555	24 050	26 479
05 Miljöskydd					
Staten	..	353	412	399	8
Kommunsektorn					
Totalt offentligt	..	353	412	399	8
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling					
Staten	335	155	124	163	69
Kommunsektorn	701	669	695	1 039	1 055
Totalt offentligt	1 036	824	819	1 202	1 124
07 Hälso- och sjukvård					
Staten	96	75	75	108	117
Kommunsektorn	7 725	6 306	6 450	7 211	7 543
Totalt offentligt	7 821	6 381	6 525	7 319	7 660
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion					
Staten	254	238	164	125	200
Kommunsektorn	2 636	1 838	1 932	2 285	2 113
Totalt offentligt	2 890	2 076	2 096	2 410	2 313
09 Utbildning					
Staten	3 398	4 063	3 992	3 879	3 445
Kommunsektorn	6 722	6 261	6 681	6 580	6 489
Totalt offentligt	10 120	10 324	10 673	10 459	9 934
10 Socialt skydd					
Staten	1 364	1 182	1 121	1 242	1 254
Kommunsektorn	2 128	1 985	1 964	1 875	1 769
Totalt offentligt	3 492	3 167	3 085	3 117	3 023
Totalt					
Staten	30 046	29 102	30 452	34 533	35 110
Kommunsektorn	31 093	29 090	32 410	35 642	34 071
Totalt offentligt	61 139	58 192	62 862	70 175	69 181

Anmärkning:

Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan.

Källa:

[SCB, Nationalräkenskaper, Tab22 Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål](#)

Tabell 12

Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, fasta priser. Miljoner kronor
Government gross fixed capital formation by purpose, constant prices. Million SEK

Ändamål	1993	1994	1995	1996	1997	1998
01 Allmän offentlig förvaltning						
Staten	3 746	3 266	3 255	3 758	3 874	3 341
Kommunsektorn	5 385	7 274	8 459	8 472	8 541	7 356
Totalt offentligt	9 138	10 547	11 723	12 241	12 426	10 707
02 Försvar						
Staten	359	1 007	861	717	560	893
Kommunsektorn	22	38	117	125	27	56
Totalt offentligt	382	1 048	981	845	588	948
03 Samhällsskydd och rättsskipning						
Staten	1 329	1 621	1 549	1 510	1 254	1 855
Kommunsektorn	366	521	533	531	417	438
Totalt offentligt	1 695	2 144	2 086	2 045	1 674	2 294
04 Näringslivsfrågor						
Staten	20 936	25 265	26 338	22 162	17 517	20 309
Kommunsektorn	2 856	2 615	2 607	2 492	2 150	3 254
Totalt offentligt	23 845	27 930	28 998	24 690	19 691	23 577
05 Miljöskydd						
Staten	..	..	..	..	..	..
Kommunsektorn	..	..	..	..	..	..
Totalt offentligt	..	..	..	..	..	..
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling						
Staten	58	44	46	53	37	51
Kommunsektorn	3 578	3 243	1 158	1 136	1 182	404
Totalt offentligt	3 638	3 289	1 206	1 190	1 220	456
07 Hälso- och sjukvård						
Staten	61	44	36	50	46	85
Kommunsektorn	5 029	5 311	6 161	6 337	6 636	6 568
Totalt offentligt	5 088	5 353	6 196	6 385	6 681	6 654
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion						
Staten	115	111	104	151	227	190
Kommunsektorn	2 751	3 185	2 719	2 663	2 447	2 553
Totalt offentligt	2 868	3 299	2 824	2 816	2 676	2 744
09 Utbildning						
Staten	2 681	3 555	2 808	2 806	2 727	3 604
Kommunsektorn	5 623	7 557	7 583	6 692	6 601	6 386
Totalt offentligt	8 302	11 109	10 404	9 505	9 334	9 991
10 Socialt skydd						
Staten	904	1 008	1 212	847	547	619
Kommunsektorn	3 339	3 545	3 786	3 211	1 962	1 982
Totalt offentligt	4 269	4 580	5 021	4 082	2 522	2 614
Totalt						
Staten	30 122	35 871	36 050	31 944	26 690	30 864
Kommunsektorn	28 857	33 304	33 180	31 716	29 991	29 013
Totalt offentligt	58 994	69 135	69 179	63 638	56 652	59 870

Tabell 12 (forts.)

Ändamål	1999	2000	2001	2002	2003
01 Allmän offentlig förvaltning					
Staten	4 608	5 100	4 837	4 962	4 838
Kommunsektorn	7 285	7 836	9 223	10 060	8 873
Totalt offentligt	11 893	12 936	14 060	15 025	13 699
02 Försvar					
Staten	1 080	2 557	2 215	2 173	1 222
Kommunsektorn	32	32	12	40	55
Totalt offentligt	1 112	2 589	2 227	2 212	1 276
03 Samhällsskydd och rättsskipning					
Staten	2 707	2 065	2 248	2 239	1 965
Kommunsektorn	488	486	609	668	655
Totalt offentligt	3 194	2 551	2 857	2 905	2 614
04 Näringslivsfrågor					
Staten	17 117	13 314	14 438	17 713	19 919
Kommunsektorn	3 771	3 677	4 336	4 818	4 193
Totalt offentligt	20 894	16 991	18 774	22 530	24 117
05 Miljöskydd					
Staten	..	353	396	368	8
Kommunsektorn					
Totalt offentligt	..	353	396	368	8
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling					
Staten	344	155	127	166	74
Kommunsektorn	717	669	667	956	936
Totalt offentligt	1 060	824	794	1 123	1 018
07 Hälso- och sjukvård					
Staten	100	75	73	103	116
Kommunsektorn	7 888	6 306	6 199	6 682	6 884
Totalt offentligt	7 987	6 381	6 272	6 785	6 999
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion					
Staten	263	238	159	118	194
Kommunsektorn	2 707	1 838	1 852	2 114	1 897
Totalt offentligt	2 970	2 076	2 011	2 233	2 090
09 Utbildning					
Staten	3 527	4 063	3 888	3 680	3 404
Kommunsektorn	6 878	6 261	6 524	6 260	6 148
Totalt offentligt	10 414	10 324	10 412	9 940	9 552
10 Socialt skydd					
Staten	1 431	1 182	1 092	1 186	1 247
Kommunsektorn	2 170	1 985	1 899	1 760	1 626
Totalt offentligt	3 598	3 167	2 991	2 944	2 870
Totalt					
Staten	31 110	29 102	29 473	32 730	33 060
Kommunsektorn	31 947	29 090	31 321	33 369	31 270
Totalt offentligt	63 060	58 192	60 794	66 098	64 314

Anmärkning:

Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan.

År 2000 är referensår för prisomräkningen. Siffror i fasta priser är ej adderbara.

Källa:

[SCB, Nationalräkenskaper, Tab22 Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål](#)

Tabell 13

Den offentliga sektorns storlek i vissa länder. Procent av total BNP i respektive land år 2004

The size of government sector in different countries. Percentage of total GDP in each country 2004

	Föräd- lings- värde	Konsumtion	Utgifter	Inkomster
EU-15	13	21	47	45
EU-25	13	21	48	45
Sverige	19	27	57	58
Danmark	20	27	55	57
Finland	16	23	51	53
Irland	10	16	34	35
Storbritannien	11	21	44	41
Nederländerna	13	24	47	45
Belgien	14	23	50	50
Luxembourg	11	18	45	45
Tyskland	9	19	47	43
Österrike	11	18	50	49
Frankrike	16	24	53	50
Spanien	12	19	39	39
Portugal	16	21	47	44
Italien	13	19	49	45
Grekland	13	17	50	43
Estland	12	19	36	38
Lettland	14	20	36	35
Litauen	12	18	33	32
Polen	16	19	45	41
Tjeckien	13	23	44	41
Slovakien	13	20	41	37
Ungern	17	24	50	44
Slovenien	14	20	47	45
Malta	19	23	49	44
Cypern	17	19	44	40
Schweiz ¹	11	12	37	35
Island	18	26	47	47
Norge	16	22	46	58
USA	11	16	36	32
Kanada	14	19	40	41
Japan ²	9	18	38	30
Sydkorea ¹	9	13	31	31
Australien ¹	..	17	35	35

1) uppgifter från 2003

2) uppgifter från 2002

Källa: För EU-länderna samt Island och Norge: Eurostat (update: Jan 24 21:43:12 MET 2006)
För övriga länder: OECD (update: Jan 30 2006)

Tabell 14**Offentliga sociala utgifter och justerade sociala utgifter inom OECD.****Procent av BNP i repsektive land år 2001***Gross public social expenditure and net total social expenditure in the OECD.**Percentage of total GDP in each country 2001*

	Offentliga sociala utgifter	Justerade sociala utgifter
Sverige	30	26
Danmark	29	23
Finland	25	20
Island	20	18
Norge	24	21
Irland	14	13
Storbritannien	22	23
Nederländerna	21	22
Belgien	25	23
Tyskland	27	28
Österrike	26	22
Frankrike	29	27
Spanien	20	17
Italien	24	22
Tjeckien	20	19
Slovakien	18	17
USA	15	23
Kanada	18	20
Mexiko	5	6
Japan	17	20
Sydkorea	6	10
Australien	18	21
Nya Zeeland	19	16

Anmärkningar:

I kolumnen för de justerade sociala utgifterna har OECD gjort försök att få det mer jämförbart mellan länderna. Bland annat har tillägg gjorts för vissa privata försäkringar och avdrag gjorts för skatter på sociala förmåner.

Källa:

OECD: <http://www.oecd.org/dataoecd/56/2/35632106.pdf>

Tabell 15**Kostnader för kommunernas verksamhet, löpande priser. Miljoner kronor***Costs for municipal activities, current prices. Million SEK*

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Politisk verksamhet	4 407	4 077	4 241	4 227	4 605	4 553
Infrastruktur, skydd m.m.	23 375	22 711	24 762	25 728	26 789	27 910
Kulturverksamhet	7 712	8 078	8 494	8 902	9 186	9 252
Fritidsverksamhet	8 837	8 828	9 164	9 579	9 844	10 026
Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	39 812	39 862	41 087	43 992	46 522	48 125
Förskoleklass	3 508	3 680	3 788	3 695	3 876	3 788
Grundskola inkl. obligatorisk särskola	58 955	62 548	67 786	71 992	75 120	76 730
Gymnasieskola inkl. gymnasiesärskola	23 410	24 104	25 652	27 459	29 539	30 847
Kommunal vuxenutbildning	6 557	6 614	6 464	6 171	5 197	4 870
Övrig utbildning	1 805	1 761	2 016	1 888	2 095	2 092
Primärvård och hälso- och sjukvård Gotland	1 287	1 268	1 185	1 172	1 329	1 128
Färdtjänst / riksfärdtjänst	1 381	1 434	1 434	1 513	1 657	1 634
Äldreomsorg	63 800	67 300	71 424	75 668	78 280	79 475
Funktionshinder	25 400	27 800	30 332	34 601	37 964	40 129
Missbrukarvård för vuxna	3 465	3 661	3 937	3 976	4 562	4 604
Barn och ungdomsvård	7 494	8 063	8 800	9 776	10 593	10 920
Övrig vuxenvård	1 102	1 287	1 387	1 684	1 519	1 398
Ekonomiskt bistånd	11 532	10 688	9 787	9 627	9 502	9 854
Familjerätt	362	359	392	412	437	459
Flyktingmottagande	2 160	2 046	2 177	2 047	2 315	2 060
Arbetsmarknadsåtgärder	6 087	5 176	4 917	5 206	5 184	5 122
<i>Summa egentlig verksamhet</i>	302 428	311 341	329 226	349 287	366 060	374 976
Näringsliv och bostäder	5 000	5 790	4 966	5 119	5 334	5 237
Kommunikationer	2 991	3 123	3 118	3 382	4 056	4 283
Energi, vatten och avfall	11 873	12 800	12 960	13 434	13 697	13 570
<i>Summa affärsverksamhet</i>	19 864	21 714	21 044	21 935	23 087	23 090
<i>Summa driftverksamhet</i>	322 292	333 055	350 270	371 222	389 147	398 066

Källa:

[SCB, Kommunernas hushållning med resurser, OE 25 SM 0501](#)

Tabell 16

Landstingens kostnader och intäkter efter område år 2004. Miljoner kronor

County councils, costs and receipts by activity 2004. Million SEK

	Nettokostnad	Verksamhetens externa kostnader	Verksamhetens interna kostnader	Verksamhetens externa intäkter	Verksamhetens interna intäkter	Investeringsutgifter
Primärvård	26 200	22 400	13 800	2 200	7 900	200
Specialiserad somatisk vård	82 200	64 900	43 100	8 600	17 800	2 900
Specialiserad psykiatrisk vård	14 700	12 900	7 300	1 200	4 500	100
Tandvård	4 500	7 000	2 200	3 500	1 200	200
Övrig hälso- och sjukvård	12 200	14 100	4 600	3 700	2 900	300
Läkemedelsförmån	-600	19 000	0	19 600	0	0
Politisk verksamhet avseende hälso- och sjukvård	1 000	800	200	0	0	0
<i>Hälso- och sjukvård totalt</i>	140 000	140 900	71 300	38 900	34 300	3 700
Utbildning	800	1 800	400	1 400	0	100
Kultur	2 100	2 500	100	500	0	0
Trafik och infrastruktur	7 400	8 800	100	1 500	0	100
Allmän regional utveckling	1 100	1 200	0	100	0	0
Politisk verksamhet avseende regional utveckling	100	100	0	0	0	0
<i>Regional utveckling totalt</i>	11 500	14 500	700	3 600	100	200
<i>Serviceverksamheter</i>	0	40 600	-5 800	5 800	29 000	2 600
Övrigt	700	3 400	0	0	2 700	0
Summa verksamhet	152 200	199 400	66 200	48 300	66 200	6 500
<i>Finansiering utanför verksamheten:</i>		1 700		152 700		
Skatteintäkter				141 800		
Generella statsbidrag				9 600		
Finansiella intäkter/kostnader		1 700		1 300		
Extraordinära intäkter/kostnader				0		

Anmärkning:

Nettokostnad är bruttokostnad minus bruttointäkt. Den totala nettokostnaden för samtliga verksamheter inkluderar Gotlands kommuns nettokostnader (998 miljoner) för hälso- och sjukvård. När det gäller verksamheternas intäkter och kostnader ingår inte Gotland. Investeringsutgifterna är exklusive inköp av finansiella tillgångar. Övrigt omfattar utbetalda pensioner och interna ränteintäkter.

Källa:

[Sveriges Kommuner och Landsting, Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2004](#)

Tabell 17

Statsbudgetens inkomster år 2004. Miljoner kronor*National budget for Sweden, income 2004. Million SEK*

	Inkomster	Stats- budget	Utfall		Nettoin- komst/ nettoutgift	Skillnad mot stats- budget
			Inkomster	Utgifter		
1000	Skatter m.m.	646 747	1 720 489	1 083 488	637 001	-9 746
1100	Skatt på inkomst	54 036	567 792	522 086	45 706	-8 330
1111	Fysiska personer inkomstskatt, netto	-19 339	495 225	522 086	-26 861	-7 522
1121	Juridiska personer inkomstskatt, netto	68 399	67 170	0	67 170	-1 229
1123	Beskattning av tjänstegruppliv	1 251	1 350	0	1 350	99
1200	Socialavgifter och löneskatter	266 775	458 460	192 420	266 040	-734
1300	Skatt på egendom	36 418	37 126	0	37 126	708
1400	Skatt på varor och tjänster	313 285	310 026	1 150	308 876	-4 409
1411	Mervärdesskatt, netto	214 163	213 240	0	213 240	-923
1424	Tobaksskatt	8 441	8 181	0	8 181	-260
1425	Alkoholskatt	10 769	10 247	0	10 247	-522
1428	Energiskatt	63 049	61 665	1 150	60 515	-2 534
1461	Fordonsskatt	7 854	8 062	0	8 062	207
1471	Tullmedel	3 526	3 504	0	3 504	-22
1500	Utgjämningsskatt och kompensation för mervärdesskatt	-6 261	26 736	32 512	-5 776	486
1600	Betalningsdifferenser, skattekonto	-7 243	-5 458	0	-5 458	1 785
1700	Nedsättning av skatter	-10 263	1	9 514	-9 513	749
2000	Inkomster av statens verksamhet	29 384	35 084	1	35 082	5 698
2131	Riksbankens inlevererade överskott	5 900	6 100	0	6 100	200
2153	Inlevererat överskott från AB Svenska spel	3 200	3 677	0	3 677	477
2400	Aktieutdelning	4 900	7 597	0	7 597	2 697
2500	Offentligrättsliga avgifter	6 496	6 677	0	6 677	181
3000	Inkomster av försåld egendom	15 000	136	0	136	-14 864
4000	Återbetalning av lån	2 269	2 391	0	2 391	122
5000	Kalkylmässiga inkomster	8 222	8 252	0	8 252	30
5200	Statliga pensionsavgifter	7 680	7 667	0	7 667	-13
6000	Bidrag m.m. från EU	10 818	11 555	0	11 555	737
6100	Bidrag från EG:s jordbruksfond	8 100	8 035	0	8 035	-65
	Summa inkomster	712 439	1 777 907	1 083 489	694 418	-18 021

Anmärkningar:

De utgifter som redovisas under statsbudgetens inkomster är till största delen skatter som tagits in av staten, men som fördelas till andra sektorer, till exempel kommunalskatter.

Källor:

[Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens utfall 2004](#)

Tabell 18**Statsbudgetens utgifter m.m., per utgiftsområde år 2004. Miljoner kronor***National budget for Sweden, expenditure by category 2004. Million SEK*

Utgiftsområde	Stats- budget	Tilläggs- budget	Totalt		Skillnad mot stats- budget	Skillnad mot totalt anvisat
			Anvisat	Utfall		
UO01 Rikets styrelse	7 896	39	7 936	7 539	-357	-396
UO02 Samhällsekonomi och finans- förvaltning	9 198	10	9 208	9 221	23	13
UO03 Skatt, tull och exekution	8 556	102	8 658	8 569	13	-89
UO04 Rättsväsendet	26 432	251	26 683	26 318	-114	-365
UO05 Internationell samverkan	1 257	0	1 257	1 267	10	10
UO06 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44 331	15	44 346	42 846	-1 485	-1 500
UO07 Internationellt bistånd	19 857	0	19 857	19 907	50	50
UO08 Invandrare och flyktingar	7 005	320	7 325	7 466	461	141
UO09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	37 665	1 629	39 294	36 809	-856	-2 485
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjuk- dom och handikapp	123 981	2 883	126 864	122 916	-1 065	-3 948
UO11 Ekonomisk trygghet vid ålder- dom	50 656	0	50 656	51 229	573	573
UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	53 852	840	54 692	53 925	72	-768
UO13 Arbetsmarknad	61 989	7 366	69 355	67 481	5 492	-1 874
UO14 Arbetsliv	1 135	0	1 135	1 091	-44	-44
UO15 Studiestöd	21 925	-3	21 922	20 833	-1 092	-1 089
UO16 Utbildning och universitets- forskning	43 962	3	43 965	43 981	19	16
UO17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 664	-2	8 662	8 739	75	76
UO18 Samhällsplanering, bostads- försörjning och byggande	8 798	17	8 815	8 723	-75	-92
UO19 Regional utveckling	3 106	0	3 106	3 301	195	195
UO20 Allmän miljö- och naturvård	3 771	42	3 813	3 330	-440	-482
UO21 Energi	1 663	0	1 663	2 069	406	406
UO22 Kommunikationer	28 535	0	28 535	29 139	604	604
UO23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	14 279	13	14 292	12 219	-2 060	-2 073
UO24 Näringsliv	3 491	-13	3 478	3 690	199	212
UO25 Allmänna bidrag till kommuner	73 706	-2 600	71 106	69 834	-3 872	-1 272
UO26 Stasskuldräntor m.m.	47 684	0	47 684	52 718	5 034	5 034
UO27 Avgiften till Europeiska ge- menskapen	24 472	0	24 472	25 563	1 091	1 091
Summa utgiftsområden	737 868	10 912	748 781	740 723	2 855	-8 057
Förändring av anslagsbehållningar	0		0	0	0	0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	20 156		20 156	10 305	-9 851	-9 851
Kassamässig korrigering	-3 931		-3 931	-3 268	663	663
varav överföring från AP-fonden	-3 931		-3 931	-3 975	-44	-44
Summa statsbudgetens utfall m.m.	754 093	10 912	765 006	747 761	-6 332	-17 245

Anmärkningar:

Med statsbudgeten avses här den ursprungliga statsbudgeten som riksdagen antog i december 2003, exkl tilläggsbudget.

Källor:

Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens utfall 2004

Fakta om statistiken

Här beskrivs kortfattat de primärkällor och de principer som används i boken. För en noggrannare redogörelse av definitioner och beräkningsmetoder hänvisas till de beskrivningar av statistiken som finns tillgängliga på www.scb.se för respektive statistikälla.

Den statistik som redovisas i den här boken om den offentliga sektorn är hämtad från olika statistikällor. Eftersom statistiken i primärkällorna ofta framställts för att svara mot olika behov skiljer sig definitioner och redovisningsprinciper åt. I samband med redovisningarna tidigare i boken har vi också pekat på förekommande skillnader mellan.

Publiceringstider – definitiva och preliminära årsuppgifter

Den statistik som publiceras i boken är årsuppgifter och gäller den senaste offentliggjorda officiella statistiken. De olika statistikällorna färdigställer sina uppgifter vid olika tidpunkter under året, beroende på vilken bearbetningsgrad som krävs. Detta gör att alla uppgifter som presenteras inte alltid svarar för det senaste kalenderåret.

I vissa fall, till exempel för nationalräkenskaperna, offentliggörs även preliminära uppgifter. För att få så aktuella uppgifter som möjligt används även dessa i boken. Uppgifterna kan dock komma att revideras till senare publiceringar.

Tidsserier

Statistiken avser i huvudsak senast tillgängliga år. Men även tidsserier presenteras. De flesta av dessa tidsserier utgår från år 1993, men även andra startår förekommer. Att år 1993 används i de flesta fall är en anpassning till nationalräkenskaperna, som börjar sin redovisning detta år enligt det europeiska nationalräkenskapssystemet. En ny näringsgrensindelning kom 1992, vilket också gör år 1993 till ett lämpligt startår.

Det är alltid problematiskt att välja startår, eftersom presentationen påverkas av om startåret ligger i en lågkonjunktur eller en hög-

konjunktur. År 1993 ligger i början av uppgången efter den nedgång i ekonomin som brukar benämnas "krisåren".

Löpande och fasta priser

I sammanställningarna används både löpande och fasta priser. För att på ett rättvisande sätt kunna följa volymutvecklingen är det lämpligt att använda fasta priser som "tar bort" inverkan av prisutvecklingar och löneutvecklingar. Nedan följer en redogörelse av hur NR fastprisberäknar sina siffror.

Fram till 1991 använde NR prisindex med fast basår vid fastprisberäkningarna. Från år 1991 används i stället fastprisberäkning med rullande basår. Denna kedjeindexmetod innebär att varje grundpost beräknas i fasta priser uttryckt i närmast föregående års pris. Fördelen med kedjeindexmetoden är att man alltid väger ihop olika delaggregat med senast tillgänglig information och att ingen del av systemet får felaktig vikt på grund av relativa prisförändringar.

De fasta priserna kan presenteras på olika sätt, till exempel uttryckta i föregående års prinsnivå eller i referensårspriser med valfritt år som referensår. Ett annat alternativ är att revidera indexserier baserade på referensåret eller volymförändringar mellan åren. En tidsserie angiven i föregående års priser ger svårtolkad information. Därför presenteras de fasta priserna i referensårspriser. I det material som nu presenteras redovisas nationalräkenskaperna dels i löpande priser och dels i referensårspriser med år 2000 som referensår.

Nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna (NR) utgör tillsammans med finansräkenskaperna (FiR) det totala nationalräkenskapssystemet som sammanfattar och beskriver Sveriges ekonomiska aktiviteter och utveckling. NR innehåller reala transaktioner och FiR finansiella transaktioner och ställningsuppgifter. NR tjänar som analysunderlag över Sveriges ekonomi och som underlag för EU-avgiften och konvergenskriterierna. NR används av finansdepartementet för nationalbudgetar och långtidsbedömningar av ekonomin, av EU för fastställande av EU-avgiften, av ECB för att bedöma konvergensvillkoren samt av Konjunkturinstitutet m.fl. för löpande konjunkturanalys. Andra användare är bransch- och arbetsmarknadsorganisationer, banker samt internationella organisationer som använder NR dels för sammanställning av internationell statistik, dels för jämförelser och bedömningar.

På samma sätt som hos ett företag är bokföringen dubbel. Betalningarna redovisas både från den erläggande och från den mottagande partens sida. Bokföringen består av ekonomiska transaktioner som ägt rum under en viss tidsperiod. Till skillnad mot ett företags bokföring bygger nationalräkenskaperna till största delen på statistik eftersom det inte är möjligt för ett helt land eller region att bokföra varje transaktion. Redovisningen är i huvudsak periodiserad, vilket innebär att inkomster och utgifter redovisas den period då transaktionen eller prestationen utförs.

En av de viktigaste egenskaperna hos NR är tidsserieaspekten. Därför läggs stor fokus på långa tidsserier med få tidsseriebrott i statistiken.

Detta omfattar statistiken

NR beskriver, inom ramen för ett slutet kontosystem, produktionen av varor och tjänster och deras användning, inkomstbildning, omfördelning och inkomstanvändning, kapitalbildning samt transaktioner med utlandet. Som en integrerad del av NR ingår tillgångs- och användningssidetabeller (basen för input-outputtabeller) med en systematisk uppdelning av produktion och användning på ca 400 produktgrupper. Detta ger goda avstämningsmöjligheter och en god grund för konsistenta fastprisberäkningar. I anslutning till produktionsberäkningarna sammanställs även uppgifter över sysselsättning uttryckt i antal sysselsatta och arbetade timmar samt löner.

Definitioner och förklaringar

De svenska nationalräkenskaperna framställs enligt ENS 95 (Europeiska nationalräkenskapssystemet) som är en EU-reglering (Council Regulation (EC) No 2223/96). ENS 95 är EU:s tillämpning av SNA 93 (System of National Accounts) som är en internationell rekommendation av FN, OECD, EU, IMF och Världsbanken.

Svenska NR framställs sedan maj 1999 enligt ENS 95 och täcker perioden 1993 och framåt. Äldre serier (1950–1998) baseras på tidigare internationella rekommendationer (SNA 68). Omräkning av det gamla materialet tillbaka till 1980 har dock gjorts för vissa aggregat. Några huvudaggregat har kedjats tillbaka till 1950. Dessa serier finns på SCB:s webbplats.

Så görs statistiken

NR sammanställs utifrån en mängd olika primärstatistikkällor. Definitionerna och graden av täckning i de olika källorna överensstämmer inte alltid med NR:s behov. För att få total täckning och

anpassade definitioner använder man olika modeller i NR:s beräkningar. Slutligen gör man en avstämning mellan tillgång, användning och inkomster i systemet för att urskilja och åtgärda brister i konsistensen mellan de olika delarna av räkenskaperna.

Se vidare Beskrivning av statistiken, www.scb.se/nr

Skillnader mellan beräkningar i NR och statsbudgeten

Nationalräkenskaperna: I NR redovisas bland annat förändringar av finansiella tillgångar och skulder. Förutom de pengar som ingår i statsbudgeten ingår även avgifter, fondmedel, lånefinansierad verksamhet samt försäljningsinkomster. Redovisningen är i *huvudsak periodiserad* och syftar till att avspegla de ekonomiska händelserna den period då verksamheten bedrivs. Intäkterna redovisas när prestationen utförs och kostnaderna när resursen förbrukas.

Statsbudgeten: Redovisningen i statsbudgeten upprättas till största delen enligt så kallade utgiftsmässiga principer där saldot speglar de *kassamässiga strömmarna*.

Kapitalförslitning: NR:s motsvarighet till avskrivningar är kapitalförslitningar. Dessa ska beräknas till marknadspris och inte till återanskaffningspris. I statsbudgeten finns inga kapitalförslitningar.

Försäkringspremier: I statsbudgeten rapporteras försäkringspremier som insatsförbrukning. NR inte ser försäkringspremier som förbrukning utan som en transferering.

Redovisning av EU avgift / bidrag: NR definierar vissa delar av EU-avgiften som produktionsskatt från företagen. I statsbudgeten redovisas dessa avgifter som en utgift för staten. Vidare redovisas EU-bidragen i statsbudgeten som en inkomst som omfördelas av staten till företag och kommuner. NR definierar bidragen direkt för de olika sektorerna.

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS

Syfte och historik

RAMS syftar till att ge en årlig information om sysselsättning, pendling, näringsstruktur samt personalstruktur i företag och arbetsställen. Dessutom belyses händelser och flöden på arbetsmarknaden utifrån longitudinella ansatser. Den första årgången av RAMS avsåg år 1985.

RAMS-registret har byggts ut under åren med allt fler variabler och ett nytt registersystem har skapats med bland annat större möjligheter att belysa de förvärvsarbetande inom olika typer av företag och arbetsställen.

Statistikanvändning

Planerare inom kommuner, länsstyrelser och länsarbetsnämnder har traditionellt nyttjat statistiken och även statliga verk och myndigheter. Den huvudsakliga användningen har varit för att beskriva näringsstruktur och sysselsättningsutveckling regionalt och lokalt. Dessutom används RAMS för att planera barnomsorg och trafik och som underlag för åtgärder som syftar till att stärka sysselsättningen.

Efter att statistiken byggts ut, har den alltmer börjat användas av forskare och statliga myndigheter när de analyserar arbetsmarknadens funktionssätt och följer upp och utvärderar närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik

Detta omfattar statistiken

RAMS omfattar fyra register:

- Sysselsättningsregistret (SREG)
- Aktivitetsregistret (AREG)
- Registret över företag i RAMS (ORGRA)
- Registret över arbetsställen i RAMS (CFAR)

Sysselsättningsregistret (SREG) visar personers sysselsättningsstatus i november och omfattar hela Sveriges befolkning den sista december. Registret innehåller en mängd uppgifter från olika källor. SREG är huvudregistret i RAMS.

Aktivitetsregistret innehåller fyra databastabeller som visar olika typer av försörjningsmöjligheter såsom jobb, studier, arbetssökandekategorier samt andra aktiviteter (främst i form av sociala transfereeringar). Jobbregistret är den mest centrala delen av aktivitetsregistret,

där uppgifter hämtas från kontrolluppgifter från anställningar och motsvarande uppgifter för egenföretagare (deklarationsuppgifter avseende inkomst av näringsverksamhet).

Registret över företag (ORGRA) har samtliga företag som förekommer i RAMS, som objekt. Registret över arbetsställen (CFAR) har samtliga arbetsställen för företag som förekommer i RAMS som objekt.

Objekt och population

Populationen i sysselsättningsregistret utgörs av befolkningen per den 31/12 varje år. De viktigaste målstorheterna i sysselsättningsregistret är antal förvärvsarbetande, förvärvsintensiteter, antal pendlare över kommungräns där november är referensperiod. Detta görs för olika grupper av befolkningen. RAMS använder begreppet förvärvsarbetande i stället för sysselsatta. Medhjälpande familjemedlemmar ingår i begreppet sysselsatta men inte i förvärvsarbetande. Dessa saknas helt i den offentliga sektorn och antalet medhjälpande familjemedlemmar är över huvud taget ytterst få, varför skillnaden i begreppen förvärvsarbetande och sysselsatta är nästan försumbar. Rörligheten på arbetsmarknaden beskrivs med antal personer som byter jobb, tillkommer eller lämnar arbetsmarknaden. Ännu ett mått är personalomsättningen beräknad i procent av sysselsättningen totalt.

Populationen i aktivitetsregistret är alla individers aktiviteter som antas påverka deras försörjningsmöjligheter. Målstorheterna utgörs av antalet av dessa aktiviteter med uppdelning på typ av aktivitet, såsom jobb, studier och arbetssökandekategorier.

Se vidare Beskrivning av statistiken, www.scb.se/rams

Räkenskapssammandrag för kommuner (RS)

Syfte och historik

Syftet med undersökningen Räkenskapssammandrag för kommuner är att både på kommunnivå och på riksnivå ge en tillförlitlig information om kommunernas ekonomi, nuläge och utveckling. Undersökningen innehåller även en inventering av vilka företag som kommunerna äger.

Räkenskapssammandraget, som samlas in av SCB, innehåller ett stort antal årliga ekonomiska uppgifter från kommunernas bokslut. Samtliga kommuner ingår och uppgifter redovisas både som sum-

mering till riksnivå och som nyckeltal på kommunnivå. I RS ingår de två tidigare separata kostnadsundersökningarna Jämförelsetal för huvudmän, Barnomsorg och skola och Jämförelsetal för socialtjänsten.

Statistikanvändning

RS används av NR som källa för att beräkna kommunernas del av BNP, finansiellt sparande, investeringar och transfereringar samt de kommunala affärsverkens driftsöverskott. På riksnivå har även uppgifter från RS används som underlag i beräkningarna av den kommunalekonomiska utjämningen mellan kommunerna.

RS har även använts på kommunnivå för att beräkna statsbidrag för maxtaxa inom barnomsorgen och för att beräkna statsbidrag för LSS-utjämning. Uppgifterna från RS används av:

- kommunerna själva för att jämföra den egna ekonomin med andra kommuners ekonomi för att finna uppslag till effektiviseringar i verksamheten
- finansdepartementet för att bedöma enskilda kommuners ekonomi och för att följa upp och utvärdera kommunal verksamhet
- banker och andra finansinstitut för att kreditvärdera kommuner.

Objekt och population

I RS ingår ett stort antal ekonomiska uppgifter från kommunernas årsbokslut. Populationen utgörs av samtliga Sveriges 290 kommuner.

Se vidare beskrivning av statistiken www.scb.se/offentligekonomi

Räkenskapssammandrag för landsting

Syfte och historik

Sveriges Kommuner och Landsting samlar in statistik om landstingens och regionernas ekonomi. Statistiken ska ge information om hälso- och sjukvård och annan landstingsverksamhet på både regional och nationell nivå. Den ska tillgodose statens krav på ekonomisk information om sektorn. Inte minst ska landstingen och regionerna ges möjlighet att jämföra sig med varandra.

Statistikanvändning

Den ekonomiska statistiken tillgodoser statens krav på offentlig statistik och ligger bland annat till grund för nationalräkenskaperna.

De variabler som samlas in ger möjlighet att beräkna landstingens bidrag till BNP, investeringar, transfereringar, driftsöverskott samt finansiellt sparande.

På riksnivå har även uppgifter från Landstings RS använts som underlag i beräkningarna av den kommunalekonomiska utjämningen för landsting.

Objekt och population

I statistiken ingår ett stort antal ekonomiska uppgifter från landstingens årsbokslut. Populationen utgörs av samtliga Sveriges landsting samt Gotlands hälso- och sjukvård.

För mer information, se www.skl.se

Underlag till statens finansiella sparande

Ekonomistyrningsverket, ESV, är en central förvaltningsmyndighet under Finansdepartementet. ESV samlar in, bearbetar och analyserar data om statens ekonomi. Informationen används bland annat som underlag vid beräkningar av den statliga sektorn i NR.

För mer information, se www.esv.se

Referenslista

- Eklund, Klas. *Vår ekonomi*. Stockholm 2005.
- Ekonomistyrningsverket och SCB. *Taxeringsutfallet 2004*. Statistiskt meddelande OE 21 SM 0501.
- Ekonomistyrningsverket. *Statens finanser 2004*. Stockholm 2005.
- Ekonomistyrningsverket. *Statsbudgetens utfall 2004*. Stockholm 2005.
- Ekonomistyrningsverket. *Årsredovisning för staten 2004*. Stockholm 2005.
- Finansdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting. *Kommunalekonomisk utjämning 2005*.
- Försäkringskassan. *Pensionssystemets årsredovisning 2004*.
- Högskoleverket. *Universitet & högskolor*. Högskoleverkets årsrapport 2005.
- Regeringen. *Budgetpropositionen för 2006*. Stockholm 2005.
- Regeringskansliet och Finansdepartementet. *Lissabonstrategin*.
- Regeringskansliet. *Finansplanen*. Fi2005:23
- Regeringskansliet. *Kommuner och landsting - organisation, verksamhet och ekonomi*. Fi 2004:42. www.regeringen.se
- Regeringskansliet. *Nationell rapport om ekonomiska reformer på produkt- och kapitalmarknaderna*. Sverige. Oktober 2005.
- Regeringskansliet. *Regeringskansliets årsbok 2004*. Stockholm 2005.
- Regeringskansliet. *Svensk ekonomi*. Särtryck ur budgetpropositionen för 2006.
- Regeringskansliet. *Utveckling inom den kommunala sektorn*. Regeringens skrivelse 2004/05:102.
- Regeringskansliet. *Årsredovisning för staten 2004*. Regeringens skrivelse 2004/05:101.
- Riksbanken. *Inflationsrapport 2004:4*.
- Riksgäldskontoret *Statsskulden*. www.rgk.se
- Ringqvist, Margareta. *Om den offentliga sektorn*. Göteborg 1996.
- Rådet för kommunala analyser och jämförelser. *Kommunernas balansgång*. 2005. Stockholm 2005.
- SCB och Sveriges Kommuner och Landsting. *Vad kostar verksamheten i Din kommun? Bokslut 2004*. Stockholm 2005.
- SCB, *Bakgrundsfakta till ekonomisk statistik*. 2005.05.
- SCB. *Den offentliga sektorn*. Bokslut för verksamhetsåret 2003. Örebro 2004.
- SCB. *Kommunalekonomisk utjämning*. Statistiskt meddelande OE 26 SM 0501.
- SCB. *Kommunernas hushållning med resurser*. Statistiskt meddelande OE 25 SM 0501.

- SCB. *Kommunernas resultat*. Statistiskt meddelande OE 24 SM 0501.
- SCB. *Kommunägda företag 2004*. Statistiskt meddelande OE 27 SM 0501.
- SCB. *Nationalräkenskaper 1999 - 2004*. Statistiskt meddelande NR 10 SM 0501.
- SCB. *Taxeringsutfallet 2005*. Statistiskt meddelande OE 21 SM 0601.
- SCB. *Offentliga sektorn. Utveckling och nuläge*. Stockholm 1985.
- SCB. *Offentliga sektorn. Utveckling och nuläge*. Stockholm 1990.
- SCB. *Skola, vård och omsorg i privat regi. Bakgrundsfakta till ekonomisk statistik*. 2004:18
- SCB. *Standard för institutionell sektorindelning 2000, Standard för indelning efter ägarkontroll 2000*. Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik. 2001:2.
- SCB. *Utbildningsstatistisk årsbok 2005*. Örebro 2004.
- SCB. *Utgifter för det sociala skyddet*. Statistiskt meddelande NR 15 SM 0501.
- SCB. *Årsbok för Sveriges kommuner 2005*. Örebro 2005.
- Skatteverket. *Skatter i Sverige*. Skattestatistisk årsbok. 2005.
- Skolverket. *Beskrivande data 2005. Förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning*. Rapport 265.
- Socialstyrelsen. *Hälso- och sjukvårdsrapport 2005*. Stockholm 2005
- Socialstyrelsen. *Jämförelsetal för socialtjänsten 2004*.
- Statens offentliga utredningar. *Fördelning ur ett livscykelperspektiv*. Bilaga 9 till LU 2003. SOU 2003:110
- Statens offentliga utredningar. *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn*. Betänkande av utjämningskommittén. SOU 2003:88
- Statens offentliga utredningar. *Rättvis kommunal utjämning*. SOU 2000:127
- Statens offentliga utredningar. *Utgjämning av LSS-kostnader*. SOU 2002:103
- Statens offentliga utredningar. *Utvecklingskraft för hållbar välfärd*. Ansvarskommittén SOU 2003:12.
- Statskontoret. *Staten i omvandling 2001*. Nummer 2001:15
- Sveriges Kommuner och Landsting. *Ekonomirapporten*. Stockholm 2005
- Sveriges Kommuner och Landsting. *Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2004. Verksamhet och ekonomi i landsting och regioner*. Stockholm 2005

In English

Public finances in Sweden 2006 gives an account of the financial status of the public sector in Sweden from a macroeconomic perspective. By using different official measures from the most recent statistics to date, our aim with this yearbook is to provide a total picture of what the public sector in Sweden encompasses, how it is governed, which responsibilities it is given, how much these responsibilities cost, how they are financed and whom its services benefit.

Summary

The structure of the public sector

The public sector in Sweden comprises three sub-sectors: first, the central government sector including the Swedish Parliament (Riksdag) and governmental authorities, responsible for the provision of many public services such as police, defence, the judicial system, infrastructure and national administration; second, the local government sector including the municipalities and county councils, responsible for education, the care of elderly and disabled as well as health care; and third, the old-age pension system. According to the National Accounts, publicly-owned companies along with those market activities that municipalities pursue are not included in the public sector.

The size of the public sector

Measures of the public sector are often expressed in relationship to the Gross National Product (GDP). In 2004, the public sector's contribution to GDP regarding consumption indicated that the public sector in Sweden constituted 27 per cent of GDP, a high figure compared to many other European countries. The public sector in Denmark and Iceland are comparable in size to that of Sweden. The figures for France, The Netherlands and Hungary also indicate a large public sector, all three reporting 24 per cent of GDP. At the other end of the scale, are European countries such as Greece and Ireland, reporting 17 and 16 per cent of GDP respectively. There are, however, certain difficulties with these comparisons due to minor differences in definitions.

The central government budget

The government proposes a budget each year, a decision which is passed by the Riksdag. The budget provides detailed proposals on the allocation of government expenditure and revenue to different areas, depending on the government's priorities. The balance of the budget reflects the central government's borrowing requirement. Revenue (raised mostly from taxes) amounted to SEK 694 billion in 2004, which was an increase of SEK 29 billion compared to 2003. Expenditure, for 2004, amounted to SEK 748 billion, which was an increase of SEK 40 billion compared to 2003. The subsequent deficit for 2004 contributed to the rise of the central government debt which amounted to 49 per cent of GDP at the end of 2004. Recent figures on the balance of the budget for 2005 indicate a surplus of SEK 13 billion.

The surplus target for the public sector

A surplus target for the public sector has been passed by the Riksdag and been in effect since the year 2000. It is expressed in terms of net borrowing and lending, which is the balance of total revenue and expenditure. Figures from each sub-sector are consolidated and calculated on an accrual basis by the National Accounts. The target level is a surplus of 2 per cent, on average, of GDP over the course of a business cycle. This target level is in accordance with the Stability and Growth Pact, which sets out rules for public finances among member states of the EU. During the period from 2000 to 2004, the surplus level amounted to an average of 1.7 per cent of GDP.

Total revenue for the public sector in Sweden, raised mostly from taxes on income, wealth and production, totalled SEK 1 423 billion in 2004 (55 per cent of GDP). The total tax quota in Sweden, the sum of taxes and fees in relation to GDP, has been approximately 50 per cent since 2002. Total expenditure, on the other hand, totalled SEK 1 397 billion in 2004 (54 per cent of GDP). The largest share of expenditure comprised consumption, SEK 706 billion (of which wages constituted 40 per cent), and transfers, SEK 568 billion (of which 86 per cent is directed towards households). Investments amounted to SEK 72 billion and expenditure on interest payments etc. was SEK 51 billion.

List of tables

GDP by type of producer, current prices. Million SEK	129
GDP by type of producer, constant prices. Million SEK	130
Employment by sector according to Labour statistics based on administrative sources and National accounts.....	131
General government expenditure, consolidated, current prices. Million SEK.....	133
General government receipts, consolidated, current prices. Million SEK.....	135
GDP, expenditure approach, General government share, current prices. Million SEK	137
GDP, expenditure approach, General government share, constant prices. Million SEK.....	139
Government final consumption expenditure by function, current prices. Million SEK.....	140
Government final consumption expenditure by function, constant prices. Million SEK	142
Transfers from general government sector to households, current prices. Million SEK	144
Government gross fixed capital formation by purpose, current prices. Million SEK	145
Government gross fixed capital formation by purpose, constant prices. Million SEK	147
The size of government sector in different countries. Percentage of total GDP in each country 2004.....	149
Gross public social expenditure and net total social expenditure in the OECD. Percentage of total GDP in each country 2001	150
Costs for municipal activities, current prices. Million SEK.....	151
County councils, costs and receipts by activity 2004. Million SEK	152
National budget for Sweden, income 2004. Million SEK.....	153
National budget for Sweden, expenditure by category 2004. Million SEK.....	154

List of terms

A		försäkring	insurance
affärsverk	public service enterprise	förvaltning	administration
aktiebolag	joint-stock company, limited company	G	
andel	share, proportion, percentage	grundskola	compulsary school
anskaffning	acquisition	gymnasieskola	upper secondary school
användning	usage	H	
arbetsmarknad	labour market	hushåll	household
avgift	charge, fee	hälso- och sjukvård	health services
avyttra	sell	I	
B		ideell	non-profit
bidrag	subsidy	import	import
bostadsförsörjning	housing supply	infrastruktur	infrastructure
brutto	gross	inkomst	income, revenue
driftöverskott	surplus (of production)	institution	institution
		investering	investment
E		K	
ekonomiskt bistånd	financial assistance	kommun	municipality /local authorities
export	export	kommunalskatt	local taxes
F		kommunikationer	communications
fasta	firm, fixed	kommunsektorn	municipal sector/local authorities
flykting	refugee		sector
fritidsverksamhet	recreation activities		authorities
funktionshindrade	disabled persons	konsumtion	consumption
företag	company, enterprise	L	
förmögenhet	wealth	M	
förskoleverksamhet	pre-school	mark	land, sites
försvar	defence	marknadspris	market price
		mervärdesskatt	value added tax

miljöskydd	environmental protection	socialt skydd	social securities
minus myndighet	minus public authority	stat	central government
N		studiemedel	study assistance, grants
netto näringsliv	net industry, business, private sector	summa	sum
O		T	
offentlig organisation	public organisation	tillgång	asset
P		tjänster	services
pension	pension	total	total, all
politisk produktion	political production	transferering	transfer
R		U	
räntor	interest rates	utbildning	education
S		utgifter	expenditure, cost, expenses
samhällskydd	social security	utland	abroad
sjuk	ill, sick	V	
skatt	tax, duty	varor	goods
skuld	liability	Å	
socialförsäkring	social insurance	ålder	age
		år	year
		Ä	
		äldreomsorg	care of the elderly
		ägda	owned

Sakordsregister, begreppsförklaring

Begrepp	Innebörd
Assistansersättning 66, 109	De personer som omfattas av Lagen om stöd och service till funktionshindrade (LSS Lag 1993:387) har rätt att för sin dagliga livsföring få assistansersättning enligt Lagen om assistansersättning (LASS Lag 1993:389) om personen har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan. Frågor om assistansersättning handläggs av Försäkringskassan.
Benchmarking 23	Jämförelse av en produkt eller tjänst med bästa tillgängliga. Under senare år har benchmarking utvecklats till en managementteknik som går ut på att jämföra hela eller delar av verksamheten i ett företag eller en myndighet med en väl fungerande verksamhet.
Bruttoinvestering 13, 44	Bruttoinvesteringar omfattar • fast bruttoinvestering • lagerinvestering • värdeförmål (anskaffning minus avyttring) Bruttoinvestering innebär investering före avdrag av periodens kapitalförslitning.
Bruttokostnad, (landsting) 152	Samtliga kostnader för den löpande verksamheten ingår (både externa och interna kostnader). Vid summering av bruttokostnader för flera verksamhetsområden inom ett landsting dubbelräknas kostnaderna.
Budgeterings- marginal 44	Den marginal som finns för oförutsedda utgifter under det s.k. utgiftstaket. Under den treårsperiod som utgiftstaket omfattar, kan såväl den samhälls-ekonomiska utvecklingen som konsekvenserna av redan fattade beslut blir annorlunda än vad som förväntats. Eftersom utgiftstaket är nominellt och inte ska ändras till följd av förändrade tillväxtförutsättningar, måste budgeteringsmarginalen utgöra en buffert mot olika typer av risker. Det kan t.ex. vara högre arbetslöshet, högre pris- och löneökningstakt och en lägre BNP-tillväxt.

Begrepp	Innebörd
COFOG 60	Classification of the Functions of Government. En internationell klassifikation som grupperar offentliga sektorns utgifter efter deras funktion eller ändamål.
Derivat 40, 41, 73	Derivat ger upphov till rättigheter och skyldigheter som innebär att en eller flera av de finansiella risker som finns i ett underliggande primärt instrument överförs mellan de parter som ställt ut respektive förvärvat derivatet. Typiska exempel på derivat är termins-, Swap- och optionsavtal.
Diskontera 41	Innebär att t.ex. betalningar som sker vid olika tidpunkter räknas om till ett belopp vid en tidpunkt.
Ekonomiskt bistånd 66	Försörjningsstöd, socialbidrag
Emittera	Utge – t.ex. värdepapper
Externa kostnader (landsting)	Bruttokostnader exklusive interna kostnader. Bland annat utesluts interna räntor på fastigheter och inventarier.
Extraordinära intäkter/kostnader 97, 105, 106, 116, 122	Intäkter/kostnader som tillfälligt förekommer ett visst år. Resultat före extraordinära posterna är därför ett bättre mått på den löpande verksamhetens ekonomi än efter extraordinära poster.
Fast bruttoinvestering 64, 69	Består av inhemska producenters förvärv, minus avyttring, av fasta tillgångar under en given period - t.ex. byggnader, fordon och andra maskiner. Dessutom immateriella tillgångar såsom datorprogramvaror och litterära verk.
Finansiellt sparande 73, 161, 162	Den del av disponibel inkomst brutto som inte konsumeras eller används som bruttoinvestering, dvs. totala inkomster minus totala utgifter.
Fysiska personer 14, 20, 55, 56	En juridisk term för individer. Jämför juridiska personer som avser rättsobjekt som inte är fysiska personer till exempel aktiebolag, handelsbolag, föreningar och stiftelser.

Begrepp	Innebörd
Förbrukning 31, 62, 158	Förbrukningen eller insatsförbrukningen, som är den rätta benämningen, består av de varor och tjänster som används som insats i produktionsprocessen. Dessa varor och tjänster kan antingen vidareförädlas eller förbrukas i produktionsprocessen. Hit räknas inte fasta tillgångar vars användning förs som kapitalförslitning
Försörjningsbalans 27	Försörjningsbalansen i nationalräkenskaperna är en sammanställning som visar dels tillgången (som ett flöde, ej ett bestånd) på varor och tjänster i ett land under en tidsperiod, dels användningen av dessa varor och tjänster. Komponenterna är BNP och import på tillgångssidan och konsumtioninvesteringar och export på användningssidan. Summa tillgång och summa användning blir definitionsmässigt lika.
Förädlingsvärde 12, 25, 61, 80	En sektors/branschs förädlingsvärde är dess produktionsvärde minus dess förbrukning. Summan av samtliga sektorers/branschers förädlingsvärde med tillägg för nettot av produktionsskatter och produktionssubventioner utgör BNP till marknadspris.
Generella (allmänna) bidrag 105, 115, 152	De bidrag som kommunerna själva disponerar över.
Hushållens ideella organisationer (HIO) 20, 129, 130	Hushållens ideella organisationer består av ideella organisationer som betjänar hushåll. Deras huvudsakliga inkomster kommer från frivilliga bidrag eller från den offentliga sektorn. Därtill kan inkomster komma från tillfälliga försäljningar och kapital. Exempel på HIO är idrottsföreningar, fackföreningar och religiösa samfund.
Individuella nyttigheter 21	Enskilda personer kan utnyttja tjänsterna. Avser bland annat utbildning, barn- och äldreomsorg samt hälso- och sjukvård.
Inkomstbasbelopp 125	Regeringen ska för varje år fastställa ett inkomstbasbelopp som räknas om med hänsyn till förändringen i inkomstindex enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP), första avd 1 kap 6 §. SFS 2002:778.

Begrepp	Innebörd
Juridiska personer 14, 56	Juridiska personer är sådana rättsobjekt som inte är fysiska personer. Som juridiska personer betecknas bland annat aktiebolag, handelsbolag, föreningar och stiftelser.
Kapitalförslitning 26	Kapitalförslitning motsvarar värdet av de fasta tillgångar som har förbrukats under den aktuella perioden till följd av normal användning och förutsebar föråldring, inklusive en avsättning av förlust av materiella fasta tillgångar genom oförutsedda skador vilka man kan försäkra sig emot. Kapitalförslitning värderas till återanskaffningspris.
Kollektiva nyttigheter 11, 21	Alla kan utnyttja tjänsterna utan åtskillnad. Exempel på kollektiva nyttigheter är rättsväsende och polis.
Kommunala myndigheter 28	Hit räknas primärkommuner, landsting, kommunalförbund, gemensamma nämnder.
Konsolidera 46, 51, 52, 59, 71, 73, 75	Vid beräkning av exempelvis finansiellt sparande inom offentlig sektor exkluderas de mellanhavanden som de olika delsektorerna har med varandra. Ett annat ord för detta är att sektorn konsolideras.
Konsoliderade offentliga sektorn 14, 51, 59	Innebär att penningströmmar mellan olika delsektorer i sektorn rensats bort.
Konsolideringsprogrammet 71	Konsolideringsprogrammet presenterades hösten 1994, omfattande en förstärkning av det offentliga sparandet med cirka 125 miljarder kronor. Det genomfördes successivt mellan 1995 och 1998. Källa: Sveriges riksbank. Inflationsrapport 2003:4.
Konsumtion 12, 14, 20, 27, 29, 34, 44, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 64, 83, 94, 137, 138, 139	Konsumtionsutgifter består av inhemska institutionella enheters utgifter för varor och tjänster, som används för direkt tillfredsställelse av individuella behov eller önskemål eller kollektiva behov hos medlemmar i en gemenskap. Konsumtionsutgifter kan förekomma på inhemskt territorium eller utomlands. Enligt Europeiska nationalräkenskapsystemet (ENS) består den offentliga sektorns utgifter för konsumtion av förbrukning, löner, produktionssubventioner och kapitalförslitning.

Begrepp	Innebörd
Läkemedels- förmån 117	Enligt lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. omfattas vissa läkemedel av den kostnadsreducering (även kallad läkemedelsrabatt) som utgör ett skydd mot höga kostnader för konsumenten. Beslut om vilka läkemedel som ingår i förmånen fattas av Läke- medelsförmånsnämnden.
Löner 14, 26, 61, 157	Begreppet löner avser i nationalräkenskaperna egentlig lön, arbetsgivarens faktiska kollektiva av- gifter, produktionsskatter och särskilda löneskatter. Med egentlig lön menas kontant lön (dvs. den lön som arbetsgivaren betalar ut) samt naturaförmåner (dvs. de varor och tjänster som den anställde får gratis eller till reducerade priser). Den egentliga lönen är justerad för förändringen av semester- löneskulden.
Marknadsvärde 74	Det värde som egendom har enligt bedömningen på den marknad där egendomen bjuds ut. Marknads- värdet framgår bland annat av de noteringar som görs på aktie- och valutabörser.
Nettokostnad (landsting) 16, 152	Samtliga kostnader med avdrag för samtliga in- täkter. Med detta avses den kostnad som lands- tingen ska finansiera med skatter, generella stats- bidrag och finansnetto. Det innebär att kostnader för verksamhet som landstinget producerat till andra än den egna befolkningen samt patient- avgifter räknats av.
Nominellt värde 32, 74	Beteckning för mått som inte tar hänsyn till pris- nivåns förändring. En annan benämning för no- minellt värde är värde i löpande pris.
Produktion 14, 20, 51, 54, 56, 57, 135, 136, 157	Produktion benämns i nationalräkenskaperna även produktionsvärde. Värdet av produktionen är ofta detsamma som omsättningen, men långt ifrån alltid. Det är framför allt handel och förmedlingstjänster som behandlas annorlunda. Här räknas enbart han- delsmarginalen som produktion det vill säga skill- naden mellan försäljningsvärde och inköpsvärde.
Produktions- subventioner	Statliga subventioner och subventioner från EU.

Begrepp	Innebörd
Produktskatter 51	Skatter som man är skyldig att betala per enhet av en vara eller tjänst som produceras eller ingår i en transaktion (ENS § 4.16). Importtullar, energiskatter och moms är exempel på produktskatter
Produktionsskatter 13, 51, 53	Övriga produktionsskatter består av alla skatter som ett företag åläggs som följd av deras produktionsaktiviteter, oberoende av kvantiteten eller värdet av de producerade eller sålda varorna och tjänsterna (ENS § 4.22).
Realekonomisk fördelning 59	Indelning av statens utgifter i konsumtion, investeringar, ränta och transfereringar
Riksgäldskontoret 40, 41	Den myndighet som sköter statens upplåning och förvaltar statsskulden.
Sociala avgifter 14, 34, 51, 52, 54, 81, 135, 136	Består till störst del av arbetsgivarens obligatoriska faktiska kollektiva avgifter t.ex. sjukförsäkringsavgift, allmän pensionsavgift, arbetsmarknadsavgift samt föräldraförsäkringsavgift.
Sociala naturaförmåner 61, 94	De sociala naturaförmånerna benämndes tidigare direktkonsumtion och består av varor och tjänster som tillkommer hushållen och som produceras av marknadsproducenter. Exempel på sociala naturaförmåner är vårdavtal, rehabilitering, tandvård.
Socialförsäkringssektorn 19, 51, 53, 54, 125, 129, 130	Tidigare benämning på ålderspensionssystemet. Socialförsäkringssektorn utgörs från och med verksamhetsåret 1998 enbart av ålderspensionssystemet.
Stabilitets- och tillväxtpakten 23, 45	EU-fördrag som anger att medlemsstaternas stats-skuld får uppgå till högst 60 procent av BNP och att deras budgetunderskott får uppgå till högst 3 procent av BNP.
Statsbudgeten 12, 37, 51, 158	Statsbudgeten är regeringens förslag till budget som läggs fram i två steg till riksdagen. Det första steget är i vårpropositionen, som innehåller riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Det andra steget är budgetpropositionen, som lämnas i september och innehåller förslag om hur statens medel ska fördelas till olika ändamål och beräkningar av statsinkomsterna för nästa år.

Begrepp	Innebörd
Statsbudgetens saldo 39	Statens inkomster minus statens utgifter. Statsbudgetens saldo speglar statens lånebehov. Ett budgetöverskott innebär att staten kan betala av på statsskulden, ett underskott att staten måste låna pengar.
Sysselsatta 12, 15, 27, 28, 29, 79, 80, 157, 160	Antalet sysselsatta redovisas i ett flertal källor, med olika mätmetoder och definitioner. Nationalräkenskaperna använder Arbetskraftsundersökningarna (AKU) som källa för att mäta totalt antal sysselsatta, men använder andra källor för att göra fördelningar per sektor och bransch. NR gör vissa tillägg till AKU, till exempel för personer under 16 år och över 64 år (som inte ingår i AKU). NR skall liksom AKU mäta antal sysselsatta, det vill säga inte omräknat till heltidspersoner. Den Registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, mäter också antalet sysselsatta. Här är mätperioden november månad, medan den i AKU är en mätvecka varje månad
Takbegränsade utgifter 44	De pengar som faktiskt förbrukas under budgetåret. Utgifterna under taket omfattar statsbudgetens och ålderspensionssystemets utgifter. I utgifterna ingår anslagna medel men också utnyttjande av sparade medel från föregående år. Utgiftsområde 26 (statskuldsräntor m.m.) ingår inte i de takbegränsade utgifterna.
Taxering 55	Inom skatterätten fastställelse av underlaget för uttag av en skatt eller avgift.
Transferering 3, 14, 15, 17, 20, 29, 30, 33, 34, 51, 52, 59, 64, 65, 66, 67, 68, 81, 83, 86, 144, 158, 159, 161, 162	Ensidiga betalningar från en enhet till en annan. Ingen bestämd motprestation krävs som regel.
Utgiftstak 39, 43, 71	Maximal nivå för de statliga utgifterna. Utgiftstaken, som beslutas av riksdagen, bestäms normalt 3 år i förväg.
Valutaskuld 40	Statens upplåning i utländsk valuta.

assistansersättning	66, 109	Konsolideringsprogrammet	71
<u>benchmarking</u>	23	konsumtion	12, 14, 20, 27, 29, 34, 44, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 64, 83, 94, 137, 138, 139, 168
bruttoinvestering	13, 44	läkemedelsförmånen	117
bruttokostnad	152	löner	14, 26, 61, 157
budgeteringsmarginal	44	marknadsvärde	74
<u>COFOG</u>	60	nettokostnader	16, 152
derivat	40, 41, 73	nominellt värde	32, 74
<u>diskonterat</u>	41	produktion	14, 20, 51, 54, 56, 57, 135, 136, 157, 169
ekonomiskt bistånd	66	produktionsskatter	13, 51, 53
extraordinära	97, 105, 106, 116, 122	<u>produktskatter</u>	51
fasta bruttoinvesteringar	64, 69	realekonomisk fördelning	59
finansiellt sparande	73, 161, 162	<u>Riksgäldskontoret</u>	40, 41
fysiska personer	14, 20, 55, 56	sociala avgifter	14, 34, 51, 52, 54, 81, 135, 136
förbrukning	31, 62, 158	<u>sociala naturaförmåner</u>	61, 94
försörjningsbalansen	27	socialförsäkringssektorn	19, 51, 53, 54, 125, 129, 130
förädlingsvärdet	12, 25, 61, 80	<u>Stabilitets- och tillväxtpakten</u>	23, 45
Generella	105, 115, 152	Statsbudgeten	12, 37, 51, 158
hushållens ideella organisationer	20, 129, 130	Statsbudgetens saldo	39
<u>individuella nyttigheter</u>	21	sysselsatta	12, 15, 27, 28, 29, 79, 80, 157, 160
inkomstbasbelopp	125	Takbegränsade utgifter	44
juridiska personer	14, 56	<u>taxering</u>	55
<u>kapitalförslitning</u>	26	transferering	64, 158, 169
<u>kollektiva nyttigheter</u>	11, 21, 173	transfereringar	3, 14, 15, 17, 20, 29, 30, 33, 34, 51, 52, 59, 64, 65, 66, 67, 68, 81, 83, 86, 144, 159, 161, 162
kommunala myndigheter	28		
konsoliderade	46, 51, 52, 59, 71, 73, 75		
konsoliderade offentliga sektorn	14, 51, 59		

utgiftstak	43,71	valutaskulden	40
------------	-------	---------------	----

Offentlig ekonomi 2006

ger en översikt över den offentliga sektorns ekonomi och verksamheter från ett makroekonomiskt perspektiv. I diagram och text visas utvecklingen i termer av inkomster och utgifter av olika slag för sektorn och dess delar – den statliga sektorn, den kommunala sektorn och ålderspensionssystemet. Vidare ingår olika mått på den offentliga sektorns storlek samt jämförelser av sektorns storlek i Sverige och övriga länder i EU och OECD.

I boken redogörs också för den offentliga sektorns ansvar och styrning samt statsbudgetens roll i den ekonomiska politiken. Statsskulden och hur Sveriges finansiella sparande beräknas enligt Maastricht-fördraget beskrivs.

Dessutom finns mer utförliga beskrivningar av transfereringarna till hushållen samt kostnader för, och omfattning av, de stora välfärdstjänsterna inom utbildning, vård och omsorg.

Boken innehåller också en beskrivning av de olika källor som använts för statistiksammanställningarna samt ett antal tabeller med grundläggande statistik.

Offentlig ekonomi 2006 är en fakta-redovisning som vänder sig till alla som är intresserade av ekonomi och samhällsfrågor.

ISSN 1653-5057

ISBN 91-618-1308-7

ISBN 978-91-618-1308-7

SCB:s Publikationstjänst: e-post: publ@scb.se, tfn 019-176800, fax 019-176444, 701 89 Örebro.

SCB:s Information och bibliotek: Information: e-post: information@scb.se, tfn 08-50694801, fax 08-50694899,

Bibliotek: e-post: library@scb.se, tfn 08-50695066, fax 08-50694045.

Vi har även försäljning över disk, besöksadress: SCB, Biblioteket, Karlavägen 100, Stockholm.

Statistics Sweden's Publication Services: e-mail: publ@scb.se, phone +46 19 176800, fax +46 19 176444, SE-701 89 Örebro, Sweden.

Statistics Sweden's Information and Library: Information: e-mail: information@scb.se, phone +46 8 506 94801, fax +46 506 94899, Library: e-mail: library@scb.se, phone +46 8 506 95066, fax +46 8 506 94045

We also offer over-the-counter sales on our premises: Statistics Sweden, Library, Karlavägen 100, Stockholm, Sweden.